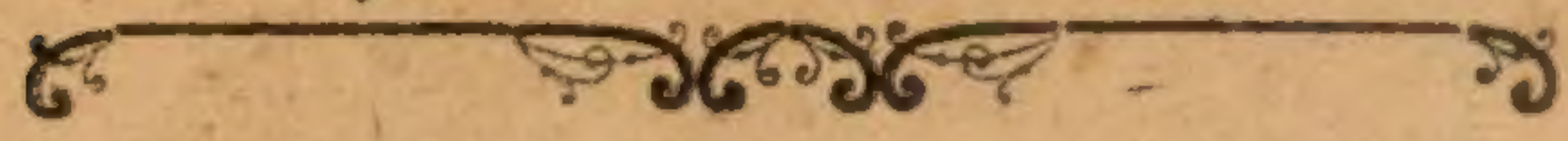

ఆంధ్రగ్రంథరత్నాకరము 3వ రత్నము

A 1P6A124 1000

శా 16

సా త్రా జి తి ప రిణ య ము.

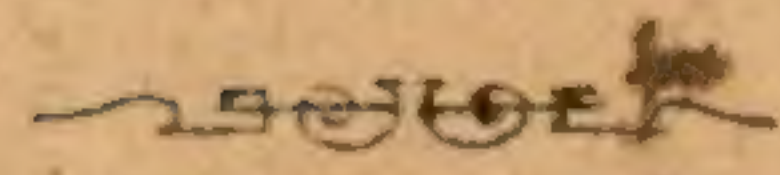

ఆంధ్రమత్స్యపురాణ చిల్వనాథయ్యత్యాది బహుగ్రంథప్రణేతలును,

పరసకవి తాధురంధరులు సగు

అ డ వి సాం బ శి.వ రా య క వి

విరచితము

కావ్య కులు

ఆంధ్రగ్రంథరత్నాకర కార్యాలయము, గుడివాడ.

శారదా భండార ముద్రాశాలయందు,

ముద్రితము.

1924

ప్రథాన పోషకులు

౧	మ॥ రా॥ శ్రీ	లింగం వెంకటసుబ్బయ్యగారు, బొమ్మలూరు.
౨	,,	వల్లూరిపల్లి కోదండరామయ్యగారు, చాకరం.
౩	,,	అడపా సుబ్బారాయుడుగారు, గుడివాడ.
౪	,,	పురాణం నూరికాశ్రమిగారు పి. ఏ, బందరు.
౫	,,	మల్లిరెడ్డి గురవారెడ్డిగారు, జొన్నపాడు.
౬	,,	మాగంటి వెంకటరామదాసుగారు, తమిరిశ.
౭	,,	చిట్టూరి వెంకటనరసింహంగారు, బందరు.
౮	,,	నూరపనేని సుబ్బయ్యచౌదరిగారు, దింటకుట్టు.
౯	,,	వెల్లంకి రామదాసుచౌదరిగారు, అప్పికట్ల.
౧౦	,,	కొడూరి ఉమామహేశ్వరరావుగారు, జవర్లపూడి.
౧౧	,,	వల్లభనేని రామకృష్ణయ్య చౌదరిగారు, గొలివేపల్లి.
౧౨	,,	కరిపినేని వెంకటరావయ్యగారు, చినపారుపూడి.
౧౩	,,	కామినేని గోపాలకృష్ణయ్యగారు, గుడ్లనల్లెరు.
౧౪	,,	ఉప్పలపాటి నాగయ్యగారు, గురజ.
౧౫	,,	జొన్నలగడ్డ శ్రీరామచంద్రయ్యగారు, గుడివాడ.

పోషకులు

౧	మ॥ రా॥ శ్రీ	నందూరు వరాహలక్ష్మీవృసింహంగారు, ఆరుకొలను.
౨	,,	పింగళి కుంటుంబరావుగారు, లింగాల.
౩	,,	కూచిభట్ల వెంకటాచలపతికాశ్రమిగారు, కొర్నిపాడు.
౪	,,	గో॥ భా॥ రామచంద్రరావుదొరగారు, ఉలవభద్ర, గంజాంబట్ల.
౫	,,	యలమంచిలి నాగయ్యగారు, నూజెల్ల.
౬	,,	శిరిపురపు వెంకటరత్నంగారు, ఎలమట్టు.
౭	,,	కోనేరు నారాయణరావుగారు, బాగ్లపూడి.
౮	,,	అట్లూరి వెంకటపతిగారు, చనటపల్లి.
౯	,,	పాటిబండ్ల సీతారామయ్యగారు, ఆరుకొలను
౧౦	,,	సీతంరాజు హనుమంతరావుగారు, జాన్వనపూడి.
౧౧	,,	కే. వెంకటాచలంగారు, పెనుమల్లె.

- ౧౨ ,, మొవ్వ భూషయ్యగారు, ముదునూరు.
 ౧౩ ,, పవ్వత నేని గంగయ్యగారు, పోలుకొండ.
 ౧౪ ,, శివలెంకమల్లికార్జునగారు, పెసరమిల్లి.
 ౧౫ ,, చెలసాని వెంకటరత్నంగారు, చిరుచింతల.
 ౧౬ ,, వల్లభ నేని చౌదరయ్యగారు, గొలివేపల్లి.
 ౧౭ ,, వల్లభ నేని రామకాస్తూరిగారు, ,,
 ౧౮ ,, శింగరపు రామయ్యగారు, కొమరవోలు.
 ౧౯ ,, పొట్లూరి సీతయ్యగారు, ,,
 ౨౦ ,, పొట్లూరి వెంకటరత్నంగారు, ,,
 ౨౧ ,, హరి గుండేగారు, కల్వపాముల.
 ౨౨ ,, మానికొండ కుటుంబరావుగారు, ఉరుటూరు.
 ౨౩ ,, కోవలమూడి పరంధామయ్యగారు, కోల వెన్ను.
 ౨౪ ,, ఈడుపుగంటి సీతయ్యగారు, నందివాడ.
 ౨౫ ,, కొత్తపల్లి రామకుంటుబయ్యగారు, గుడివాడ.
 ౨౬ ,, బ్రహ్మభొట్ల పట్టాభిరామశర్మగారు, గుడివాడ.
 ౨౭ ,, కాజ వెంకటరామయ్యగారు, పసుచుట్లు.
 ౨౮ ,, నూకల వీరరాఘవయ్యగారు, కానుమోలు.
 ౨౯ ,, పోతన శ్రీనివాసరావుగారు, బెజవాడ.
 ౩౦ ,, అమనుమల్లి వెంకటకృష్ణయ్యగారు, చిరుచింతల.
 ౩౧ ,, ఉప్పలూరి ఆదినారాయణమూర్తిగారు, గుడివాడ.
 ౩౨ ,, తిపిర్నేని సుబ్రహ్మణ్యంగారు, గుడివాడ.
 ౩౩ ,, పరిమి వెంకటపిచ్చయ్యగారు, వడాలి.
 ౩౪ ,, కొల్లి చినవెంకటరామయ్యగారు, అప్పికట్ల.
 ౩౫ శ్రీమతి వల్లూరిపల్లి కనకదుర్గమ్మగారు, వేల్పూరు.
 ౩౬ మ.రా.శ్రీ. పిడికిట సూర్యవారాయణగారు, పునాదిపాగు.
 ౩౭ ,, పాలపర్తి వాలేశంగారు, పాలపర్రు.
 ౩౮ ,, నూడూరి మల్లికార్జునుడుగారు, కంసూరు.
 ౩౯ ,, కోడూరు రంగయ్యగారు, కోడూరు.
 ౪౦ ,, అద్దుపెల్లి కృష్ణయ్యగారు, డిటో.
 ౪౧ ,, కొండపల్లి నారాయణస్వామిరెడ్డిగారు, పొన్నపాడు.
 ౪౨ ,, కొడాలి వీరభద్రయ్యగారు, చినపారుపూడి.

భూమిక.

శ్రీమద్భగవద్గీతా ప్రబంధము.

శ్లో॥ సత్కవి రసనాశూర్పి ♦ నిస్తుషతర శబ్దశాలిపాకేన ।

తృప్తాదయితా ధరమపి ♦ నాద్రియతేకా సుధాదాసీ ॥

గోవర్ధనాచార్యుఁడు.

ఆంధ్ర భాషామతల్లికి యథోచిత సేవసేయు తలంపుతో మేముక గ్రంథమును నెలకొలిపి ఇదివఱకు “దుగ్గాదాసు” అను నొక నాటకమును, “కాళిదాసభవ భూసులు” అను నొక విమర్శన గ్రంథమును బ్రకటించియున్న సంగతి మాసాగణ నుహాశయులకు విశదమే. మా గ్రంథమాలయొక్క శ్రేయస్సుగోరు కొందఱు ఈ మాటు ఏదేని పద్యకావ్యమును బ్రకటించుట యుచితమని తెలుపఁగా నీ ఆశయ సాంబళివరాయ కవి ప్రణీతమగు సాత్రాజితి పరిణయమును నీగ్రంథమునుమాత్రంఘ మాలకు తృతీయ రత్నముగాఁ బ్రకటించితిమి. సాంబళివరాయకవి ఆరువేల నియోగిబ్రాహ్మణుఁడు, సాంఖ్యాయన గోత్రుఁడు, ఆపస్తంబశాస్త్రుఁడు, కృష్ణయోగ శ్వాఖాధ్యాయి, మూర్ఖోపాసకుఁడు, అద్వైతి. తండ్రి సాపయ్య, శల్లి సీతమాంబ వీరి కాపురము కృష్ణా మండలమందలి కయికలూరు తాలూకాలోని బొమ్మినంపాగు అను గ్రామము. చిరకాలమునుండియు వీరిపూర్వులు ఈగ్రామమునకు కరణికము చేయుచువచ్చిరి. ఈకవి శేఖరుఁడు క్రీ॥ శ॥ 1844 సం॥ సరియగు రక్తాక్షి సం॥న జన్మించి 1915 సం॥ గాక్షస సం॥న అస్తంగతుడయ్యెను. బాల్యమునందే ఎత్తు వియోగము సంభవించినందున చతుర్దశ వత్సరములకే కుటుంబనిర్వహణ మొనర్చి వలసినవాడయ్యెను. అందువలన విద్యోపాన్వనమందు క్రమశిక్ష నందుటకు పీలు లేకుండియు సహజప్రతిభాశాలియగు నిక్కవిస్వయం కృషిచేతనే సంస్కృతాంధ్రములందు చక్కని పాండిత్యమలరచుకొనెను. బాల్యమునుండియు సరసమగు కవిత్వము చెప్పచుండెడివాఁడు. ఆబాల్యపరిగృహీతయగు కవితాకన్యను స్వప్రయత్న బాహుల్యముచే నుచితసంస్కార పరిష్కారముగావించి బహుగ్రంథకంఠా నార్హ నొనరించెను. ఈకవి రచించిన గ్రంథములు.

(1) శుద్ధాంధ్రమేఘసందేశము, (2) హైమవతీ పరిణయము, (3) ఆశ్వలత గా సారము, (4) సత్యనారాయణచరిత్ర, (5) అద్వైతమతాదర్శము, (6) సాత్రాజితి పరిణయము, బిల్వనాథీయము (8) ఆంధ్రమత్స్య పురాణము, (9) వారసారాధి స్తోత్రశతకములు శ్రీకృష్ణసుధాలహరి మున్నగునవి. ఇందు శుద్ధాంధ్రమేఘసం దేశము, ఆశ్వలతగాసారము, సాత్రాజితియము, కొన్ని శతకములు మాత్రమే ముద్రి తములు. హైమవతీపరిణయము, బిల్వనాథీయము 4 ఆశ్వాసములుతప్ప మిగిలిన గ్రంథము నామమాత్రావశిష్టములుగ నున్నవి. మత్స్యపురాణములోని 90 పర్వలు

3000 పద్యములుగా నాంధ్రీకరించి గ్రంథము ముగియకముందే యీకవి కీర్తిశేషుఁ
డయ్యెను.

సాధారణముగ సత్కవులను దరిద్రత సహధర్మచారిణివలె విడువకయుండును. కవిత్వాకాంతతోఁబాటు దారిద్ర్యదేవతయు నీకవిశిఖామణిని వరించెను. అందుచే నీకవి వానిని ముద్రితము లొసర్చుకుండుటవలనను, సన్నిహితులేనియు తద్గ్రంథ రాజముల ప్రాశస్త్యమెఱుంగని వారగుటవలనను కొన్నిగ్రంథములు రూపహీనములును కొన్ని రామభాణముల వ్యాతంబుడి జర్జరితములును అగుట తటస్థించినది.

ఈకవియును ఈయన బాల్యమిత్రుఁడగు నందగిరి వెంకటప్పారాయ కవివరుఁడునుగలిసి “శివవెంకటకవులు” అను నామముతో జగన్నాథీయము, బ్రహ్మపత్రా శ్మదయము మొదలగు గ్రంథములు రచించిరి. శ్రీ వెంకటప్పారావు పంతులు గారు విశేషప్రయాసకు లోనయి నష్టావశిష్టములగు గ్రంథములకు స్వయముగా ప్రతులువ్రాసి సన్నిత్రధర్మమును నిర్వర్తించిరి. గాని చోనివికాడ ఆంధ్రపాఠకలోకమునకు గగనప్రయాసము లయ్యెడివి. ముద్రణాలయములు ప్రబలిన యక్కాలమున రచింపఁబడిన గ్రంథముల గతియిట్లుండ ననుకూలపరిస్థితులు లేనిసమయమున రచింపఁబడిన అమూల్యగ్రంథరత్నములెన్ని కాలగర్భ కుహరమునఁబడి లీనమయినవో యెవరికెఱుక.

ఈగ్రంథముయొక్క గుణగుణవిమర్శనము పాఠకులకు వదలి మాగ్రంథరత్నాకరమున ఈగ్రంథరత్నమును బ్రకటించుట కనుష్ఠయొసఁగిన శ్రీ వెంకటప్పారావు పంతులుగారికిని గ్రంథకర్తగారి కుటుంబమునకును మేమెంతయుఁ గృతజ్ఞులమని విన్నవించుచున్నాము.

^

శ్రీ వేంకటరమణాయనమః

సాత్రాజిత్రి పరిణయము

ప్రథమాశ్వాసము

శా|| శ్రీవత్సోజయగీమృగీమద పరిశ్లేషాంకవిన్యాసశో
భావిస్ఫూర్తిదుఃఖంగలించుచు రుచిప్రస్థితమై విన్నుక
చ్చీవత్సాహ్వయ చిహ్నమక్కునఁగడున్ జెల్వొందులోకంబున
ప్రావీణ్యుండగు వాసుదేవుని మదిన్ భావించి నేపించెదన్

చ|| కలుములొసంగుప్రోడ త్రిజగంబులు గాంచిన తల్లివొక్కఁపుణ్
గలకపయోధికుఁతురు జనార్దనుపేరెద యాపువీతిపైఁ
దలకొనుముద్దరాలు సితతామరసాంచితపాణి సత్కృపా
కలన రమావధూటి శుభకల్పనమాకొనరించి ప్రోచుతన్

చ|| కలుములకొమ్మతోడుతఁ దగన్ గలకాభిజనించి సమ్మదం
బలరముకుందుపేరెద నయంబలరారనలంకరించి ని
ర్మలమహిమానుభావపటిమన్ దనరాఁడొకాన్తుభంబు దా
నలఘునిరూఢిమాకిడు మహత్వకవిత్వపటుత్వసంపదన్

శా|| లాలితకాంచనద్యుతి కలాపములీనుచుఁ గల్మిచెల్వకున్
జోలికయోయనంగఁ దులఁదూఁగుచుఁ గేశవుఁడేరుంబునన్
గ్రాలుచునున్న సత్తులసికాదళగుంఫత వైజయంతికా
మాలికమాకొసంగుతనమందపటుప్రతిభావిశేషమున్

క|| కలిమిచెలి నెమ్మొగిమ్మునఁ
గులుకు మృగీమదపురేఖ కొమరున రుచిమం
జాలమోముకుందు నెడఁదన్
జెలువగు శ్రీవత్సమనెడు చిహ్నముఁదలఁతున్

చ|| ఉరురరజైఖరిన్ యుగపదుత్థితకోటిసహస్రభాను వి
స్ఫురదతిమాత్రదీధితి విశోభితభంగినుదగ్రదైత్యబం
ధురిత తమస్సమూహ హృతిధూర్వహమైన సుదర్శనాఖ్యుషణ్
వరదునిచక్రరాజమనవద్యశుభంబులు మాకొసంగుతన్

ప్రథమాశ్వాసము

చ॥ అమలినవాసుదేవముఖజానిలపూరితమై ఘృమంఘృమం
ఘృమిత నినాదమయ్యసుర కోటులగుండెలు వ్రయ్యమ్రయ్యమృ
సమశతకోటిశీతకరసన్నిభ కాంతిదలిర్చుపాంచ జ
న్యమనెడు శంఖరాజముసమగ్ర శుభంబులుమాకొసంగుతన్

ఉ॥ మేదురకాంచనాచల సమిద్ధపటిష్ఠత శత్రుదేహని
రేభదనకాశలంబున పరివృతజూపు నిజప్రసక్తికిన్
సాదరలీలమెచ్చి నలినాక్షుడు కేలధరించుచుండు కా
మోదకినాదలిర్చుగద మోదశుభప్రతిపాదిగావుతన్

ఉ॥ చెందొవసూడుమేటి జగిచెన్నునమిన్నరుచుల్ దళత్తశల్
గ్రందుకొనంగఁ గ్రొమ్మెఱుఁగుకై వడిఁబారువిభాభియుక్తిగో
విందుకరమ్మునం దనురవీరభయంకర లీలవెల్లు నా
నంపకఖడ్గరాజము సనాతనసౌఖ్యఫలంబులీవుతన్

ఉ॥ జ్యోసముదగ్ర నిస్వనమహాస్తనితంబుల హేమవల్లి కో
ల్లాసతటిల్లతాప్రతతులన్ దెనుపొంది శరప్రవర్ష వి
న్యాసమునన్ నిశాచరదవానల గర్వమడంచు శార్దూ
ణాసననీరదంబు సకలార్థఫలంబులఁ బ్రోదిసేయుతన్

చ॥ అరయగ నంజనాద్రిశిఖరాగ్రముఁజేరి రహించుబాలభా
స్కరవరమండలస్ఫురిణ గన్పడమేచకగాత్రుఁడైన శ్రీ
హరిశిరమందునిల్చి సముదగ్రమణిద్యుతి పుంజరంజిత
స్థిరమహిమాభిరామమగు దివ్యకిరీటము సంస్మరంచెదన్

చ॥ అలవుదలిర్పభక్తినిచయంబులు గోరెడుకోర్కెలెల్లమే
ల్చెలువువహించివిన్నపము సేయుచునుండెడి నాఁగరత్నని
ర్మలరుచిరాజిఁబొల్పెసఁగి మాధవువీనులలంకరించు కుం
డలములు మాకభీష్టఫలదాన చమత్కృతిగల్గిపొల్పుతన్

ఉ॥ నీలఘనాఘనాంతిక వినిద్రతటిల్లతికాభిరామమై
లాలితమేచకద్యుతి కలాపజనార్దన దేహవల్లికన్
గ్రాలుచువింతకాంతులఁ జొకాటము మీఱుచునుండుబంగరు
జేలచెఱంగుమాకు దియసేయునిరంతర సౌఖ్యసంపదల్

మ॥ మిశ్రలందమ్ములఁబ్రోచునేచుకనులం మిట్టాడుచారుప్రభా
నివహంబొక్కట గ్రమ్మనర్థవిల సన్నిద్రాప్రబోధమ్ములన్
దవులన్ వేదరహస్యయుంకరణ వేదశ్చంచరీకాఢ్యమా
ధవనాభీజలజంబుగూర్చు ననుమోదం బెఱ్ఱమద్వాక్కులన్

౧౪

క॥ తిన్ననిసేత్రము గరమునఁ
జెన్నెసలారంగఁ గరుణఁజేకొని జగమున్
మన్ననఁగాచుచునుండెడు
వెన్నునిదళవాయిఁగొలుతు విష్వక్సేనున్

౧౫

ఉ॥ కాటుమెటుంగు తోడినవ కంబగుకొమ్మొయి లంసభాగమం
దారయనొప్పహేమనగ మట్టులఁగాంచనచేలుఁడైనకం
సారిని మూపునందిడి ప్రశస్తబలంబున సంచరించునా
గారిసుపద్మఁడిప్తఫలదైకని రూఢిఁదలిర్చిపోవుచుతన్.

౧౬

చ॥ అరయఁగ నింద్రానీల శకలాంచిత చారుకళంకి భూషిత
స్ఫురదురు చంద్రమండలము పోలికఁ గృష్ణుని నైజభోగభా
సుర తరతల్ప సీమఁ గడుసాంపుదలిర్ప ధరించిపోల్చునా
యురగ విభుండనంతుఁడు మహాన్నతసంపదలిచ్చు మాతొగిన్

౧౭

కం॥ మదిఁబ్రహ్మాదార్జుననా
రదళుక నాభాగ నుతపరా శరరుక్మాం
గదపుండరీక శౌనక
నదిసుతపారాశరులకు నతులనరింతున్

౧౮

కా॥ ఆమందాకినిఁ దెచ్చుటార్యగని రోహవిష్ట చిత్రాబ్జయై
యేమంచున్ దలపోయునోయనుచునా యింఠిన్ సముద్ర్యజ్ఞటా
సీమండాచి నిగుంథనప్రవణుఁడై కీతాంశునిన్ మాటుగా
ప్రేమన్దాల్చిన శంకరుండు సకలాభీష్టార్థము ల్మొకడున్

౧౯

ఉ॥ గట్టితనంబునీ మదినిగల్గునఁబనియేమి కొమ్మరో!
గట్టులరేని కూతురవు గావెయనన్ గయిఁ నాల్చినీవు పె
దట్టు గుణంబు గూర్చువగ కాడవు గావెయటంచునీకు తో
జిట్టలు నల్గురొకరి దయచేయును మాకభిలార్థసిద్ధులన్

౨౦

చ॥ తతః పుణీయణీముఖ మధాకర కాంతులు సోకినన్ నిజా
సవముని కాసముండెడి రజః ప్రభగోల్పదునంచు కారదాం
బను వదనంబునందునిచివారిజ పీఠి వెలుంగు పంకజా
సనుండు కృపారతిన్ సతము శాశ్వతసంపదలిచ్చి గాపురన్

సీ॥ చేర్చుక్కఁగూడి రాజిల్లుజాబిలిచెక
జిలుగువెన్నెలలతోఁ జెలుపుమీఱ
నవతంసమందుఁ జెల్వగున్లుకల్వక్రొం
జిగి ముంగురులఁగూడి చిందులాడ
తాటంకమణి ధగధగితాంశురింధోఁ
గండభాగమునందుతాండవింప
నిలబభాగమునందు నెలకొన్న కస్తూరి
సోఁగనామముపింత సొగసులూర

గీ॥ సకల వేదోపనిషదర్థ శాస్త్రనిచయ
మాకృతులుదాల్చి యూడిగమాచరింప
దత్తసితపద్మ పీఠిపైఁ గొలుపుదీటు
వలుకు చెలినాదుజిహ్వాపై నిలుచుఁగాత

మ॥ చలితోదంచిత కర్ణబాత పవనాసాగమునన్ ఘోరని
స్తుల విఘ్నాచల సంచయంబు నలఁతిన్ దూలక్రియన్ ద్రోచి భ
తుల కార్యముల సానుకూలముగఁ దోడ్తోఁజేయువిఘ్నే శుఁడి
ముల నేవేళ నిగంతరాసు శుభముల్ బొందించు మత్కావ్యమున్

ఉ॥ తోయధిగోష్ఠదంబు క్రియఁగోపఁజవాలున దాటిలంకకున్
బోయి మహిజఁగాంచి దితిపుత్రుఁ బెక్కఱనుక్కడించి య
త్యాయతశక్తిరావణుఁ హంకృతిదుల్చి జయంబుగొన్న య
వ్వాయునుతుండు మాకు నిరవద్యశుభ ప్రతిపాదికాపుతన్

క॥ సాలంకాయన గోత్ర వి
శాల యశోనిలయు శంభుచరణసపర్యా
శీలుని మద్దురు మహితగు
ణాలయుఁ బాపయనుభిండు నభినుతిఁజేతున్

౪॥ అలఘుప్రజ్ఞః బరాత్మత్వే నిలయంజా బ్రహ్మమీమాంసకుః
లలిభావ్యంబానరాచి దుర్మతములక ఖండించి నిత్యంబుగా
వెలయక బ్రహ్మచరంబునిల్చి త్రిజగద్విఖ్యాత మాకీర్తి భా
సిలునద్యైత మతప్రవర్తకగురుక శ్రీశంకగుక గొల్చెదక

౨౬

౫॥ కలితాశ్రేయసగోత్రుని
జలజాన సదృశ ధీవిశలుని బుధ మం
డల వంశనీయసుగుణి
జ్వలు విద్యాగురుని ముత్తసత్కవిఁగొలుతుక

౨౭

౬॥ శశీః భవుపావ వనజంబులకు మ్రొక్కి
సాక్ష్యవతేయుని సంస్మరించి
కాలిదాసుని మనః కమలంబు నందుంచి
దంకిమహాత్వంబు దఱచితలఁచి
భట్టబాణునివచః ప్రాభవంబు గణించి
శ్రీహర్షకవితా వి శేషమెన్ని
బిల్వణు వచన ప్రవీణతభావించి
భారవిపాండిత్య పటిమనెంచి

౭॥ నన్నపాశ్యునిఁ దిక్కనక శంభుదాసు
సోము శ్రీనాథుఁ బోతననూనకవిని
పెద్దనార్యునిదలఁచి కవిత్వగురుల
తక్కుగల సంస్కృతాంధ సత్కవులఁగొలుతు

౨౮

౮॥ ఇట్లు గుప్తదేవతాగురువందనంబును సత్కవిజనాభినందనంబును గావించి
కాశ్యతశ్రేయఃప్రదంబగు నొక్కమహాప్రబంధంబు రచియింపందలఁచి తొలుతము
ద్యంశప్రకారంబుఁ దెలియంబుచెద.

౩౦

౯॥ శ్రీశైలమునకు నంచితప్రాగు దగ్గి
మెఱయు గృష్ణాగౌతమీనదులకు
మధ్యభూమిని జన మాన్యమైతనరు కొ
లేరు సరోవరతీర్థమునను

మహితగోకర్ణేశ మల్లేశశివపర

మానంద రాజలింగాహ్వయముల

భోగేశ్వరాఖ్యులఁ బొసఁగుమహాలింగ

పంచకాధిష్ఠిత భవ్యభూమిఁ

॥ బరఁగుకలిదిండిసీమలో బహులసస్య

కలితబొమ్మినపాటి శాఖానగరము

నైతనర్చెడు సూర్యనారాయణాఖ్య

పురమొకఁడు వెల్లుసిరికిఁగాపురమనంగ

30

వ॥ అప్పురంబున

31

తే॥ గీ॥ శ్రీమహావిష్ణు నాభిరాజీవమునను

జననమొందిన జేలుపుసకలభువన

సర్గనైసర్గికక్రియా సర్గభుండు

ధాతచెలువొందు సౌఖ్యసంధాతయగుచు

33

కం॥ ఆవేల్పుమోముదమ్మిని

పావనముగఁబుట్టి వసుధపైనంచిత వే

దావలికి తావునైతగి

వావిరివర్తించు బ్రహ్మవంశమునందుకొ

34

సీ॥ పరమంత్రతంత్ర నిర్భరనిగూఢవ్యూహ

భేదనకూరులా త్వేలవారు

వేదోక్తకర్మప్రవీణ తాధారులై

వెలయునుధీరులా త్వేలవారు

రాజకార్యైక నిర్వహణాసమానధీ

వినుతోపకారు లా త్వేలవారు

కారదాభండా రసారమంజులవచో

విమలవిహారు లా త్వేలవారు

గీ॥ సకలదిగ్విజగీషు శశ్వత్ప్రభావ

శంకరాచార్య సాహాయ్యచారుకీర్తి

హితులయినిత్యయోగ ప్రశస్తగుణ

వెలయుచుండు నుధీరులా త్వేలవారు

35

సాత్వాత్మ పరిణయము

2

వ॥ అట్టి యాటువేల యోగివంశంబునందుని ..

32

క॥ సాలంకాయనగోత్ర పితృతముగా సర్వోర్వరారాట్నభా
గ్రాలంకార గుణాఢ్యమా నవిడవంకాంభోభిపూర్ణేందుతా
శ్రీలాలిత్యముమీఱ దిగ్విలభికాసీమక నిజోద్యద్యో
జాలజ్యోతస్న వెలుంగ సుబ్బయసుధీ చంద్రుండు రాజ్యలెడుక

32

మ॥ ఆసుణముల గని జగములు

బాగుగవినుతింపగీర్తి బంధురుడగుచుక

రాగిలిసహ ధర్మిణిగను

నాగాంబారమణిఁగొనియె నయగుణసరణి

33

ఉ॥ ఆరమణీకులైకమణియందుఁ జతుశ్చక్రితులట్లదీవ్యదం
భోరుహగర్భనాస్యముల పోలికగాఁ బరుషార్థసత్ఫల
దారకళాప్రవీణమతి ధన్యులఁబాపయ బాపయాఖ్యులక
భూరిగుణాఢ్యసాంబయను భోగయమంత్రనిగాఁచె నల్వరక

34

వ॥ ఆంద్రగజుండు

35

ఉ॥ పాపయమంత్రభవ్యగుణ భాసురసాధ్వీలలామసంతత
శ్రీపతిపూజనాభిరత సీతమయందు నిజాన్వవాయసం
దీపకులైన రామయసుధీ తిలకు గురురాజసద్గుణ
ప్రాపకుసుబ్బరాయుఁ గనెఁబ్రాథిఁ ద్రిపర్ణఫలంబులోయనక

36

వ॥ అందు

37

సీ॥ కువలయామోదంబు గూర్చుపేర్కవహించి
కళలకునాస్థాన గరిమఁగాంచి
పిమలసుష్మభావమానఁ దెల్పిఁదనర్చి
ఘనమార్గసంచార కలనఁగూర్చి
విబుధాన్నదానప్రవీణతవెలయించి
యరిపాలిగర్వంబు లపనయించి
పటుతమోధేదన ప్రాథిమసమకుర్చి
భూరిసత్కవిపాలిఁ బోవనేర్చి

ప్రథమాశ్వాసము

గీ॥ సకలదిగ్విధులను యశస్సాంద్రచంద్రి
కాకదంబము నెసకొల్పి ఘనతనిల్పి
యడవివంశపయోరాశి నవతరించి
నన్నెఁగ నెసుబ్బగాయజైవాత్మకుండు

తే॥గీ॥ రమణఁబరమేశ్వరునకుఁ బార్వతియుఁబోలె
సతనికనురూపసాధ్వియై యశముగూర్చె
నతిశిరోమణి సమధికతొంతిధరణి
మహితసద్గుణనికురంబ - మాచమాంబ

౪౪

తే॥గీ॥ ఆవధూటీలలామము నందునుబ్బ
రాయచంద్రుఁడుగనియెఁ బుత్రకులఁబాప
యాహ్వాయుని రామ కాస్త్రాఖ్య నలఘువిద్య
యఁదువిజ్ఞానబోధంబు లందినట్లు

౪౫

సీ॥ సర్వజ్ఞుడగుచు నిచ్చలునొప్పుమీటి యా
ర్యానాకూలస్థితి నలరుటగుడె
యచలధర్మప్రియుండైన ధీరాత్ముడ
హీనగుణస్ఫూర్తి నెనయుటగుడె
వరనర్వమంగళా వాసుడైనఘనుండు
పరమవిభూతులఁ బ్రబలుటగుడె
రాజావతంసగౌరవముఁ గాంచువిభుండు
దుర్గాధిపత్యమొందుటయునరుడె

గీ॥ యన నిరుపమానగౌరీశ్వ రాంఘ్రిపద్మ
యుగళ సేవావశేషస ముత్సుఖాత్ముఁ
డై తదాత్మతనలఁ నత్యంతభక్తు
మహితగుణశాలి పాపయామాత్యమౌళి.

౪౬

తే॥గీ॥ ఆసుగుణసాంద్రుడగు పాపయార్యమౌళి
చేలువుగను చుప్పలూరి నశ్కులపయోధి
చంద్రుడగు రామలింగమంత్రీంద్రు కూర్మి
తనయసీతాంబుబత్నిగాఁ దావరించె.

౪౭

సీ॥ చంచలత్వంబను సడివాయ వసుధపై
జనియించినట్టి ఋసతియనంగ
చండికాఖ్యదొఱంగి సద్గుణశ్రేణితో
శోభిల్లుసామనగ సుతయనంగ
బలునోళ్ళబడ్డరచ్చల మాటితనపెల్ల
వదలినిల్చిన సరిస్వతియనంగ
చలమించుకలేని బలుతార్మివహియించి
వెలసినపంటల వెలదియనంగ

గీ॥ మహితజనలోక శేగీయ మాన నవ్య
దిశ్యగుణగాయనంగ నతీర్కర్తినొంది
యలరుచాపయమంత్రి యర్థాంగలక్షి
శ్రీతనమ్మగద యాలంబ నీతమాంబ.

కం॥ ఆమిధునమ్మనకు తప
శ్శ్రీమెఱయజనించినాంబ శివనామమునక
ధీయహిత సరసకవితా
సామగ్రిం గంటినది జాపతికరుణక
వ. ఇట్టి నేను

ఉ॥ గౌరవమొప్ప యాదినభిభామణి పాదసరోజ యగ్గమిం
పారయనంబు నన్నిలిపి యచ్చపుభక్తి భజించి తత్కృపా
సారనుధా ప్రవాహ పటుశక్తిగవిత్వ మహత్వియుక్తి నిం
దాఁ తదీయ దివ్యచరితార్ణవ వర్ణన మాచరించెదన్

ఉ॥ సారసగర్భ ముఖ్యదిశావన్ని పురంబము లేని భూనికన్
బారమునొంద నెవ్వని శుభస్థిర సతకథలెన్న నేతరా
శౌరి కథాప్రపంచము చచఁ పటిమన్ వినుతింపవచ్చునే
నేరినినంత వట్టుమ వినిశ్చలభక్తి రచింతు తత్కృపన్

ఉ॥ భాగవతబటందును గృహనిధిసాత్యవతేయుఁ డోషిలో
కాగణితోపకారమతి నచ్యుత దివ్యకథాప్రపంచమున్

బాగుగ మందఁగ దెలియఁ బల్కెఁదదీచు మహాపురాణ సం
యోగము నీమలైబుధులూర్జితభక్తి రసముఁగ్రోలగన్

౨౩

ఉ॥ అట్టి మహాపురాణమున నచ్యుతఁడచ్చపక్షిజయించి తా
నెట్టన నా స్యమంతకమణిఁ గొనికెచ్చుట సత్యభామఁ జే
పట్టుటరహఁ కథన్ నుతికిఁ బాత్రములై వెలుగొందుగాన ని
ప్పట్టున వానినే యొక ప్రపంచముగా రిచియింపఁబూనితికె

౨౪

చ॥ హరిశ్చంద్రశ్చంద్రుల నరయంగఁ బురాణములందు సత్కవీ
శ్వురులయథార్థ వైఖరిని వర్ణనచేయ మహింసాకావ్యముఁ
విరచనసేయనేల యని యంతఁగఁ జూడకుఁదీ బుధోర్తిముగ్
వరదునిలీల లెవ్వరెటువర్ణనజేసిన మెప్పుఁ శెందదే

౨౫

ఉ॥ పెక్కుభవంబులందు వృథి వీసుర జన్మముగాంచి పుణ్య స
మ్యక్కలనన్ గవిత్యగరిమఁ గడియించి కుమార్తసంగతిఁ
జిక్కకవాసుదేవుని ప్రసిద్ధ ఏశుద్ధ కథార్థవర్ణనన్
జొక్కుటకల్గెనేని జనిచూడఁ గృతార్థత నొందకుండునే

౨౬

మ॥ మునుభూపాలురు సత్కవిప్రకరముఁ బూజించి యిష్టాగ్రుల్
దనివారంగనొసంగి మన్ననఁబ్రబంధమ్ముల్ రచింపించిరి
ప్రకయంబుఁ బరదేశభూరమణ రాజ్యంబందుఁ బ్రోత్సాహముఁ
గనలేకున్నయెడఁ గ్రబంధరచనంగావించఁగాశక్యమే

౨౭

చ॥ జనపతులందు వన్ననలుసల్ప మిజీవనస్పృత్తులొక్కెడఁ
గనమి యజస్రమున్ గడుపుకక్కుటితిన్ నృపసేనసేనఁగాఁ
బనికడిదేశభావలను వైదుషి యించుక లేక యున్నచో
కనికృతినేయువారు నదిగన్గొని మెచ్చెడువారు నుందురే

౨౮

మ॥ తలఁపక దేశముహూణరాజ్యమయి తద్భాషాపరిజ్ఞానగౌ
శలమే పూజ్యతఁగాఁచుచుండు నెడనిచ్చల్ హూణవిద్యారతిఁ
గలరెమ్మేలు బియ్యేలు మిక్కుటముగాఁగన్ దేశభాషావిదుల్
గలరే? కర్ణినమెచ్చువారుగలరే? కావ్యంబులింకేటికిఁ

౨౯

తే॥గీ॥ ఐననెప్పటికైన దేశాభిమాను

లెందుగలుగరె కలిగిన నెంచికృతులఁ
జదువరేయను బాధినిశ్చయము తోడఁ
గడఁకఁగృతియిట్లురచియింపఁ గడఁగినాఁడె

౨.౧

ఉ॥ నేరనివాడఁజ్ఞుడఁ ననిందిల్లవైషమ్యలేదు గోపికా
జారకృపాకటాక్షుఁ లసద్గతిఁ గావ్యమునేయఁగంటి నిం
దేరిహినైనఁ దప్పులొకయింతుక కల్గిననైనహంసముల్
నీకెడలించిపాలుగొను నేర్పునఁబండితులాదరింపుడీ

౨.౨

చ॥ రమణదర్పఁగానిహ పరంబాలయందు ననినితొరుభా
గ్యములనొసంగఁజాలిన మహాకృతినిట్లు రచింపఁగంటిజ
న్మముచరితార్థమయ్యె గరిమంబుననీకృతి నేమహామహో
త్తమునకు నంకితంబఁగనిడంబగునో యనియెంచుచుండఁగ

౨.౩

చ॥ కలియుగమందుమానవని కాయముఁ బ్రోవఁగనెంచిదేవతా
తిలకమనంగఁగేశపుడు దీర్ఘమహామహిమాశ్శృపన్నగా
చలశిఖరాంగణంబున నచంచలవైఖరినిల్చి సత్కృపా
విలసితభానముక్తదెలుపు వేంకటనాయక నామధేయుడై

౨.౪

చ॥ వసుధజనాళికెల్ల గొలువంగలవేలుపు పన్నగాచలా
వసుధ నివాసుడైన సుగవంద్యుడు వేంకటనాథుఁడొక్కడే
విసువకయాతఁడౌశితుల వేడెడుకోర్కులనిచ్చిప్రోవ సం
తసమునదానకంకణముదాలెచ్చ జగన్జనపంద్యమానుడై

౨.౫

మ॥ అంకిలిదీటిచిదాసుల
సంకల్పములొసఁగిప్రోవఁ జూలునట" కలె
వేంకటనాయక"యనుచుని
రంకుశగతి విబుధజనము లభినందింపక

౨.౬

వ॥ కావున నీకృతికి లోకోత్తరుండైన శ్రీవేంకటాచలముండె రమణుండగు
తగునని యూహించి తదియచఁ జారకొండంబులు నాహృదయంబున నెలనకొలిపి
యక్కరుణాకరుని మత్కృతికి నధపతిం ప్రియమూనితి గాచెన

చ జగదభినంద్యమైనయదు సత్తమదివ్యకథాప్రబంధమా
ర గనగ నాయకాంకిత విరాజితమైకదునొప్పు మేజ్జిగి
దగునపరంజిసామ్ము వితతద్యుతిరంజిత పద్మరాగ ర
త్నగతినిమించునట్లు విబాధప్రకరంబునకెల్ల హృద్యమై

౬౭

వ అట్లుగావుననేతత్ప్ర బంధబంధురావ్యాజ రక్షణవిచక్షణాండగు శ్రీవేంకట
నాయకుం డెట్టివాడనిన.

సీ॥ ప్రత్యూషకసిత రాజీవదళచారు
చక్షువుల్కరుణారసంబుఁజిలుకఁ
దిరుమణి తిరుమార్గ విరచితతిలకంబు
నెమ్మొగమ్మునకొక్క నిండుచూప
శతకోటిచంద్ర భాస్కరబింబదీధితిఁ
గరముల శంఖచక్రములువెలుఁగ
సజలవలాహకాం చత్తటిల్లతవోలె
నెమ్మైన గనకాంబ రమ్మగ్రాల

ని॥ నింద్రసీలంబునిరుగెడ నెనయుహొన్న
బంగరుసలాకలనఁ బార్శ్వభాగములను
గలిమిచెలిపంటవలఁతియు నిలిచికొలువ
నింపుదఱుకొత్తు శ్రీవేంక డేశ్వరుండు

౬౮

షష్ఠ్యంతములు

కం ఏనంవిధకుభదర్శన
భావుకునకుఁ ద్రిజగదవన భానురకరుణా
శ్రీవిభవునకు భుజంగ
గ్రాహనమంచిత శిఖాస్ఫురద్భవనునకున్

౭౦

కం॥ తిరుమణి తిరుమార్గకృత
ప్రరుచిన రేఖోద్భవుపుండ్ర భానురనిటలాం
తరతాండవిత కిరీట
స్ఫురదంబుజరాగరత్న కుభకిరణునకున్

౭౧

కం వరకామోదకినందక

సరసీరుహశంఖచక్ర కార్జునిరాజ

ద్దురుకంకణ మణికిరణ

స్ఫురిత చతుర్బాహునకును శుభదేహునకున్

కం॥ శేషచలశిఖరాగ్ర వి

శేషాయితభవనకృత ప్రసిద్ధనివాసా

శేషప్రమోదలీలా

వేషానకున్ సతతవిబుధ విభుపోషునకున్

౭౩

కం॥ అలమేలు మంగమాహృ

జ్వలజవికాసప్రధాన చాతుర్యసము

జ్వలకోటి భాసుబింబా

త్యలఘుతరద్యు తికివేంకటాచలపతికిన్

౭౪

ప॥ సభక్తి తాత్పర్యంబున బహుసహస్ర సమస్కారంబు లాచరించి తత్సమర్పణంబు గానాయొ సర్వంబూనిన సాత్రాజితీపరిణయంబును శృంగారకావ్యకథావిధానంబు సతనికి విన్నపంబు సేయులైరంగాచరింప నద్దేవచేవుని నాహృదయ పుండరీకంబుననధివసించుచేసి పెన్నిధియగుతననన్నిధింగల్పించు కొనియిట్లు విన్నవించు.

కథా రంభము

కం॥ శ్రీమదలమేలుమంగా

ప్రేమాంచితనర్మ వచన మృదుతరరచనా

సామర్థ్య జనితనిజహృద

యామోదాభరణ వేంకటాచలరమణా

౭౫

ప॥ అవధరింపుము తొల్లిపరీక్షున్న రేంద్రుండు గోవింద చరణారవింద

మిళిందాయమాన మానసుండై శుకయోగీంద్రునివలన

భాగవతపురాణ రాజంబాకర్ణించునెడ.

౭౬

కం॥ సత్రాజిత్తుతనూజన్

మైత్రింగొని తెచ్చిదైత్య మర్దనునకునం

నూత్రితకగుభక్తిదగఁగ

శత్రుముగాఁజేయుటెల్ల లాలితఫణితిక్

2౦

కం॥ వినుసేందు మరుదు వేడెన

ననఘుఁబరీక్షయఁబ్రశాంతు హరిపదఁగ

భినుతమనస్కుఁగనియిటు

లనియెఁగుక యోగిసంత తానందయునన్

2౧

కం॥ సావనములు బుధజనసం

భావనఁబలనంతభక్తి భవతాత్మకని

త్యాగనములు శ్రీహరిపద

సేవనములుకోరివిచితి సేయందరమే

౨౦

కం॥ స్ఫురితఁబలు చాతసేవక

దురితఁబలు మంగతైక ధూర్వహఁబలసం

భరితఁబలు శ్రీకృష్ణుని

చరితఁబలు నినుతి సేయ శక్యమెఱియె

౨౧

కం॥ శ్రీహరివివృతభాసం

దోహముఁబాందరసము గొలుకఁగ భక్త

వ్యాహములు వినుతినేయఁగ

దేహముపేయూహజలధిఁ జేలుబుధుచకున్

౨౨

కం॥ ఆపదలెల్లనుమాన్పఁగఁ

బ్రహ్మపయిసంపదల నొసఁగభానురమాక్ష

శ్రీపదవిఁగూర్పఁజాలును

శ్రీపతిచరితములు వినుతినేయునుకున్

౨౩

ఉ॥ కావుననీనామతిఁగైకొనివేడుకనాలకించు మీ

దేవళరణ్యఁడైన వసుదేవకుమారుని దివ్యసత్కథా

శ్రీభవంబుఁ బెంపొనరఁ జెప్పెదజిత్తము సంరసింపఁగా

దేవదీప్రవాహ సముదీర్ఘరంగఘుమంఘుమధ్యనిక్

౨౪

ప. అనిచెప్పెచక్రజ్జనపాలునకు శుకయోగీంద్రుండిట్లనియె

౨౫

గీ. ననఁగనతిలోక రమణీయతాభి వినుత
నిత్యకల్యాణ వైభవోన్నిదగరిమఁ
గలితకాంచన నవరత్న కళలఁజాల
నమరు నాపురిమణి మండితాలయములు.

౯౧

సీ చెలియ యాడించి నట్టుల నాడుచుండెడి
సురవృద్ధ మెచ్చరు ధరణిసురలు
గట్టికిచ్చిన మాట నెఱవేర్చినోడిన
భృగురాము దలఁపరు పృథివిపతులు
నిధులువర్ధిలుఁటటి విధమెఱుంగక దాఁచు
నలనిగ్గేశ్వరు నెంచరర్య జనులు
మతధర్మమును వీడి మద్యపానముఁజేయు
బలుని గొండాడరు పాదభవులు

గీ॥ అలఁఘుమతి వేదములఁ జెప్పఁగలిగియుంట
బ్రతిసఁజెల్లింప భంగము పడకయుంట
నేర్పుమై నవనిధుల గణించుచుంట
దమకులాచారధర్మముల్ దప్పకుంట

౯౨

చ అలచికి విఱుకౌగ్య రసమందుఁ బ్రతాపము గూర్చిఁజెగ్యఁం
కలన మొనర్చి నేర్చియొడికంబుగఁ బద్మభవుఁడొనర్చెవా
నలఘుపరాక్రమక్రమ మహాద్భుత వీరభటు ప్రకాండముల్
మెలఁగుదు రప్పరంబున నమేయ బలస్ఫురణాను భావులై

౯౩

చ గగన తరంగిణీకలిత కమ్రసరోరుహ వంశమున్న ము
త్స్వగురు కర్తాగ్రకుంచికలఁ బట్టి తెమల్చికట నవన్మదో
పగతమధు ప్రతప్రతతిఁబాఱఁగఁదోలు బురంబునంజల
న్నగము లనంగఁ జాలిమదనాగ కదంబము లద్భుతంబుగఁ

౯౪

సీ॥ చిత్రసేనానంగప్రసిద్ధిఁ గాంచినచోట
గంధర్వవిఖ్యాతి గలుగుటరుదె
మహనీయమా దేవ మణివహించినచోట
గంతాభరణయుక్తి గలుగుటరుదె

దీప్తకుభధ్రవస్థితి గల్గుచోసదా
 సత్కృతయోగ్యగుణంబు నరులె
 పురుషోత్తమామోద కరగతుల్లలచోట
 దామ్యార్థిధానసం ధానమరుదె

౧౧॥ యనఁగభవనోన్నత పభావాధ్యజన
 ధాటికాధికక్రూతాబ్జ బాంధవహయములు
 నగుచుసంపూర్ణధారా మహత్వమొందుఁ
 జాలనాపురివిలసిల్లు నైంధకములు.

౯౫

౧౨॥ లలినతిలోకవిభ్రమవిలాస పరిష్కృతలైనతెత్సరీ
 లలనలయందముల్లనఁ దలంచి సమున్నతసౌధపాళిచెం
 తలఁబడియేగునిర్జ్వలతంబులబ్బురమొంది మాన్వడన్
 నిలుతురుచందురాపతిమనిలకడఁ దమయన్నిమార్పడన్.

౯౬

౧౩॥ కొమ్మనీచందఁ గోరెదనొసఁగ జే
 చేజాచియడుగ నిచ్చెదరెయుఱక
 లలన యీగుబ్బబంతులు చేతికింపగుఁ
 జేపట్టకేరీతిఁ జెప్పవచ్చు
 రమణి యీచివురు పొట్లమునాననీయవే
 పలుమతంతగనొక్క వలదుకందు
 పొలఁతి యీవిరిపొన్నవూపుఁ జూడఁగనిమ్ము
 నీవివీడక నెట్లునీకుదక్కు

౧౪॥ ననుచునెఱజవ్వనంపు సోయగపువిటుల
 చిత్తములఁగోడెపలుకుల గుత్తగొనుచుఁ
 గులుకుపాయంపుచక్కని కలిరుబొండ్లు
 వూపులమ్మదురవ్వీట రీవిమెఱసె.

౯౭

౧౫॥ సలిలిత కాంచనాంబురుహ మండసమంచిత చారుధీర్ఘికా
 వల్లననారతంబుఁగృతవాసములైతిగు రజహంసముల్
 హాళహాళి నొంది నవ్య జలదాగమమున్ దిలకెంచియున్ మదిన్
 దలఁపవు మానసంబుఁ దదుదారనుభానుభవప్రమత్తతన్.

౯౮

మ॥ జలకేశీరసలాల సాజ్జవదనా చారుస్తనాభోగ వి
 చ్ఛిలకాశ్మీర మృగీమదద్రివపరిస్థితోల్లసత్సౌరభా
 కలనంగాంచు కొలంకుసీట బెలుగంగాదత్సరీ శాలిసం
 కులముల్బద్వరగంధ బంధుములై కూర్చున్ మనోజ్ఞత్వమున్.

౯౯

చ॥ ఎలమినినంజచేల తవణించెడు చిక్కనిరాజనంపు టె
 న్నులుగొననేగుదెంచిన మనోజ్ఞశుకావళి శాలిపానికల్
 పలుమటుఁజోపనెల్లుపస,లన్ దమజాతియటంచుఁజేరి సాం
 పులొలుకు మోవి ఓంబమను పూన్నిగొనంజను వారలుల్కుఁగన్

౧౦౦

క॥ ఈరీతిని ననితరసా
 ధారణసౌభాగ్యరమకు ధామంబై శృం
 గార రచనాచమత్కృతి
 నారయసురపురికి నధిక మైకనుపట్టున్

౧౦౧

ఉ॥ ఆపురమేలుమేలుభళియంచు జగంబులున్ను తింప వో
 భాపరిభూతుఁడౌచును నభమ్మునమిత్రుఁడు మిత్రభావమున్
 జూపనవక్రవిక్రమ వినోదనిరస్త నిలింపశత్రుఁడై
 శ్రీపతియంశమై యవతరించిన కృష్ణుఁడలంకరిష్ణుఁడై

౧౦౨

మ॥ ధరణీభారభవిష్టు రాత్రిచరవిధ్వంసంబు గాంక్షించిశ్రీ
 హరిపూర్ణాంశముబూని యాదవకులై కాలాక్రియా ధుర్యతా
 స్ఫురణం దా వనుదేవ పుత్రుఁడగుచున్ బొల్పొంద నేమంగళా
 చరణుండాపురుషోత్తముండు త్రిజగత్సంపూజ్యుఁడై వర్తిలెన్

౧౦౩

చ॥ ఎఱబడికంబులేని దివిజేంద్రుని భవ్యమహాశుధర్మ న
 క్కఱఁగొనితెచ్చి యోలగముఁగా తవణించి కుబేరు టొక్కఁపున్
 గుఱుకులుచేయలంతులుగఁ గూర్చినకృష్ణుని ప్రాపుకల్మిషే
 కొఱఁతలు గల్గునే వనుధకుందొడ్డవై తగు నప్పురంబునన్

౧౦౪

ఆ॥వె॥ అఖిలలోకవిభుఁడు హరిలీలచేమను
 జాకృతినిధరించి యదుకులమున
 వెలసెననఁగనతని విమలకల్యాణగు
 ణోఘ మేల వేఱ నభినుతింప

౧౦౫

చ॥ అనిమిషనాథుమేచ్ఛసభ యైనసుధర్మని జానుభూతికిన్
బనినడగోష్ఠినుండుచు నపారకుగేర నిధిప్రతానమున్
దనిఁగవెచ్చఁబెట్టుచు నదా హరి ప్రాపునఁజేరియాదనల్
దనరిరి పూర్ణభోగమున దైవతకోటిఁదిరస్కరింపుచున్

౧౦౬

కం అతిదుర్మనుఁడగుకంసుని
మతమునఁబడుదొసఁగులెల్ల మఱచిరి కంసా
హితుఁడైనవానుదేవుని
హితపాలననుఖము లనుభవించెడు పేర్మిన్

౧౦౭

వ॥ ఇవ్వధంబున సర్వలోకేశ్వరుండు ప్రవర్ధిత నిజప్రజానుగంజకుండ
గుచుఁ బాలింప ద్వారవతీపురంబు సకలసంపదలకాకరంబై విలసిల్లుచుండె నట్లుండు
నెడ.

౧౦౮

కం॥ ఆపురిస్త్రాజితను
భూపతి యంధకకులైకభూషణుఁడనఁగాఁ
గాఁపుండియతఁడపూర్వ
శ్రీపరిణతిఁ గోరి తపముసేయన్ దలఁచెన్

౧౦౯

చ॥ మునుకొనిమూడుమూర్తులకు మూలమటంచు శ్రుతుల్ దృశంబుగాఁ
బనివడిచెప్పెనేయపరి భావమహోనిధి నాజగత్ప్రియా
ప్రణతచరిత్రువేదమయు భాస్కరునిన్ ఘనైక దీపకున్
మనమున నిల్పిచేసె జనమాన్యుఁడతండు తపంబునిష్ఠుడోన్

౧౧౦

ళా॥ పాదాంగువృమునేల మోపి పవనన్ బంధించి పంచేంద్రియో
న్మాదంబున్ బెడవాపి చిత్తమున దుర్మాలిన్యరాహిత్యమున్
గాదండించెయపారనిష్ఠ వెలయు బంచాగ్నిమధ్యస్థుడై
యాదిశ్యుందృఢదృష్టిఁ గాచుచుఁదపోవ్యాపార పారీలుడై

౧౧౧

కం॥ నియతినిజేంద్రియచయము వి
షయవైముఖ్యంబుఁగాంచ సమధికనిష్ఠా
శ్రయమైచిత్తముగడు ని
శ్చయ మొందనతిండు దివము సశ్రిపెనచలుడై

౧౧౨

తే॥గీ॥ సకలభూతములందు నిష్ఠాసహృద్ధి
నాత్మయాపకుగా నిండియప్రచోద
కర్తృభూర్వహుగాఁ బ్రభాకరునిఁగాంచి
తానదమ్మయుఁడైయుండెఁ దపము చేర్చి

౧౧౩

తే॥గీ॥ అట్టి పరమవ్రతోదగ్రమగుతపంబు
కలిమికిఁబ్రహుష్టచిత్తుడై నలినహితుఁడు
సౌమ్యవేషంబు నతులతేజంబు మోలుచు
నతనిముందట నప్రడుప్రత్యక్షమయ్యె

౧౧౪

తే॥గీ॥ అట్లుప్రత్యక్షమైన లోకైక దీప
కునిఁద్రయీమయు మార్తాండుగని యుదీర్ఘ
విగళితానంద వాఘ్పడై వితతపులకి
తాంకుడైభక్తియుక్తినిట్లభినతించె

౧౧౫

శ్లో॥ నమోస్తుబ్రహ్మయశ్రుతి విహితమూర్తిత్రయమయ
ప్రమాణాకారాయ ప్రచురకరుణావారినిధయే
ననుస్తాధారాయాంధతమసభిదే విశ్వవిభవే
నమఃకృతాభీష్ట ప్రదవిహితక్షితాయభవతే

౧౧౬

శా॥ పాదైనీదురజోగుణంబు సృజియింపఁ విశ్వమూర్తినా
పాదిత్యంబు వహింప సత్వము దమో భావంబుఖండింపఁగా
నాదిఁ బ్రహ్మముః స్థుఁడుఁ కిన్రఁడునీనైయుండఁగాఁ జమ్మసా
నాదిత్య శ్రుతినీవప్రహ్మయని నిత్యంబుఁ బ్రబోధించెడుఁ

౧౧౭

చ॥ గరిచుండపింపజేసి యుదకంబుకరంబులఁ బీల్చిపబ్బనం
నిరవయివృష్టిసూపమాన నిచ్చుచు నోవధికోటిఁ జంద్రునం
నిరవయి ప్రోచి యన్నమిడి యేర్పడఁగాలము లెక్కజూపు ది
ట్లరయఁగ సర్వరక్షణలయంబుల కీశుండవీవభాస్కరా.

౧౧౮

మ॥ అనఘన్యాహృతి సప్తకాశ్వః యవాహ్యంచత్త్రీయసారతా
ఘనగాయత్రిమహామను ప్రవరరంగస్యంద వాగ్విస్థిత
ప్రణవాకార సునీతసంగత పరబ్రహ్మత్వ తేజంబవీ
కనివేదంబులపల్కునోభవ వైకాధార సర్వేశ్వరా.

౧౧౯

ఉ॥ ఎయ్యది వేదమాతమున నెల్లశ్రుతుల్ తవడించుసారమా
నెయ్యదియాత్మతత్వవిధ మేర్పడఁదానయి తెల్పుచుండుము
న్నెయ్యదిప్రాకృతతత్వము జపించుజనంబుల కిచ్చుచుండుదా
నయ్యతిభక్తమామనువు నర్థముసర్వమునీవ భాస్కరా.

100

తేగీ॥ ప్రాణ్ణమున బహ్మవౌచు సధ్యాహ్నమందు
త్ర్యంబకుడనౌచుమతియొ సాయాహ్నమందు
విష్ణుడవునౌచునీవు త్రివిధమహర్వ
యుక్తిలోకార్పితుడవౌదు వోదిశేశ.

101

కా॥ ఏనీతేజముఁగాంచికంత భువనంబెల్లన్ స్వకర్మానుసం
ధానస్రాగ్ధిమఁగాంచి చేతనకభాధామంబుఁ గాఁదోచునో
యొనిత్యాద్విత యాత్మరూప భవనీగుప్రార్థనేజంబు స
ర్వానుస్మృతపగాత్మ తత్వమనివేఁతంబులాడుకొరవీ!

102

చ॥ అనుపమఁడత్రతూతముగ నగునలప్రేల్చినహవ్యముల్ త్రయీ
తనుడగుకర్మసాక్షి నినుఁ దప్పకచేరు భవన్మ యూఖముల్
వికమయవృత్తితోనొసఁగు వృష్టియటన్ జనియించునన్న మం
దుననగు భూతసర్గము గనుంగొనఁగాఁగణమివయింతకు

103

క॥ ఆరయఁజెల్వమునకునా
ధారము నీవ పరమార్థతత్వమునత్యా
కారముకావుఁడ్రయ్యం
తారూఢుంబయిన తత్వమది నీవకదా

104

మ॥ పరమోదాకహిరణ్మ యాంచిత తననుప్రవ స్ఫుర్తిదేవోమయ
స్ఫురదాకారముఁగాంచు నీవ పరమఁచుంబలుకా ఛాందోగ్యమం
దరయం గానిగమాంతసారకలితంబౌ నంతరాదిత్యత
త్పరగూత్రార్థము రూఢిఁదెల్పుఁబరతత్వంబీవకా భాస్కరా.

105

కం॥ పరతత్వము సచ్చిత్సుఖ
నిరతిశయజ్యోతియును వినిర్మలమగుచుకొ
ఒరగుభవదాత్మకంబై
పరమజ్యోతిస్స్వరూప భాస్కరమూర్తి.

106

- చ॥ సకలజగత్ప్రకాండమును సర్గమురక్షణమాన్ లయంబు బా
యకయొనరించుచున్ నిరుపమాద్భుతతేజము గల్గివెల్లునీ
యకలుషమూర్తిబ్రహ్మమగు నంచుశ్రుతుల్ వచియించనెంచలే
కకట యదృశ్యమంచుఁ బగమార్థమువేఱు తలంచనేటికిన్ ౧౨౭
- శా॥ నీవేబ్రహ్మపు నీవయచ్యుతుడ వీవేమహేశుండపుక
నీవేయింద్రుడ వీవదేవదనుజా నీకంబుమర్త్యాళియుక
నీవేసర్వచరాచరప్రకరముల్ నీవేయజాండంబులుక
నీవేసర్వము లేవు నీకితరముల్ నిత్యానుకంపానిధి ౧౨౮
- శా॥ భానూ భాస్కరవేదరూపక జగద్బంధూ త్రిమూర్త్యాత్మకా
నానాలోకచయప్రదీప మహితానందస్వరూపాసదా
జ్ఞానప్రాంచిత సత్యనిర్మలగుణా సర్వైకసాక్షీదయా
ధీనాభక్తజనావనా దినమణి దేవాననుబ్రోవవే ౧౨౯
- కం॥ ఎఱుంగనివారికిదినమణి
వెటిఁగినవారలకు సకలహేతువుదానై
వఱలెడు పరతత్వమ వీ
వఱిముఱి నీ కఱద లెఱుంగ వగునేమాకున్ ౧౩౦
- తే॥గీ॥ శరణుభాస్కరదుష్కృత చయవిదూర
శరణుమార్తాండమహిత తేజఃప్రచండ
శరణుదిననాధభక్త్య యశస్సనాధ
కరుణఁజూడుజగన్నేత్ర కమలమిత్ర ౧౩౧
- చ॥ అనిబహు భంగులక బాగదునావృషముఖ్యునిఁ జూచి మెచ్చుచు
నృనమునియాధ భూరికరుణారసపూరముగాఁగ జేర్చి న
య్యనుడుప్రసన్నుడైయనియె నిచ్చెదఁగోరుమునీయభీష్టముల్
నునిఁగితమైననీతపమ నూవెప్రియంబొనరించె నాకొగిన్ ౧౩౨
- కం॥ అనిపలుకు ప్రావృడాగమ
ఘనరవముంబోలి కడువికాసముహృదయం
బమబ్ధికిఁ గూర్చఁగిఁగనుఁ
గొనల ముద్రశువులు గుబులు కొననిట్లనియెన్ ౧౩౩

సాత్రాజితి పరిణయము

అంతాజితి పరిణయము
అంతాజితి పరిణయము
అంతాజితి పరిణయము

౨౩

క॥ దేవానీవుప్రసన్నుడ
వైవరముంగోరుమనుచు వచియించితి విం
కేవియు నేటికి నిదికా
దే వరమనదీనికధిక మెద్దియుఁగలదే

౧౩౪

క॥ నీవుప్రసన్నుడవైనను
నీవిశ్వమునందలభ్యమెందునుగలదే
దేవాదిదేవసకల శు
భావిష్కృతి నీదుకరుణ యని తలఁతుఁజూచి

౧౩౫

క॥ ఆరోగ్య మరిజయంబు న
పారంబగు సంపదయును బడయఁగవచ్చుక
ధీగమతిఁగూర్చినీచర
కారా ధననిష్ఠుడైన యట్టి సరుసకుక

౧౩౬

క॥ అధిక మహిమాధ్యుడవు నిర
వధికం బైమించునట్టి భాగ్యమునాకుక
బృథులదయ నొసఁగు వేడెద
బుధవందిత సర్వలోక పూజిత సవితా!

౧౩౭

వ అనియధ్యర్థించిన భక్తాభీష్ట వరప్రదాన చాతురీనిత్యం
డగునాదిత్యుండు వానికిట్లనియె

౧౩౮

క॥ కలదు స్యమంత మనంగా
నలఘుతరంబైన రత్నమదియిచ్చెద ని
చ్చలు నీకు భారవింశతి
కలిత సువర్ణంబు నొసఁగఁగలదదివేర్చుక

౧౩౯

క॥ ఆరత్నము ధరియించిన
భూరమణులలోన నీవు పూజ్యుడవై పెం
పొరెడు నీయింట మహా
దారంబై కాంచనంబు తలుఁగకయుండక

౧౪౦

వ అనిచెప్పి

౧౪౧

కం అమలద్యుతి జాలజటా

లమగుచు లలితాత్మ మండలముఁ బోలుచు దీ

వ్యమహిమఁ బూజ్యమ్మయి తగు

స్యమంతపణి నొసఁగెఁ బ్రియమెసఁగ నాతనికిన్

౧౪౨

వ ఇట్లు జగదేక పూజ్యంబున స్యమంశకమణి నొసంగి దివసమ

ణియంతర్ధానంబు చేసిన సాత్రాజిత్తు నతిలోక ప్రభావంబగు న

మ్మణిని ధరించి తదీయ విస్మయరతేజః ప్రసారంబునం జేసి నభో

మగ్య వివ్యంహన ఖిన్యోతి మండలంబును గ్రేణిసేయుచుఁ

బ్రహ్మప్రాంతరంగుండగుచు నిజపురంబునకుం జనుదెంచు

నవసరంబున

౧౪౩

చ అతుల మణి ప్రసూన కిరణౌఘసముజ్జ్వలిత ప్రసారసం

గత హరిదంతరాళముగ ధారుణికిం జనుదెంచు నా దివ

స్పతియునుఁ బోలెనదృఢత పభాయుతుఁడై వెలుగొందు నమ్మహి

పతిఁగని ద్వారకా నగరపాలురు సంభ్రమ బుద్ధినయ్యెడన్

౧౪౪

వ సత్వగులై రాజమందిరంబున కరిగి

సీ॥ కమనీయ కుటంసం సుటితాబ్జరాగ ధ

గద్ధగల్ నిటలభాగమునఁదొలుక

తరళకుండలసముద్య ద్వజదీధితున్

గండస్థలంబునఁ దాండవింశ

నెమ్మేని కనకాంబరమ్ముచెంగుపహారంగు

నింగికిబంగారు నీరువోయి

కరబద్ధశంఖచక్ర ద్యుతుల్బుతకోటి

చంద్రసూర్యులవోక చాకఁజేయ

గీ॥ నలుత వనమాలికాంశు చయంబులొలసి

మేనిచాయల కొకవింత జానొనర్ప

ప్రార్థరాగ్ర గతుండగు భానుడనఁగ

మిన్నగద్దయపై గొలుపున్నవాని

౧౪౫

చ॥ వనజదళాయతాక్షు నభివర్ణితకాస్తు భవతు సత్కృపా
భినుతకటాక్షు దాసజనబృంద నిరంతర రక్షణక్షమ
ప్రణత విచక్షు గోమలతపః ఫలయాపకు లోకదీపకుఁ
వినుతసహిష్ణుఁగీర్తిపభవిష్ణునిగృష్ణునలంకరిష్ణునిన్

౧౮౭

సీ॥ ఒకయోరఁజేరి సనక సనందనముఖ్య
మునివరుల్ గుణగాన మునుబొనర్ప
నొకఁక్కేవఁదనరి నేత్రోత్సవంబుగ వసు
దేవాదిగురుజనుల్ తీవిదనర
నొకవంకనిల్చి సాత్యకికృతవర్మాదు
లరసికాసనధారులై చరింప
నొక చాయనెలకొని యుద్ధవాక్తూరాది
సచివపుంగవులు హెచ్చరికదెలుప

గీ॥ సకలసామంత హితమంత్రిజనపురోహి
తార్య కవిగాయకాదిసప్తాంగజనులు
గడఁగికొలువఁగఁ బేలోలగముననున్న
జిష్ణుఁగరుణాగుణాలంక రిష్ణుఁగృష్ణు

౧౮౮

క॥ కనివందన మొనరించి స
వినయానమితోత్తమాంగ విలసితులై యి
ట్లని విన్నవించి ధామర
ధునీ ఘమంఘమిత పటు సుధురరస ఫణిలిక్

౧౮౯

చ॥ సకలదిగీతమాళిమణి సక్త వదాంబుజ చిత్తగింపుమే
మొకయరుదిష్టగఁటిచుజుఁడో హరుఁడోబలకాసనుండో దా
నకలుషదీధిత్రివ్రజసమావృత దిజ్ముఖుఁడై యొకండు తా
వకసముఖంబుఁజేరనిదెవచ్చెఁ గనుఁగొనుమంచుఁ జెప్పినన్
వ. సభాసదులు కృష్ణునిందిలకించి యిట్లనిరి.

౧౯౦

౧౯౧

కా॥ లీలామానుష వేషధారివయి హాళిక్ ష్రీరవారాసి కే
శీలోలత్వముదాచి యివ్వసుధనోలిక్ భవ్యశూరాన్వహ
యాలంకారుఁడై జనించిననినుఁ సాక్షాద్రమానాధు ది
క్పాలవ్రాతము గొల్వవచ్చుటరుజే బ్రహ్మగుల్గింపఁగన్

౧౯౨

మ॥ అనిపల్కన్ వసుదేవసూనుఁడు మదిన్ హర్షప్రకర్ష మ్రొల
 ర్పననున్జీతిని, ద్వారకఁగలుగు సత్రాజిత్తుదాసూర్యుఁ గూ
 ర్చినితాంతోగ్రమహాతపస్యును బొనర్చెన్ దానికెన్నెచ్చియ
 • వ్వనజాప్తుండొసఁగెన్ స్యమంతకమణిన్ బ్రత్యక్షచింతామణిన్ ౧౫౩

వ॥ తన్మణిప్రభాశోభితుండై యాతం డరుదెంచుచుండెనని చెప్పినఁ దదను
 మతింజని పురపాలురు యదార్హకృత్యంబులం బ్రవర్తించి రసంతగంబున. ౧౫౪

మ॥ మురమధనుఁడొక్కనా డ
 బ్బురమెదఁగడలుకొనఁగ దనదుపురవరమెల్లన్
 బరికింపఁదలఁచి యుచితపుఁ
 బరిచారకులొలసికొలువఁ బఱతేఁచెనొగిన్ ౧౫౫

క॥ భద్రగజస్కంధంబున
 ముద్రితమణి రుచిరపీతమునఁ బ్రమద రసో
 నిన్ద్రతనధిష్ఠితుండై
 భద్రపదార్థములుపూని పడఁతులుగొలుకన్ ౧౫౬

చ॥ ఇరుగఁడరామసాత్యకుల భీష్మితభద్రగజాధిరూఢులై
 సురుచిర మంజుభాషణ విశోభితులై చనుదేరముండటన్
 గరములహేమనేత్రములు గైకొనియుద్ధవముఖ్యులున్ బరా
 బరులొనరింపఁగాఁగెలనఁ బాయకయాదవులోలిఁగొల్వఁగన్ ౧౫౭

చ॥ అభిమతదివ్యమంగళ పదార్థములూని వెలందుకల్మహః
 విభవముతోడఁగొల్వఁ గడువేడుకఁబణ్యసతీ వతంసముల్
 శుభకరనాట్యవైఖరులు సూపమహోన్నతలీలయాదవ
 ప్రభుతిలకాగ్రగణ్యుఁ డభిరామముగాఁ బురమేగవెల్వడన్ ౧౫౮

మ॥ పురసౌధాంతరసీమలన్ మెలఁగుచున్ బూబోఁడులాదేవకీ
 వరగర్భాభినుధాకరున్ మహితలావణ్యాకరున్ శార్దూళం
 ఖరథాంగాసిగదాధరున్ వినతరక్షాచారు కారుణ్య బం
 ధురుఁబీతాంబకుఁగాంచిరుల్లములఁ దోడ్తోఁబ్రేమసంధిల్లఁగన్ ౧౫౯

వ॥ అయ్యవసరంబున ౧౬౦

సీ॥ పురుటింటిలోనుండి పూతనప్రాణముల్

పుక్కిలించినమహా పురుషుడెడ

కొండకై వడిసము దండమైతగుబండి

విఱుగఁదన్ని నమహా వీరుడెడ

యైదేండ్లపాపఁడై యబంపుడుద్దుల

గూలఁబ్రోచిన ఒల శాలియతఁడె

యేడేండ్లబాలుఁడై యేడ్డెఱుగనగోట

గొండనిల్విన మహాత్ముండెడ

గీ॥ చెలఁగిముట్టిన దావాగ్ని చిచ్చువెన్న

ముద్దచందానమింగిన నెద్దయితఁడె

చేరికంసునిఁగడిమిభంజించిసాధు

జనులదయమిఱుఁబ్రోచినఘనుడెడ

౧౬౧

మ॥ అవతంసోత్పల సౌరభగ్రసనలీలాలోల రోలంబమం

ద్రవిగావామృతసాహచర్య మురళీనాదంబు సూర్యాత్మజా

సవిధోల్లోల తరంగనిక్వణ లయస్ఫారంబుగాఁ గాభియా

హివరేణ్యోగుఫణాగ్ర రంగముననర్తింఁచెన్ నటుండీతఁడై

౧౬౨

ఉ॥ వెన్నలతోడఁడెందఱులు వింతగనొక్కట ముచ్చిలించివ్రే

క్రొన్నఁ బోండ్లగొప్పచను గుబ్బలుపూపుల చెండ్లటంచులో

నెన్నిక రాంబుజంబులధరించి విలాసమునూపెనారయా

కన్నెలనోమువంట మెయిఁ గాంచియితండయి నిల్చెనోచుమీ

౧౬౩

మ॥ తనుగైకోరని వాసపుండలిగి మాద్యత్పమృలావర్తకా

బ్దనికాయంబును గూర్చిగోగణముపైఁ బాసాణవర్షంబునే

పునవర్షింపఁగఁజూచిచెంగటి గిరిన్బూబంతియున్ బోలెఁ దాఁ

గొనగోటన్ ధరియించిప్రోవడెనెనన్ గోగోపకవ్రాతమున్

౧౬౪

చ॥ అరుపమయోగక్ష్యము నంటిత దేవముని ప్రకాండహృ

ద్వనరుహవీణలందునిలువన్ గడలేనియఖండమావెలుం

గనయము నంగనంగ భవాదృతి వ్రేతలతోడిద్రీడలన్

జనువాసరించెనా పొగడ శక్యమెవారలభాగ్యవైఖరున్

౧౬౫

ఉ॥ ఎంతతపంబుఁ జేసిజనియించెనొకోయల వేణుఖండమున్
మంతుకు నెక్కు- నానవతమాల కిసాలము కర్ణికారమున్
వింతలెసంగునెమ్మిపురివీనిమెయిన్ దులకించెవీనిలో
నింతిరొయొక్కటైనతవణించుఁ గదేమనకట్టిభాగ్యమున్.

౧౬౬

వ॥ అనితలంచుచు.

౧౬౭

ఉ॥ జాలకవీధుల న్నిలిచిసారెకు చారుశుభాక్షతావళు
ల్లాలితకుండకుట్మలములన్ నవహాక్తికపాళిఁగూర్చిపో
యాలగుముల్ముకుందు పయినయ్యెడ సేనలుచల్లిరాత్మలన్
జాలఁగనంతురించుతమసాత్విక భావములుల్లసిల్లఁగన్

౧౬౮

మ॥ పురిసాధాంతరసీమలన్నిలిచి యాపూఁబోదులొక్కమ్మడిన్
హరిపైఁజల్లినహాక్తి కాక్షతలు సంవ్యాప్తంబులెటన్ నభం
బరుదై తోఁచెనమిద్ధకల్పిత వితానాకీర్ణమైనట్టులు
ర్వరయున్ మంజులరంగవల్లికలఁ జిత్రంబైనచందంబునన్

౧౬౯

తేగీ॥ ఇవిభంబునఁబురజను లెల్లనారపు
మించి నయనోత్సవంబుగఁ గాంచుచుండ
నభినుతానన్య సామాన్యవిభవమెసఁగ
శౌరిపురవీధులందేగు సమయమునను

౧౭౦

ఉ॥ చేరికలంకులందు యదుశేఖరు లూడిగమాచరింపఁగై
వారము సేయుచున్ గెలన వందిజనంబు పరాకుదెల్పనీ
శేరుహపాణులొక్కయెడనృత్య కలాకలనంబు నూపఁగాఁ
చారులుసంతసించిరల పత్తనవీధులఁ గృష్ణఁడేగఁగన్

౧౭౧

తేగీ॥ నర్మసఖుఁడొక్కఁడల నందనందనునకు
జిత్తమిగుర్నొత్తనొకవంకఁ జేరినిలచి
వలఁతిమాటలఁదత్పురీ వరవిలాస
కలనఁదెలుపఁగఁదొడఁగె నింపులరనపుడు

౧౭౨

ఉ॥ నందతనూజచూడుమదె నాగరవీధుల గారుడాశ్మసం
స్పందితతోరణావలులు భాసితెనగ్రములందు ముత్తైముల్
పొందుగనొప్పఁగొన్ననలఁ బొల్చినచారుశమాలపల్లవా
మంద విభాప్రభావము సమస్తమునొక్కటఁజూట వచ్చుచున్

౧౭౩

సాత్రాజితి పరిణయము

౨౯

చ॥ పురివిపణిప్రదేశములఁ బొల్పుగుకాంచనరత్న రానుల
త్యురుతరవైఖరిన్ దనరెనోలిఁ గనుంగొనుమిఁద్రముఖ్యని
ర్జరవర సేవనియగుణసంభృతునిన్ భజియింప మేరుభూ
ధరమునురౌహితాద్రియు శతప్రతిభన్ జనుదెంచెనోయన్

౧౭

చ॥ అగణితరత్న హర్మ్యశిఖరాగ్ర చరద్వనితాకరద్వయీ
విగళితహాక్తికవ్రజము వేమరుఁ జూడఁగనొప్పెనీకుగాఁ
దగమణిసంతతుల్లరియుధారుణిఁ గన్గొనిదానిమించఁగా
గగనముమేలిముత్తైములు కానుకజేసెడునాఁగఁగేశవా

౧౭౫

మ॥ అనియీతీరునఁదెల్పునర్మసచివ వ్యాపారముల్ శౌరిచు
న్నననాలించుచుమందమంద గణిసౌందర్యంబునంబోవుచుం
గనెనత్యంతవిచిత్రరత్నమయరంగ తృప్తహర్మ్యంగణా
ప్రణతంబైపటుసంపదాప్తిఁ దగుసత్రాజిత్తువేశ్మంబొగిన్

౧౭౬

మ॥ కనితచ్చారునువర్ణకల్పిత గవాక్షవ్రాతనిర్యత్సుగం
ధనితాంతాగురుభూపభూమకలికా నవ్యాంబుదభ్రాంతిసం
జనితానందనటన్మయూరవని తాసంతాననాట్యకిరీయా
భినుతప్రాంగణవేదికావిభజముల్ విభ్రాంతివాటిఁపఁగన్

౧౭౭

ఉ॥ దానవవైరిపల్కె వితతద్యుతి కాంచనరత్నచిత్రితం
బీనిలయంబదెవ్వరిది యిందువసించుమహానుభావుఁడె
య్యేనియమవ్రతాదులొనరించి జనించినవాఁడొవైభవా
నూనతరాజరాజభవనోచితవిత్త నిధానమైతగన్

౧౭౮

క॥ కన్నులపండువుగానెల
కొన్నది యిమ్మేడయిందుఁ గోరివెలయు నా
సన్నతునిఁ దెలుపుఁడనవిని
క్రన్ననఁ గృతవర్మవలికెఁ గౌతుకమలరన్

౧౭౯

శా॥ అత్రాసస్థితిలోకవర్ణిత తపస్యావైఖరిన్ బద్మినీ
మిత్రుణ్ద్రీతునిఁజేసి తత్కరుణపేర్మిన్ స్వర్ణపువ్వర్ణపై
చిత్రింగాంచు స్యమంతకాహ్వయమణిశ్రేష్ఠంబుఁగైకొన్న యా
సత్రాజిత్తు నివాసమియ్యది విరాజద్విభవంబైతగున్

౧౮౦

కం॥ దినదినమిరువదిబారువు

లనుపమమగు శుద్ధహేమమమ్మణిగురియున్

మనుమందులన విత్తే

శునికన్న మహాప్రభావశోభితుడయ్యెన్

౧౦౧

ప॥ అదియునుం గాక

౧౦౨

కా॥ ఏరాజేలెదురాజ్యభాగమున దానీరత్నరాజంబు ని

త్యారూఢోజ్జ్వలపూజలందనియు సయ్యారాజ్యభాగంబులన్

గ్రూరవ్యాధిమహాపమృత్యు వికృతక్షోభాద్యుష్టంబులున్

మారీకంటకదుఃఖముల్దొలగి సౌమ్యక్షేమముల్ వర్ధిలున్

౧౦౩

కం॥ ఏరాజునొద్దనిమ్మణి

సారతరార్చనలఁగాంచు సంతత మాధా

త్రీరమణునిఁ బోరులలో

వైరులకుంగెలువరాదు వారిజనాభా

౧౦౪

చ॥ విదితమహాప్రభావమయివెల్లెదు నిమ్మణిరాజమున్ భవ

త్సదృశులకబ్బే నీని సరసంబగుయోగ్యసమాశ్రయంబునం

దదియటుగాక నిష్పభులకబ్బిన లోభులకల్మియట్లు దా

వృథయగుఁగావెకన్గొనఁగ వృష్టికులాంబుధిచంద్రనాపుడున్

౧౦౫

మ॥ అగునమ్మాటనిజంబు మున్నునగరద్వారస్థులేతెంచి పొం

దుగనాచెంగటఁ బల్కరేమణియుతిన్ గోతెంచుసత్రాజితున్

నుగుణోదారుడతండు నిర్మలయశస్కుండంచుభాషించు న

న్నగరాద్ధారిని దానవారినట గానకవచ్చెనాతండొగిన్

౧౦౬

కం॥ చనుదెంచివినయమెదఁ గ్ర

న్ననఁబొడసూపఁగను నందనందనుఁగని మ

న్ననమీఱఁగాన్కలిడు నా

తనిఁగృష్ణుండాదరించి తగనిటుపలుకన్

౧౦౭

ఉ॥ చిత్తముసంతసించె నృపశేఖరనీకనవద్యసత్తపో

వృత్తినచంచలస్థితిని వేదమయున్ సవితన్బ్రన్నతా

యత్తునిఁజేసి తత్కృతఁ హామణిఁదెచ్చితివెన్న గా భవ

ద్వృత్తము లోకసంస్తవనవిశ్రుతమై విలసిల్లుకుండు నే

౧౦౮

వ అనికృష్ణుండు నతనిబహుకరించి తదీయోప హారంబుఁ
బ్రీచుంబునంబరి గ్రహించి నిజ గృహగమనంబున కతని
ననుమతిఁ జేసెనయ్య వసరంబున ౧౮౯

చ అవిశ్రాంత దీప్తి నిచయంబలు గ్రమ్ముపసిండి మేడపై
తొవల యనుంగుతాబలక తోరఁపుఁ గొంజవికె వసించియా
దవకులభూషణుంగనె ముద్రానిగురొత్త గసత్యభామ క
న్దవల మొలుంగుతొలి విరికల్వల చెల్వము గొల్లలాడఁగన్ ౧౯౦

కా కాంతారత్నము కృష్ణగన్ధనఁ నుత్కింతాను రాగోత్థమా
సంతోషంబు మనంబునిండి వదనాబ్జం బుల్లసిల్లఁగ న
త్యంతంబై పులకోద్గమంబొదవఁ బంపాటెద్రపాకిత్యచే
నంతబుద్ధి జనిమనట్టి యపహితాభ్యుద్గతిన్ దోయుచున్ ౧౯౧

వ అప్పుడు ౧౯౨

చ వలుదమొలుంగులీను చెలువంబగు వేలుపు గానరాలని
చ్చలఁపుఁ బసిండి యుప్పురగె చిందురు సాలవసించినిద్దళన్
దొలుకరికొమ్మొయిల్లసుధఁ దోచురుంపు మెలుంగుదీవె నా
గలికి మహారాకృతితగన్ మురవైరికిఁదోచెనయ్యెడన్ ౧౯౩

ఉ॥ అన్న లినాయతాక్షిరుచిరాంగవిలాసము మేనునూను నా
క్రొన్ననవింటిజోదు విరిగోలతెఱంగున దోచిచిత్తసున్
గ్రన్ననఁజొక్కఁగావలపు గ్రమ్మఁగఁజేసినఁ గంసవైరియున్
గన్నులపండువైతనరఁగన్తో నె నబ్బరవాటుమించఁగన్ ౧౯౪

వ॥ ఇట్లు వనుదేవనఁదనుంగు సాత్రాజితిం గనుంగొని తదీయసౌందర్య కేళావి
లాస సందర్శన లాలసంబులైన చూపుల నెట్టకేలకు మరల్చి ప్రకృత ప్రసంగ
సంగతఁబులం గావించి తదనంతరంబున ౧౯౫

క॥ హరియును సాత్వికియును నిరు
గెలఁకులఁబ్రియమలర నడునఁ గృష్ణకర్మయు నుం
గలనిలిచి జనులసందడిఁ
దొలఁగఁజడియగరిగె నయ్యదుప్రభుఁడెలమిన్ ౧౯౬

వ॥ ఇట్లుచనిచని కనకమయ ఘనకవాట ఘటిత పటుతర హరిన్మణి నికరకరం
 చితాంశు కదం బాడంబర విడంబిత దూర్వాంకురాది మంగళపదార్థ సుమ
 హిత పార్శ్వవేదికాతలంబును, వేదికాతల విలిఖితమృగమద మృదిత పరి
 మళ మిళదవిరళగళదగురు ధూపఘామమాలికా విలసన ఫలిత పరిసరదాడి
 మాలతా వితానంబును, దాడిమిఫలగ్రసనరసిక శుకనికరసుకరాలాపలీ
 లావిలసిత విలాసవతీ వదనేందుమండల సముదితదరస్మిత చంద్రికాకం
 దళద్రవమాణవిధుశిలాకలాపవిలులిత జలకణ ద్విగుణితజలయంత్రశీకరప్రసరణ
 విస్మయరంబును, విస్మయరసితద్యుతివితాన వితానాయమాన మౌక్తికరంగ
 వల్లికాసమంచితమణిభవనవిటంక ఖచిత శతమఖోపల కలికాప్రకాశ జల
 ధర శంకానువర్ధిత ప్రమోద నృత్యన్మయూరవనితాభినుతకేకాసమాటీకా
 ప్రేడిత షడ్జగ్రామముఖరవీణానువాదనప్రవీణ మానవతీసప్రణయకటాక్ష
 వీక్షణ ద్విగుణితేందీవరతోరణవిశాల చంద్రకాలాంతరాళకీలితయంత్ర పాం
 చాలికాకరాకృత్యమాణమణిచామర జనితానిలకిశోరసంచార మనోరంబు
 నునై యపూర్వవిలాసంబుగలిగి చిలుకులకొలుకులజిలిచిలిపలుకుల కులు
 కుఁదెలుపు చలువకప్పురపు పలుకులొలుకు నలతియనఁటి బోదుల పాగుల
 నూదుకొను విరవాదిపొదల మెదల కొదమతుమ్మెద కదుపుల గరుల సిరుల
 కుఁ గొసరులొసఁగెడు నెరికురులుగల తలిరుబోండ్ల గుబ్బపాలిండ్లకు జోండ్లగు
 పసిఁడి గిండ్ల బొందుకొలిపిన, మగమానికఁపు తీరుకంబంబుల డంబుల నిలం
 బరు మాజారంబులఁగ్రందుకొను మన్నెదొరల బొమిడికంబులఁ గొమరుమిగు
 లు తమ్మితా నిగనిగలఁ దెగడు పగడపు జగితులఁ బొగడొందు నగరు ప్రవే
 శించి యెడనెడనుకురమణి కలాచికాది మంగళపదార్థములఁ బొడఁగనుదుఁ
 గొఱనెలల తెఱంగున మెఱయు నుదురులుగలమదవతులు బంగరు పల్లెరంబుల
 నీరాజనంబులొసఁగ, నరిగికఱ్యంతరంబులు గడచి, కొలువుకూటంబున నెల
 కొని యదునృప్తి భోజాంధకాది బలరంబులు కొలువ నభిమత విలాసంబున
 హలధర సహితుండై స్రోద్దులుపుచ్చుచుండె నంత

౧౯౭

క॥ వసుదేవ ముఖ్యగురుజన
 విసరమునకు, నభిమతములు వెలయించుచునం
 తనమాన హృద్యవినోదా
 వసరములంతనరె భక్త వత్సలుఁడంతక

౧౯౮

వ॥ అని చెప్పుటయును.

౧౯౯

మ॥ చరణాబ్జానమితామరేంద్ర మక్షటాంచచ్ఛద్మ రాగప్రభాం
కురనీరాజనరాజమానచరణా కుక్షిస్థితాజాండ బం
ధురసందర్భచరాచరావన బుధస్తోత్రైకపారీణ సా
దరకారుణ్యనిదాన వేంకటగుహీధ్రస్థాన నారాయణా

౨౦౦

క॥ నిరుపమకారుణ్యరస
స్ఫురణాపరిశోషితార్తపోషణనిపుణా
వరవేంకటాద్రిశిఖరాం
తరనిలయధురీణకీర్తి తస్ఫుటసుగుణా

౨౦౧

మాలినీ॥ పరమనుగుణశీలా భక్తహోక్తకపాలా
స్ఫురితకనకచేలా భూషితాంభోజమాలా
నిరుపమనుఖహాలా నిర్జితారాతిజాలా
విరచితభవలీలా వేంకటాద్రింద్రపాలా

౨౦౨

గద్య

ఇదీ శ్రీమదుమామహేశ్వరకరుణాప్రసాదితానవ
ద్యకవిత్వవిద్యాభినందనగిరిజామనోహరచ
రణారవిందసేవామరంగచిందుబృందతుందిల
మానసేందిందిరసాంఖ్యాయనసగోత్రజలధి
చంద్రోదయాయమాననుష్ఠారాయపా
త్రపాపయామాత్య సంక్రందననంద
నసహజపాండిత్యగేయకవితా
రమణీయసకలసుకవివిధేయ
సాంబశివనామధేయప్ర
ణీతంబగు సాత్రాజి
తీ పరిణయంబ
నుశృంగార
కావ్యంబు
సంబధమా
శ్వాస
ము.

ద్వి త్రి యా శ్వా స ము

కం॥ శ్రీ భూనీలాసంతర । శోభితనిజపార్శ్వభాగ శుభకాన్తుభ ర
త్నాభివ్యక్తభుజాంతర । సాభికమలమధుకలిత వనజభవ దేవా!

ప॥ ఆవధరింపుము శుకయోగిపరీక్షన్న రేంద్రునకిట్లనిచెప్పె నిట్లు గోపాలదేవుం
డభిమత విహారంబులం బ్రవర్తించుచున్న యవసరంబున.

మ॥ మునుస్త్రాజాతునింట మోహనకళా మూర్త్యంబిరంబైన శ్రో
న్ననబోణిందిలకించినంతఁ దదనూనప్రౌఢలావణ్య రే
ఖనితాంతోల్పణరాగసంజనకమై కంసారికశ్రాంతమున్
గనులంగట్టినచందమై మదితదేకచ్ఛందమైనిల్వగన్

ఉ॥ సారణుండన్ననర్మసఖు శౌరిముదంబునఁజేరఁబిల్చి శృం
గారవనంబునందు శశికాంతమణీమయ వేదినాత్మ కిం
మైరహియించుపూఁబొదల యందముచూచుచుఁదద్విసోద కే
శీరసలాలనుండగుచు నీలవసించిముకుందుఁడిట్లనెన్

కం॥ వింటివెసారణమును నేఁ ! గంటిన్ స్రాజాతుని నికాయమునను హ
ల్గంటినొక్కర్తుపూవుల । వింటిదొరద్రొక్కమోహ విద్యనుబోలెన్

చ॥ నురసరకిన్నరాంగనలశ్శనుందరదూ-పకలాపధన్యలన్
నిరతమునుంగనుంగొనమె నెయ్యుండ! పద్మభవుండుసృష్టి చా
తురిసకలంబునేర్పడఁగఁ దూకొనినిత్యకృతావధానుడై
విరచనచేయఁబోలు నలివేణినిభారతితోడివాడునన్

సీ॥ కమలాక్షివేసలి ఘనలక్ష్మీనిరవొందె
వదనంబురాజవైభవముఁగాంచెఁ
గలికిచొక్కపుఁగనుల్ కమలాధికములయ్యె
నతివవీనులుశ్రీమ యత్వమొందెఁ

గామినీమణినాన కాంచనోజ్జ్వలమయ్యెఁ
బలుమొనల్కుందవిభ్రమముమించె.
వలుదగుబ్బలుచక్ర వర్తులశ్రీనొందె
నా రహీనరమా విహారమయ్యె

గీ॥ కాననంతవిభూతినం కలనఁజెందెఁ
బడఁతికంధరశంఖసౌ భాగ్యమెనసె
బలుపిటుందులు ధరణిమం డలమునేలె
భాగ్యలక్ష్మీన్యరూపమా వనితసఖుండ

2

కం॥ విడువకశృంగారరసము । గడకొని నల్లడలగురిసి కార్కొనితగునీ
పడఁతి కచఘనమునకురస । మెడలినవెల్లనగుజలద మెనయేతలఁపక

3

చ॥ కలికిచొకారపున్నగు మొగంబునకున్ దులగాకనిండుకా
బిలిపదియాటువ్రయ్యలుగ బీతిలి లోనఁగళంకమూని కొం
దలమునవేల్పుపేటియటుతక దపమూనియు నీఁగలేకఁద
త్తులీతములంచునో కనరు వోఁపఁగఁదమ్ములనేచఁబూనెడిక

4

మ॥ వనితాచారుతరాస్యసంకలిత లావణ్యామృతోర్మిప్రభూ
త నవాంభోరుహయుగ్మమోయనఁగ నే త్రన్వంద్యమింపారుఁ ద
జ్జనితామోదవిలగ్నమత్తమధుస శ్యామావిలాసంబు పెం
పొనరన్ జూపులుసొంపుగుల్కుఁగమనీయో నేమిషభావంబునన్

5

ఉ॥ ఆమృగశాబలోచన యొయారపుభూలతి కాప్రకాండము
లోక్మలదృక్కిలీముఖ నికుంఠనచాతురి మించిలోకముల్
దీమసమొప్పఁగాగెలువ డీకొనుపూన్కిఁ గృతార్థుడైన య
క్కామునివింటిమోసులనఁగాఁ దనరాతెడుఁజూవెమిత్రమా

6

తే॥గీ తేనియలచావి వలఘలఁ బూనుదీవి
సోయఁగపుఁగ్రోవి పగడపుఁ జాయమావి
చివురుటాకులనీవి రా డిల్లుతీపి
కప్రములతావియువిదఁచెంగావిమోవి

7

చ॥ ఉవిదకదచ్చదద్యుతుల కోడిపరాభవమీఁగఁబూనితీఁ
జివురు నివోపచారముల చేతవనక్రియ నేవఁజేసియున్

దవిలినకోర్కీచేకుఱమిఁదాఁ గనెమాధవుఁగొల్చితత్స్వభా
వవిహితమాహరిన్మణిన వర్ణనిరంతరకాంతిపుంజుక

౧౩

మ॥ చెలువొప్పొఱఁదిలోత్తమాఖ్యలలనా శృంగారరేఖాదృతిక
దలవంపైనమఱుంగుగావలచి యద్భూతిక బ్రహ్మసస్థితిక
దలసూపంగఁదిలోత్తమాఖ్య యిడిరంతన్ గామినీసానీకా
కలనకనిర్జితయై యథోముఖముగాఁగక నేఁడుఁజింతిల్లెడుక

౧౪

త॥గీ॥ సలలితనువర్ణకలన రంజిలినమస్త
శబ్దసారస్యసంగ్రహ చతురలీల
వెలయుఁగావువయుగ్మలి వీనులకును
దనరుశ్రీకారభావంబు తథ్యముగను

౧౫

చ॥ కరముఁబ్రియంబుతోరుచిర గానపరిశ్రమమూనఁగోరి యా
దరముమెయికదరంబువని తాగశవైఖరిఁగాంచికాకలి
నిరుపమగానవైభవము నేరువఁబోలునుగాకయున్న నుం
వరతరమాక్తికప్రతతిఁ దాల్చిత్రరేఖలఁబూననేటికిన్

౧౬

■॥ ఆదళితాబ్జమంజుల దళాయతలోచనగబ్బిగుబ్బలున్
నాదువాగెల్వఁబూని గరువంబుననున్నతకుంభపూర్ణతా
పాదనఁజూపరేక నిజపాలకృతాంకుశఘట్టనంబులక
మేదినిక్రిందదూఁటె వెఱమించినదిజ్మదనాగపూగముల్

౧౭

చ॥ అరయఁగనాభికాబిల ముఖాంతరసంస్థితినుండియుండి వి
త్తరిప్పథులస్తవద్వయ సుధారసపూరితకుంభమాధురిక
దిరముగనాననెంచి యరుదెంచెడుచీమలబారు నాఁగనుం
దరమగునారు చారు దళితన్వరధీశశిల విలాసియై

౧౮

త॥గీ॥ గురుకుచద్వయపంకజ కోశకోనః
రాజితైనాలనాభికా భ్రమణకలిత
సరసలావణ్యరసనుధా ఝరమునందుఁ
దనరుతరఁగలునాఁగ ముత్తఱులువఱలు

౧౯

క॥ అతనువిభూతివహించిన । సతినునుజవ్యనమువలనఁ జనుఁగవయునుఁదా
నతనువిభూతివహించఁగ ! నతనువిభూతినలరారె నంగనకానుక

౨౦

కం॥ పున్నాగంబచ్చెలిజడ । పున్నాగముకలనఁగాంచుఁబొలఁతిగమనముక
బున్నాగము పొక్కిలియును । బున్నాగములనుజయించు పూనికకరుడే ౨౧

చ॥ అతులితమేఖలాహ్వయ మహామణికాంచనపట్టబంధ నం
గతినిరవొందియుజ్జ్వలవికాసమునన్నవఖండమండలా
యతసకలాంతరీపనిచయాత్తధరాపరిపాలనోర్జిత్
న్నతిఁదగుఁజక్రవర్తుల ఘనత్వముఁగాంచుఁబిల్గుందులింతికిన్ ౨౨

చ॥ సమమ్మదుపీనవర్తుల లసత్కమనీయవిలాసకాంతులన్
గొమరుదనర్చుచుండునల కోమలిపెందోడలందమొంద ని
క్కఱుగఁదలంచునాయనఁటి కంబమగాన్నిపొరల్విదిర్చినన్
ననుమగు నేనితాంతపరి సర్పితచంద్రకమయ్యునియ్యలక ౨౩

తే॥గీ॥ ప్రచురదీధితిజంబాల ప్రపదమధ్య
భవ్యకేదారమునను లావణ్యరసని
షేకపరిపోషణముఁగాంచి చెలువునూపు
కలమగర్భంబులనఁగ జంఘలుదనర్చు ౨౪

కం॥ చివురులసపురుసునిద్దపుఁ । బవడంబులడంబు నరుణ వంకజములఁ
దవిలినసోయఁగమును వెసఁ । దవులుకొనవలాపదాబ్జ తరుణారుణిమల్ ౨౫

చ॥ తమ్ముల తమ్ములై రుచికదంబరసాల లసత్కిసాల జా
తమ్ముల సొమ్ములైసుమహి తన్నుటితారుణసత్ప్రవాళజా
తమ్ముల కిమ్ములై మణికదంబితనూపురయుక్తినింతి పా
దమ్ములు నెమ్మి నొప్పలలితద్యుతలక్షణలక్ష్మీతమ్ములై ౨౬

వ॥ మనమ్మున నగ్గలమ్ముగు మోహవేశమ్మున మొన్నఁదాఁగన్న యన్నులమిన్న
వదనాద్యుత్తమాం గానశ్యలావణ్య సౌకుమర్యాదులవలన తత్సర్వాంగ సౌం
దర్యంబు నూహించి విధాత్పసృష్టి సుత్తమోత్తమంబులగునస్తునితయమ్ములఁ
గించిత్సదృశంబులగు వానిలోనం దలపోసి తనభాషా పాండిత్యంబోపి
నంత వట్టు తద్రుచిరాంగకరామణీయకంబుఁ బ్రశంసించి యమ్ముగున యాభి
జాత్య నామధేయాదులెటుంగ చిత్తం బుత్తలంబంద నర్మసఖునఁగిననతం
డిట్లనియె. ౨౭

శీ॥ అతిలోకసౌందర్య యగునవ్యధూమణి
 సత్రాజితునిపుత్ర సత్యభామ
 యనుపేరఁజెలువొందు నాభిజాత్యవిశిష్ట
 యమరకాంతలమించు నట్టిరూప
 గుణసమృద్ధులతోడ గణుతింపఁగాఁజెల్లు
 కన్నెనద్వరుగోరి యున్నదిపుడు
 కుసుమకోమలికెట్టి రసికాగ్రణికెఁగూర్పఁ
 దలచెనోవిధికిలు లెలియరాదు

గీ రమణినీయందు బద్ధాను రాగయయిన
 యట్టుదోఁచెడిమొన్ననిన్ గన్ననాఁటి
 హావభావ విలాసాదు లరసిచూడ
 రసికశేఖర నీ కెయా రామతగును

చ కనుగొన వేయునెత్తములు గావలెఁబో నిజమున్నయట్లుగా
 వినుతియొసర్పఁ బూననిరు వేలరసజ్జలునైనఁ జాలవో
 వసరునానాభ యల్ల వరవర్ణినిచక్కఁదనంబు లోస నిం
 పూఁర శతాంశమైనవిను మోపుదుమేలి పరిగిప నాపుడున్

కిం సత్యానిహితాశయుడై । దైత్యానిరంతరమునుదన్నయుండగుచున్
 గృత్యములు మఱచితత్సాం । గత్యముగలుగుటయెకోరెన్ గానుండెఁగడున్

ఉ అక్కడ సత్యభామయు నిజాశుల చేననిశంబుఁ బలుకులన్
 బెక్కుతెరంగులన్ మురవిభేదిజగన్నుత రూపసంపదన్
 మక్కువనాలకించుచు నమందములై యనురాగకందభుల్
 మిక్కిలిగాఁగొనల్ నిగుడి మించగనుండెను కోర్కులూఁగన్

వ ఇవ్విధంబున

కం అంకురితభావులై హరి । జాంకముఖియు ధూర్తవిభుఁడు నశోన్యమన
 స్సౌకల్యము లీడెఁగ । నకిలిదీఱఁ దగుసమయ మఱయుచునుండన్

వ తత్సమయంబున

కం అసత్వాజీతుననుజుఁడు । భాసురుఁడు ప్రసేనుఁడనఁగఁ బరగెడువీరా
గ్రేసరుఁడొకనాఁ డుదితా । త్యాసక్తి వేటకరుగ నాత్మదలంచెకా 32

కం॥ పలురులుజిగురుఁగండెలు । నలుగులుసింగిలులుగొనుమ ననుగుంబోయల్
కెలఁతులనడువఁగఁబరికర । ములుగైకొనితగు పరిజనములుసేవింపకా 33

కం॥ అవిరళదీప్తులునిక్కల । రవులుకొనంగాస్యమంత రత్నమునఱుతకా
దిగిరి ధరియించిభూషణ । నివహంబులుమెఱయఁ గుతుకనిహితాశయుఁడై

తే॥గీ॥ ఘనతరజవాతిధిక్కుత గంధవాహ
మగుచుఁదగునొక్కసైంధవ మగుహయంబుఁ
గూర్మితోనెక్కి యనుచరకోటిగొలువ
వేటకతఁడేగె నొకమహావిపినమునకు 34

ప॥ మఱిరఁగునక్కాననంబు నిరంతరఁగసంత దంతురకిసలయ ప్రసవవిసరవిస్మయర
పరాగ సౌరభ నీరంద్రదిగంతరంబును, తరుణప్రవాళ ఫలసుమనోపరాయ
ణపరభృతశుకచంచరీక సమంచితకలకలకోలాహల బధిరీకృతరోదోంతరంబు
ను, సింహశరభ శార్దూలాద్యఖిల వన్యసత్వసంకులంబును, సాలతాలతిమాలప్ర
ముఖనిఖిలవిధవిటపిపటలఘటితంబును, జలజోతుఫల్ల కల్పారహ్లాకసము
త్ఫల్ల మరందవిందుబృంద చంద్రకిత పయస్తరంగరంగస్మరాళచక్రబకసౌర
కోయప్తికప్రముఖ వారివిహంగ గరుదనిల దర స్మేరవనీరుహ సౌరభలుబ్ధ
భ్రమరఝంకారముఖర కా సౌరభానురంబునై శక్రవహ్ని వరుణకు బేర నారదై
వాళమహితంబై సురలోకంబుపోలిక, శాండిల్యగాలవ బ్రహ్మణ్యజటిపటల
సలలితంబై బ్రహ్మసభ తెఱంగున, బాలకృష్ణాహ్వయలాంగలీ విలాసకలితం
బైనందునిచుందచందంబున, కృష్ణార్జునద్రోణశల్యసహదేవసము ప గ తంబై
భారతరణంబు విన్నాణంబున, నున్మత్త రాక్షసజంభనికుంభ నలనీలపనససు
షేణ ప్రముఖవిలసితంబై రామరావణ సంగరంబు తెఱంగున, చంద్రోహిణీ
యుతంబై నిశాకాలనభోంగణంబుపోలిక, సముదితార్క విజృంభణంబై దివా
భాగంబునుంబోలి, శారదానివసనంబై చతురానను మందిరంబుకైవడి
మాధవీమన్మథ కలితంబైవైకుంఠ నగరంబు డంబున, నుమాకుమారసముచితంబై
కైలాసశిఖరంబుకరణి, చలజ్జీమాతలలితంబై గగనంబు సరణి వెలయుచుండు
నందు.

క॥ పటుతర మృగయారససం । ఘటితాశయుఁ డగుచుమృగయగణములువివిధో
ద్భటయంత్ర దక్షులైరా । నటవీస్థలి వడఁకఁదిరిగ నాతఁడు కడిమిన్

ప॥ అయ్యవసరంబున

క॥ సాహసము మీఱ బహుళో । త్సహంబు నిగిడి సునిశితంబగు నీటెన్
బాహులఁబట్టి యెదిర్చిన । రాహంబును బొడిచెనొకకిరాతుడఁకడిమిన్

చ॥ చరణ చతుష్కముంబొదివి చక్కగ నొక్కపదంబులీల
నబ్బరము సెలంగఁకొక్కబలముంగలడే గయుబోలెమింటి
కైహరిణ మొకిండు పర్వవెన నడ్డముదాటి పుష్పద్వియుగ్మమున్
శరమునఁదెచ్చ నేసె నరుసంబునబోయ యొకండు నేర్పునన్

ఉ॥ చూపులనింగలంబులు వసుంధరఁగుప్పలు గూఱఁగుంజమం
దేపున బొబ్బరించుచునహీన భయానకమూర్తితోమహా
టోపతబీటపెట్టుకొని డొంగి మెలుంగులు గ్రక్కునద్భుత
ద్వీపినెదిర్చి కుంతమునఁదేకువఁగ్రమ్మెనొకండు వీరునన్॥

ఉ॥ ఏచివరాహమొక్కడు మహీస్థలి గ్రక్కదలంగ నిష్ఠుర
త్వోచితఘుర్ఘురధ్వనుల నొక్కటనింగలముల్లుదుల్కొనన్
చూచుచునేగుదేర వెననూల్కొని కార్ముక ముక్తభూరినా
రాచముపాలుసేసె భిదుగంబునకైలముఁ గూల్చుపోలికన్॥

మ॥ గవిలోనుండి వెడందగుడ్లు మెఱయంగాఁబెట్టిరింజూచితా
నవలీలన్ని శి తాకుగంబొకటిగాఢాకర్షముంజేసియే
ఁగవడికమార్గణ పాతరోషముననాయున్ బైకి లంఘించరం
డవబాణంబునఁ గూల్చెబోయయొకడు ద్యుద్వేగసంపాదియై॥

క॥ కరికిరి హరిహరిణచమర । తరక్షుకా సరళకాద దర్శికరభి
కరఖడ్గవయశరథా । ద్యురణ్యసత్యముల వేటలాడిరికడఁకన్

౪౧

ప॥ ఇట్లు బోయలావేటకాతుకఁబునం బ్రవర్తించునెడఁ బ్రసేనుఁడు.

క॥ ఆవేటలఁ తమకంబునఁ । దావేటుగ నడచిబోయ తండముతోడన్
బోవక నొక్కరుఁడయతఁడు । వైవము ప్రేరేప నరిగ దర్పితుఁడగుచున్

వ॥ అయ్యవసరంబున

౫౦

మ॥ సూరిణంబొందునిజాశుగప్రహతమై యత్యంతవేగంబుతో
నరుదైపోవఁగదానివెంటబడ తానాసాసవల్లతు రం
గరయోద్విగ్నచనసుక్రదైయరిగె నకాకనకవిధిప్రేరణ
త్వరమాణుండగుమన్ బ్రసేనుడగునే దైవంబుఁదప్పింపఁగన్

౫౧

మ॥ జననాశోపరిసంస్థితుండగుచు నిచ్చణబోవు నాభూమిపుక
భువికిన్ డిగ్గిన సూర్యబింబమనఁగాఁ బొల్పొందుమాణిక్యమున్
గవిలోనుండబిరానఁగన్గొని సమగ్రక్రోధ దుర్వారమై
యవలీలన్ వెనదాటిబిట్టుచుచెన్ హర్యక్షమొందుద్ధతిన్

౫౨

మ॥ మదవేదండ కఠోరకుంభదళ నోన్మాదస్యదాహంకియా
స్పదహ్యక్షనిశాతఘోర నఖచంచత్కుంతసంఘట్టనన్
కదనోద్వాంత నితాంతశోణితకణ వ్యాప్తాంగుడైసంపత
ద్భిరురచ్ఛిన్నమహాద్రివోలె నితఁడుఁగూలె వీతానులై

౫౩

చ॥ బధిరతదిజ్ముఖంబగు నభంగుర ఘోరమృగేంద గర్జిత
వృద్ధిఁజనస్కమై చలనమందితదీయ నఖాశుగాహతిన్
బ్రహ్మనభిన్నుడైన నిజపాలునిఁబాయఁగలేని మాడ్కిన
య్యధిపతిపజ్జఁగూలె వినుతాశ్వమనువ్యయ దుర్విధాకృతిన్

౫౪

క॥ చటులనఖకులిశనిహతుల । నిటులఁబ్రసేనునివధించి హితరుచిపటలీ
జటిలంబగు మాణిక్యము । దిటముగఁగైకొనియెమ్మగపతిమహాద్ధతితోన్ ॥౫౫

చ॥ అలఘు పరాక్రమక్రమఁ, మంచితమై మృగరాజ మిట్లుదా
బలిమిగహించి యమ్మరిన భంగురలీలధరించి కాంతిను
జ్వలమయిపోవుచోనికట సంచరణుండగు జాంబవంతుడన్
బలితపుటెల్లుటేఁడొకఁడు పాయకకన్గొని విక్రమోగ్రతన్

౫౬

మ॥ చలదుర్వీరసానుభాగనిపత చ్చక్రకాయుధప్రపాధిను
జ్వలముష్టిప్రహతిన్ మృగాధిప శరస్సంభేదమున్ జేసి య
త్యలఘు స్వైరపరాక్రమస్ఫురణరమ్యంబౌమణిం గైకొనెన్
బలవంతుండగువానికిష్టఫలముల్ బ్రాపించుటల్కవ్వమే

౫౭

కం॥ మానుగఁదిర్యజ్ఞాతుల । కైనను న పాంఛనీయమగుమణి కతనఁ
హానిఁగాంచెఁబ్రసేనుడ । హా! నిజమగ్ధమునఁబ్రాణ హానియకాదే ౫౮

వ॥ అదియునుంగ క. ౫౯

కం॥ సకలజగత్పూజ్యులగు । సకలంకచక్రమమ్మ హాహాణిమహిమా
ధికమగుటంజేసి యశుచు । లకుఁదాల్చుఁగరాదునియతు లకుదక్కంగఁ ౬౦

కం॥ దానినెఱుంగకతాల్చివే । నేనుండశుచియగుకలనఁ జేటొందెఘనం
లైనఁగదాల్చినశుచులకొనె? నియతచిత్తులగు మహాత్ములునక్కఱ ౬౧

వ॥ అనిచెప్పిమరలనిట్లనియె నట్లుజాంబవలతుం డనన్యసామాన్యంబగు నమ్మణిగ
హించికొనిపోయి యనతిసురంబగు వింధ్యగర్హ్వరంబున న్న రననివాసంబు
నకరిగి యందుఁడనకూతురు జాంబవతి యనుకన్నియసహ, సుకుమారుండను
తనచిన్నమూరునకును గీర్థకందుకంబుగాఁ బొందుపజుచే పదంపడి యిచ్చుట
ద్వారకానగరంబున. ౬౨

కం॥ కతిపయకాలంబరిగిన । నుతచరితుండైనయతఁ డనుజుపోబడి యే
వితమునుదెలియక సుతా । జితుఁడతిశోకపరివీత చిత్తుండగుచున్ ౬౩

కం॥ అమ్మణిఁగనిమునుస్తా । త్రమ్మొనరించుటలుగన న తండేపెనులో
భమ్మనఁదమ్మనణఁచి ర । శ్నమ్మును హరియింపబోలు ననితలఁచెమదిన్

వ॥ అట్లు కొంతకాలంబుండి ౬౪

చ॥ అతులతపంబుపేర్చిన హిమాంశునిమెచ్చఁగఁజేసి లోకవం
దితమగునమ్మహామణిని దెచ్చిక్యతార్థతనమ్మియుంటి వ
చ్యుతునకుఁబాటిలేదకట సోదరునిన్ వధియించిదాని న
ప్రతిహతనీలఁగైకొనియె బల్మియుఁగల్మియుఁగల్మియుండుటన్ ౬౬

ఉ॥ ధగ్మవిలుప్తమైనవసు ధాన్ధలినొక్కటనుద్ధరింపఁగాఁ
గేర్మిజనించెన్మిఁ బ్రభ విష్ణుఁడువిష్ణుఁడటందురిట్టి దు
ష్కర్మముసేతకేవగము గాంచఁడు కృష్ణునకేడధర్మమా
ధర్మమందు సేయు చెయిదంబులుధర్మమాలందురోజనుల్ ౬౭

కం॥ అనిమిధ్యాశంసనములు ॥ పనివడి పచరించుచును శుభప్రదుఁడగుకృ
ష్ణుని నిందఁజేసెనాతఁడు । జనసమ్మతులైన వృద్ధ జనములయొద్దన్ ౬౮

వ॥ అట్టిసమయంబున

౬౯

మ॥ ఒకనాఁడావనుదేవసూనుఁడు సమగ్రోల్లాసియై బాంధవ
ప్రకరంబాఁత్రులున్ బురోహితహితవ్రాతంబులున్ దండనా
యకులార్యుల్ సచివుల్ భటుల్ బధులు నెయ్యంబొప్పసేవింప మ
చ్చికతోనోలగముండి యిష్టమగు గోష్ఠికాశ్రీతితోనుండఁగన్

౭౦

ఉ॥ శాసనధారులైనిఖిల సాగరవేష్టిత మేదినీకులు
ల్లాసముతోడఁగొల్ప నిజలక్ష్మములందగు వెల్లుగాత్ర వి
న్యాసమునొండెనంచుఁ బ్రయమాఁగ యోగిజనుల్ భజింపఁగా
వాసపుమించుదివ్యవివంబుననుండె జగంబులెన్నఁగన్

౭౧

చ॥ సనకసనందనాది మునిజాలహృదంబుజ వీధినైనఁజ
క్కినియవిచింత్యమాద్యమ వికారమవాఙ్మన సైకవేద్యమం
జనరహింతబు విశ్వగుమచంచల మైనవలంగుయాదవుల్
చనననఁ గొల్పఁబాల్పడియె శక్యమెవ్వల సన్నతింపఁగన్

౭౨

శ॥ ఏలాబ్రహ్మపదాబు నింద్రవిభవంబేలా తపస్సిద్ధు లిం
కేలా నిత్యము నద్వితీయమజమున్ హృద్యంబనాద్యంబ ని
ర్వేలంబైతనరాదుబ్రహ్మము నిజశ్రీఁదోఁపసేవించు నీ
వ్రేలందొక్కని యంఘ్రిరేణువులు పేర్కిరాల్చినంజాలదే

౭౩

వ॥ అనిచెప్పి మఱియునిట్లనియె

౭౪

మ॥ అనవద్యాభిమతేష్టవైధనము లగ్యంతంబుతోభిల్లఁగా
సనకాదిస్తవనీయుఁడాఘన యశస్సాంద్రుండు వందారు స
జ్జనతాధారుఁడు కృష్ణుఁడార్యహిత చంచద్గోష్ఠిదత్తాత్మవ
ర్తమండైయుండిపునంబులో జనులవార్తల్ వేడకనాల్చించఁగన్

౭౫

౪॥ తనచారులంబిలిచి యిట్లనియె

౭౬

కం॥ భూరమణుల లోచనములు । చారులెవారెకదాయ సప్రసముజనతా
స్సారంభహితహితములు । వారకయెఱిగింతురవని వల్లభులకొగిన్

౭౭

౪॥ అనినిజచారులంగనిన యాప్తవదోవిధ వాసుమోదసం
జనితప్రమోదమానసులనల్పచు నిట్లనెన్నిల్లవారుమ

త్సునిశితశాసనంబున వసుంధర గ్రుమ్మరువేళ నెద్దిమీ
వినిన తెఱంగుదాచకది వేగమ మాకెఱిగించుఁడేర్పడన్

౨౮

ఉ॥ నావుడుగోపికాజన మనస్సరసీరుహచంచరీకు న
ద్వేవునిఁగాంచియాదరవిధేయవదోగతి నిట్లువల్కినో
దేవ! జగజ్జనంబులు మదికాధరఁబ్రోవగజన్మ మొందెనా
శ్రీవిభుఁడంచున్నుఁడవు చిత్తములంగుఁ దలంతురెప్పుడున్

౨౯

మ॥ వ్రతదానాధ్యయనోపచారజపతీర్థస్నానహోమాదులన్
గతజన్మంబు నేమిచేసితి మొ సాక్షాద్విష్ణుఁడౌ దేవకీ
నుతు సేవించఁగఁగల్గె నాదిమునిరాజుల్లాంచఁగాలేనిను
గృభతమన్గంటిమిమంటిమందురు జనుల్పుంఖానుపుంఖంబుగన్

౩౦

క॥ జనకులమఱపించిజగ । జ్ఞనకుఁడవగునీవుపోవసకలజనులక
త్యనుపమ సౌభాగ్యస్థిత । లొనరెనునిక్కముగ స్వయోగిశరణ్యా

౩౧

క॥ జననభయవిమోచంబగు । ననవద్యబ్రహ్మమిట్టులవనీజనతా
వసముంగోరిమహీస్థలి । జనియించెనటండ్రుజనులు సంతోషితులై

౩౨

వ॥ మఱియును నిజమాయాబలైశ్వర్యశక్త్యవబృంహిత పంచమహా భూతవికార
సమష్టిరూప బ్రహ్మాండవ్యాప్య వ్యాపకసమధిక స్వరూపుండును, శుద్ధస్వ
చైతన్యమాత్రుండును, దేశకాలవస్తుత్రివిధపరిచ్ఛేద శూన్యుండును, సత్యజ్ఞాన
స్వరూపుండును, శరీరత్రయవిలక్షణపంచకోశవ్యతిరిక్తావస్థాత్రయసాక్షిస్వా
ధిష్ఠానావిద్యా ప్రతిబింబితప్రత్యగభీన్నసాక్షి మాతావస్థానసచ్చిదానందల
క్షణపరమాత్మ స్వరూపుండును, నిత్యనిర్మలనిరంజననిర్గుణనిర్లేపత్వాదిలక్ష
ణుండునునగు నాద్యంతశూన్యపరబ్రహ్మంబు మాకీమాంసచక్షుస్సులకుగోచ
రుండై లీలామాత్రగృహీతగోపవేషుండై సనకాదియోగిజనులయోగసమాధిల
క్ష్యంబులకైన నందరానితన దివ్యరూపంబుఁజూపిమమ్ములంపుతార్థులంజేయు
మెన్నవాడనియెల్లజనంబులు నుల్లంబులనపరిమితానందమగునై భవదీయది
వ్యవిలాపి శేషంబు లుగ్గడించుచుఁడుదు రివ్విశేషంబు దేవరదివ్యచిత్తంబునకు
గోచరంబుగా నిదియుంగలదే యివ్విధంబుగాక

౩౩

క॥ వనజీదాసత్రాడి । త్తనునానందొకఁడుమాత్ర మతిమిధ్యాశం
సనరతుండై దేశరయెడలను గలుగఁగఁజేసెనొకక శంకముమిగులన్

౩౪

చ॥ ప్రకటితమైనదుష్కరతపంబున భాస్కరుఁగొల్చితా స్యమం
తకమనురత్నముఁ బడయ దానిని దేవరకిమ్మటన్న నీ
యకునికి నమ్మహామణి నిజానుజుఁడొక్కఁడఁదాల్చియొంటివేఁ
టకరుగ వానిఁద్రుఁచి కనుటంబున మీరుహరించినారనుఁ

౪౫

వ॥ ఇదియొకటిమాత్రమతండు దేవరయెడన కీర్తికళంకంబుగల్పించి దూఱుచున్న
వాఁడని విన్నవించినఁ గంసాని వారలుగాంచియిట్లనియె.

౪౬

కం॥ మీవిన్నతెఱఁగుఁదెలియం । గా వదియించితిరి లెస్సకడువడిఁబుర ర
తావిధికి నరుగుఁడియ్యెడ । నాపుడుబనివినిరి నందనఁదనునాజ్ఞన్

౪౭

ఉ॥ అప్పుడుశౌరిసభ్యులను నందఱఁగన్గొనిపల్కెవింటిరే
యిప్పుడుచారులాడు తెఱగల్లను చోద్యముదీన నేమియుఁ
దప్పకయేనెఱుంగమి వృధాయపవాదముగల్గెదీనినే
చొప్పునఁదీఱుగావలెనొ చూచివచించుఁడు ధీరమానసున్

౪౮

కం॥ నేఁములేకయు నూరక । వారడినిందలఁడంగ నగు నేయదిబల్
నారసము భోలెహృదయాం । భోరుహమునలంచు ననిశమునుడుస్త్వజమైర్

వ॥ అనియునుంగాక యేనొకపురాతన కథవిని యుండుదు నత్రైఱంగఁజింగితు
వినుండనియిట్లనియె

౪౯

గజాసురనథ కథాప్రారంభము

మ॥ కలఁడుల్లోకబలప్రతాపనిధి సాక్షాచ్ఛార్యరేఖాకృతిన్
ఖలుఁడొసామజదైత్యుఁ డుద్ధతమహా గర్వాంధుఁడైలోకమున్
బలిమిన్గాసియొనర్చిధర్మపథ విభ్రష్టంబుగావించి వే
ల్పులకుఁ బోరనజేయుఁడైపెలఁగు నేపున్ జేవయుఁ మీఱఁగన్

౫౦

కం॥ కలకాంక్షునిధిసముద్ధత ॥ హలహలసంన్యాప్తినొంది యడఁనమాడ్కిన్
బలి గుండఁగనిప్రతాపా । ర్చులచేఁద్రభువనములతి నిరుద్ధములయ్యెన్

౫౧

వ॥ ఒకనాఁడాదమహాధిపుండు కులిశాత్యుగ్రాయుధార్చిచ్ఛటా
వికలార్కప్రభుఁడై నభంబగల నుద్వృత్తిన్ మహాసంగరా
నకభాంకారములావరింప నిజసేనాధూళి జీమాత బో
ధకమైదిక్కులఁగాఁకొనంగ సునునోద్దానీజి గీషగతిన్

౫౨

వ॥ చమదంచినఁ దద్విజయోపాయంబుఁ గానక పాకశాసనుండుబృందారకముని
పురస్సరుండై సత్వంబుగ నరిగి

౯౪

చ॥ రవికిరణావధూత హిమరశ్మిసుదీర్ఘరుచి ప్రకాండముల్
భువినొకప్రోవుగట్టికడుఁ బొల్పెడినోయనఁ జారుమాక్తిక
ప్రవిమలదీధితిప్రతతిబల్విడి దిక్కులనాక్రమించఁగా
నవిరళలీలనొప్పురజితాద్రిఁ గనుంగొని భక్తి మొక్కుచున్

౯౫

చ॥ అటఁజనికాంచి రవ్విఁ బులులంబరచుంబిశిఖావళీవిశం
కటనటదగ్రపత్రపరికల్పిత గారుడరత్నదీధితి
శ్చటదివి నాక్రమింపఁగడుఁజల్లని నీడలజాడకెల్ల నా
వటమువటమ్ము భూరిగణవర్గము గొల్వఁగదానికిందటన్

౯౬

కం॥ కొలువైయున్న మహామహుఁ | సరికనయనుఁ బరమమునిజనాభ్యర్చిత ప
జ్జలజాఁదిపురారి శివు ను | జ్వలచంద్రకలాపు నచలసమధికచాపున్

౯౭

కం॥ కనుఁగొనియానుదాశ్రులు | కనుఁగొనలందనుకలులక గడలుకొనకై గ
న్నన కేలుఁదోయిమోడిని | వినుతించిరి శక్తముఖ్యవిబుక్తపవరున్

౯౮

సీ॥ జయపార్వతీచిత్త జలజాతమధుకర
కరధృతకూలసద్గణనిషేవ్య
జయపరమేశ శశ్వద్భాషణభుజంగ
జంగమస్థావర జాలపోష
జయమాళిభాగలసన్నిశాకరలేఖ
లేఖసంలక్షణా వీధకరుణ
జయసమస్తప్రపంచ స్వరూపవిహార
హాగహారవశక్ష చారుకాయ

గీ॥ కాయభవగర్వ నిర్మూలకనకశైల
కల్పితోజ్వల చాపహాకరదీప
భక్తమందార సంసారభయవిమూఁ
పాహిత్రీవిశ్వనాథ కృపాసనా

౯౯

చతుర్విధకందము॥ శరణాగతా ర్థంజన

చరణా; పరమాత్మవిభాధజన సంభరణా

గిరిజావిభోశుభస్థిర

కరుణా, హరతేవిహానకనదా భరణా!

౧౦౦

చ॥ అనివినుతించిపల్కిరి పురాంతకసామజదానపుండు బ

క్రిందిదిజగంబుల గణలుమించగనేపుచు ధర్మమార్గభం

జనమొనరించి యేరికిససాధ్యుడనంగ మహాప్రతాపుడై

తనరుచునేడు నాకము నిశాంతనిరోధమొనర్చెను గుండై

౧౦౧

క॥ వానిజయించిజగంబుల | నూనదయారసముమదిని నూల్కాన్మభోషం

బూనుము నతాననమనీ | కైకనుహాగరణగగుంగదాపరమేశా

౧౦౨

మ॥ అనిప్రార్థింపఁబురాసురారి ముదితుండై యేనిదేశచ్చిహ

ద్దనుజుడ్రుంచెదబ్రోచెదన్ జములన్ దైవోత్తముల్రంకరం

డని మాద్యద్వపభేందునెక్కి నిశిరిప్రాంతత్రిమూలద్యుతుల్

వినువీధిన్లలసిల్లనేగికి నెచు ద్వృత్తానురానీకిన్

౧౦౩

ఉ॥ నాకముచుట్టముట్టి శతానుధనోచులునింగిమ్రొంగ ను

ద్రేకముసూపుదానపులఁ దేకువమాచొక్కిని నాన్రమోయఁగా

వీఁకఁబినాకమెక్కిడి పలిస్ఫటఘోరశిలీమఖంబులన్

వైకొనికాల్చె దావసిఖిబర్హినీరసకాననంబులన్

౧౦౪

చ॥ నిలకడమీరఁగా ఖణిఖణిల్లని అంకె నహంకరించి య

బృలితిపుటాలబోతు నిజభాసురశృంగపదాహతిన్ నురా

వభులరుదందదానపులఁబైకొని గీటడఁగింపమార్గభో

జ్జ్వలపత్రంబులన్ ద్రిపుర వైరియుబీరమడంచె నేడ్డెఱన్

౧౦౫

అ వె॥ హర పినాకనిర్గతాంబక జ్వాలలఁ

గ్రాఁగు ననురనేనఁ గాంచిసురల

హర్షనిరదముల కమర్షయత్నైర్నింప

నాడుకఱచి వెడలెనసురవిభుఁడు

౧౦౬

- చ॥ ఇరులుస్సజించుమేనిచెలువేట్లుడ సాంధ్యగతానురాగవి
 స్ఫురణదృగంచలంబుల నపూర్వపుష్కతిమహాంగదారణో
 త్కరమనదంష్ట్రికారునచులుదాహ్లానం దోచియకాలసంధ్యనా
 సురవిమతుండురోషమున శూలినెడుర్కొనె శూలహస్తైః ౧౦౩
- క॥ త్ర్యంబకుండవ్యేళననే । కాంబకములబ్రతిఘటించి యసురపయించినా
 కంబుననెడలేని నినా దంబడరంగనేనంగడంగి దంబడంగన్ ౧౦౪
- క॥ ఉగ్రునికట్టెదురనితాం । తోగ్రుండైయసురగర్వ మొప్పనిలిచి య
 వ్యగగతినిశితవిశిఖస । మగ్రుండై ప్రతిఘటించె మాట్టురుదలకన్ ౧౦౫
- క॥ శూలిననుగర్వమేటికి । శూలంబిదెవచ్చెనని యనుర్వచెచిన స
 జ్వాలాక రాశమగునిజ । శూలంబున శివుడుదాని సొంపడంగించెన్ ౧౦౬
- క॥ ఇదెకను తస్కరపతినా ॥ యెదుటచునిలంగలవె సొరగు మెట్టనైననుస
 న్నిదమేలననుచు నసురుడు । గదలైన విశిఖమునను ఖండించెవడిన్ ౧౦౭
- ఉ॥ కాలవిలంబమేల నవగాఢపుడైత్యుని త్రుళ్లడంపు మ
 మ్మేలుమటంచునిర్జరు లహీనరవలంబుల వేగురింపగా
 బాలశకాంకభూషణుఁ డభంగురసాధనమైనశూలమ
 క్కూళపయిన్ వెసన్ బటపి కూర్చెరణావని సంచలించగన్ ౧౦౮
- వ॥ అమృతసరంబున ౧౦౯
- క॥ నభమున మొఱసెను సురదుం । దుభులచ్చరలాడి రపుడు తోరపునుమసా
 రభములుగురిసెను దిక్కులు । సుభగద్యుతులయ్యె ఒగము సుఖముంగాంచెన్ ౧౧౦
- వ॥ ఇవ్విధంబున గజాసురునింబరిమాట్టి సకలలోక శేగీయమానుండై యంబికా
 నాధుండు కైలాసంబునకు విచ్చేయు నవసరంబున ౧౧౧
- చ॥ ఇటగిరికన్నెయూడగపు టింతులుగొల్వరహస్యగోష్ఠి నొ
 క్కటవిహరించుచున్ బరులు గొబ్బునలోనికి రాకయుండగా
 చుటకొకనిన్ నిజప్రతిభసొంపునస్పృహయై టిటివాఁ
 కిటబదిలంబుగానునిచెఁ గేవలకాతుక కేళిలోలయై ౧౧౨

ఉ॥ అంతటసామజాస్యదను జాంతకుడుత్సవ మొప్పనిర్జరున్
చెంతలబంతులైబలసిసేన యొనర్నఁగ నేగుదెంచియ
భ్యంతరసంప్రవేశమునందు నివారితుండెనహింపక
త్యంతరుషానిరూఢినిఁ తాసిహరిక్ దలద్రుంచెనాతనిన్.

౧౧౬

ఉ॥ కావలివానిఁద్రుంచికళిఖండ ధరుండరుదేరఁగారించియ
ద్వేవిమృదానియల్కసముదీర్ణముగా నిజకార్యభంగకృ
త్యావిరళాపరాధునిగనాత్మఁ దలంచి కృతోపచారసం
భావనగాకయున్న సతిభావముఁ గన్గొనియీశుండంతటన్.

౧౧౭

చ॥ చనితనచేత మున్నుఘనజన్య నిపాతితుండైన సామజా
ననదనుజాధినాథువదనంబుజెనన్ గొనివచ్చి కూర్చిచ
చ్చిన తినద్వారపాలునిసజీవుని గానొనరింపగౌరియున్
జనితపటుప్రమోదవికసద్భద యాంబుజయయ్యెనయ్యెడన్.

౧౧౮

ఉ॥ దేవికిఁబ్రీతిగాశివుఁడుదేవునికిన్ బ్రിയమంచుగౌరిసం
భావనమీఱఁగానతనిఁ బట్టినిగాగ్రహియించిస్వవి
ద్యావిసరాధినేతయు సమస్తజ గ్రత్పథమార్చనీయుఁడున్
గావరమిచ్చివిఘ్నచయకర్తవు గమ్మనినిల్పిరొక్కఁటల్.

౧౧౯

వ॥ అదియాదిగా సమస్తలోకములవారికి సకలకార్యములయందుఁ బ్రధమంబున
నతనిఁ బూజించుటకర్తవ్యమైయుండెనిట్లుండ నతనిజన్మదినంబగు భాద్రపద
శుద్ధచతుర్థిదినంబునఁ దత్ప్రియార్థంబుగా దేవ మునిగణంబులు సమంచితా
ర్చనల సంతుష్టునింజేసి పాయసాపూసమోదుకాది భక్ష్యంబులు నివేదించిన
యాబొజ్జగల గుఱ్ఱవేల్పుపొట్టనిట్టట్టుఁ బట్టులేకుండ మెంకగ నుండ్రంబుల
మ్రింగి యరుదెంచునెడఁ బట్టుచాలక పొట్టసడలిన దిట్టలగు జడదారులు
పాపపేరుల బంధించి రట్టియెడ

౧౨౦

చ॥ కలువలరాయఁడాతెఱుగుఁ గన్గొని నన్వి కృతాపహన్యుడై
మెలఁగినఁబాపజంగముల మేటియుగాటపుఁగిన్కనూని యో
తులువ యిదేటిఁగ్రల్లడము త్రుళ్లకుమీదినమెవ్వరని క
న్నులనినుఁజూచినిందల మునుంగుదురూరక మాటిమాటికిన్

౧౨౧

ప॥ అని శసియించెనది యాదిగానెట్టివారలు నాభాద్రపద శుద్ధ చతుర్థీదినంబున
గ్రొన్నెలఁ దిలకించనోడుదు రట్టియెడ ౧౨౨

ఉ॥ ఏనొకనాడుగోష్ఠమున నేపునదోషన మాచరించుచో
మానితవైఖరిన్ గలశమధ్యపయః ప్రతిబింబితున్ సుధా
భానునిఁగంటిఁదద్దురికి భంగినిగల్గఁగఁబోలునీవృధా
ఖ్యానముబొంకులైచనట గల్గునెదివ్యుల శాపవాక్యముల్ ౧౨౩

ఉ॥ కాపుననిందుసందియము గల్గుదుమిన్నకయుండనేల నే
నీవెడనిందలాందదగవే వెసనేగిప్రసేమజాడ లీ
భూకలయంబునందెచట బొందిననెందులనున్నరత్నమున్
లావునఁదెచ్చియిచ్చెన నలంఘ్యపరాక్రమ దుర్బువారతన్ ౧౨౪

ప॥ అనిపలికిన జలజనాభుని పలుకుల కనుమోదంబునొంది సభాసదు లియ్య
కొనిరప్పుడు ౧౨౫

కం॥ రామున్ సంతతనుతను । త్రామున్ సుగుణాభిరాము దనుజవిరామున్
ప్రేషమున నగరరక్షణ । కామునిఁగానిలిపి గమనకాతుకమతియై ౧౨౬

ప॥ ఉగ్రసేనునికివిన్నవించి తదనుమతి యదునికాయానుగమ్యమానుండై సైన్య
సుగ్రీవమేఘపుష్పవలాహ కాభివాహ్యకనత్కనకమణి నుందరస్యందనంబున
మార్తాండుం డుదయశైలశిఖరంబునంబోలె నధిరోహించి భూసురాశీర్వాద
పూర్వక పుణ్యాంగనాకరకలితలలితాక్షతపరిష్కృతుండై యశ్యాఖండ
తేజోనిధి వందిమాగధజయజయశబ్దంబులొలయఁ బురంబునిర్గమించి వింధ్య
కాననమార్గంబున కరుగునెడ బొడమనాంగిక మంగళసూచకంబులకు మె
ఱుంగుపెట్టినతెఱంగున ననుకూలపవనచాలనాదులంగీకరించి ముదితుండగు
నశ్యాదువల్లభునకు గనుండను కోవిదుండిట్లనియె. ౧౨౭

కం॥ మనకునిమిత్తములెంతయు । ననుకూలములగుచుఁదోఁచె నబ్జోదరకో
రినకోర్కెకంటెమికులగ । నొకరున్ గల్యాణమది శుభోదయమగుచున్

ప॥ అనినం బ్రముదితుండగు నమృధునూరనుండు సందడివీడ్కొలిపి సముచిత
శురివారసేవితుండై పింధ్యకాననంబుసొచ్చి యందుఁ దత్తత్రప్రదేశంబుల
నరయుచు నరుగుననసరంబున. ౧౨౮

కం॥ సకలజగత్పావనఁడగు । సకలకుండల దనకుఁగలుగునపయశమిఁగన్
జకితుండుపోలెశబరా । ఏకజనులఁబ్రసేను జాడఁదెలుపగఁడిగెన్ ౧౩౦

కం॥ కరికిరిహరిశరభచమర । తరక్షాఖిష్ట మృగభల్లవర్వీకరవా
నరముఖసంకులఁగున । య్యరణ్యముపవిత్రమయ్యో హరిచరియింపన్ ౧౩౧

మహాస్థర॥ కనియెన్ బీతాంబరుండొక్కఁడు బహుమృగరాడ్గర్వనిశ్చచ్చపేటా
శనినిర్భిన్నానుఁడై యశ్వముతనకెలనేక జడవాతానాతాభం
బునుబోలెంగూలరక్తం బునునిగికనదూభషణసస్తదేహం
డునుగ్రవ్యాదాభీవేప్త్యుండును నయిన రజోధూయమానున్ బ్రసేనున్

ఉ॥ అచ్చట నాస్యమౌతచుణి నారసి కాకయంతనుండి య
త్యుచ్చలితోగ్రకేసరిపనోద్ధతిజాడలు గాంచియాబడిన్
జచ్చినసింహమున్ గనియ నుతరముద్ధతశల్లుకాంఘ్రులన్
గ్రచ్చఱజూచి గయ్యకుగు కైవడిముదఱనేగియంతటన్ ౧౩౩

చ॥ కనకగిరీంద్రుడోడి గఁగె కొని మిన్నులముట్టునేపునొం
ది నళినమిత్రమార్గమున తిన్నుటరుద్ధముగాఁగఁజేసిక
న్నన కలశప్రభూతముని నాధునియానతి గింగునట్టెనే
ఘనఁగమట్టిసంధ్యము జగజ్జనవంద్యముగాంచియచ్చటన్ ౧౩౪

కం॥ ఒకగుహలోనికిఁజనుభ । ల్లుకపవచిహ్నములఁగనియ నొకసదృశశౌ
ర్యకలానిధి యదుకులవా । ర్థికలానిధి నానిలోన ధృతినయఁగన్ ౧౩౫

కం॥ సమకట్టితోడవచ్చి । యమితసరాక్రములయాద వాఙ్మయులదరీ
సముఖముననిలిపియొక్కఁడు । సమితోత్సాహమునొని కరిగె రుచునున్

కం॥ అపివేకిహృదయముంబలె । యవిరళనివసిత తమస్సమాకీర్ణంబై
తవణించుగుహాంతరమున ॥ నవైధగతి భక్తహృద్గుహాశయఁడరిగెన్ ౧౩౬

వ॥ ఇవ్విధంబున నీరంధ్రఘోరాంధకార ధునబగు నస్తుహితని బున నయిగు
నయ్యవకు జరుండు ముందర నతిసుందరమచిల ధురషాంపదిమణిస్ఫిది
రమానంద రసామదతుందిలగోపురప్రాకారతర్దికాలోక మాలోకనీయమగు
టయు నదున నొకనందనకు చందనగంధిపచరించు ననునయాలాప నాప
మునందు ౧౩౭

చ॥ తనరబ్రసేనభూపుడటుతన్ ధరియించివిహారవైఖరిన్
వఃమునకేగుదేరబల వన్మృగరాజమువానిఁగూల్చియా
తనిమణిఁదాల్చిపోవగను దానినిసీజనకుఁడుచంపితే
చ్చినదిది దీనిఁజూచితెవె చిక్కదులాతులకుంగుమారకా ౧౩౯

క॥ అనియూరార్చెడిపలుకులు । వినియమ్మణిఁగనుఁగొనుటకు వికసితహృదయా
భినవప్రమోదుడైక । న్ననఁదాయఁగనేగినంద నందనుడంతన్ ౧౪౦

ఉ॥ మెల్లనపొంచిపొంచి తనమేనొక యింతకుదించిసొన్నపున్
నల్లెబిగించి తొట్లకెలనన్ నవనీలరపైక తస్కరుం
డల్లనఁజేరరా నచటి నుంగనభీతిలిపోవ నేగిగం
జిల్లివారించె రత్న మతసీకుసుమాంగుఁడుదగ్గహస్తుడై ౧౪౩

ఉ॥ ఆదనుజాపహర్తమణి నట్లుగ్రహించుఁడు నందునున్నశా
తోదరితోదనంబెసఁగ నొత్తిలిచెప్పగఁ నాలకించి స
ద్యోదితరోష విస్ఫురణనూర్జిత శౌర్యుఁడు జాంబవంతుఁడా
శాదళనాట్టహాస విలసన్ముఖుడై చనుదెంచె నేడైరన్ ౧౪౪

వ॥ అట్లు చనుదెంచి ౧౪౫

చ॥ మనమునభీతి లేక గరిమంబున నద్భుతశౌర్యసార వ
ర్తనుడగు నేవసించు గుహదందఁడి జొచ్చియు నంతవోక ని
మ్మణిహరియించిపోవుబలుమానిసి వెన్వడవిందురమ్ము ర
మ్మునికవిసెన్ భుజాభుజి నమందసముద్ధతి నందసూతిపై ౧౪౬

చ॥ కదిసిననీడవోక నధికస్ఫురదుద్భట రోషవృత్తిన
య్యదుకులవీరుడచ్చవిభునయ్యెడఁ దాఁకెయుగాంత ఘూర్ణితో
దధియుగళంబువోలెఁ బదతాడన పీడనభాసమానదోః
ప్రధనవిహారనైపుణి నభంగజయాభిరతిన్ దనర్చుచున్ ౧౪౭

క॥ బాహాబాహికచాకచి । నాహరియునుజాంబవంతుఁ డతులితబలులై
నోహరిసాహుబోరిరి । యూహింపఁగనమధవృషభ యుగళమువోలెన్ ౧౪౮

వ॥ ఇవ్విదంబున యదువల్లభశిల్లు కేంద్రునిత కేరణ జయాభిలాషఁ బొదలుచు
సమదకలభయుగళంబునుంబోలి బెఱయుచు నొకయుచు విరియుచు దరియు

చు గిరిగిరియును, గరికరియును, హరిహరియును, సరిమురించెరసిన తెఱంగున
మండలభ్రమణ వేగంబున నిల్గుంక సవ్యాసవ్యపక్షభ్రమణంబుల, బదతాడ
నవీడనముష్టిఘట్టన నిస్వనంబులు గుహజనితప్రతిస్వమల తోడంగలసి. గో
వోంతరంబు నీరంధ్రంబు గావింప, హస్తవిమోచయించు క్రూరసగ్ధంబులడం
బు విడంబింప ననర్గళభుజార్గళ పరిస్ఫురణ సలోక సామాన్యనైపుణ్యంబు మె
ఱయఁదాసియుఁజేసియుఁబొడచియు నొడచియు నొండొరులకుఁ బిలుచి
వక నష్టాదశాహారాత్రంబు లొక్కతెఱంగున బోరిరిట్లుపోరునెడ పరస్పర
ఘట్టనల నొడఘృనిరిపుల్లకింతుకంబులఁ బోలనెడతెగక వెడలురుధిరప్రవా
హంబులు గుహముఖంబున వెడలెనవట యదువీచులు పదునెనిమిది దింబులు
కాచియుండి కొండొక వార్తవిఁమింజేసి

౧౧౯

ఉ॥ లోనికి నేగిరాఁడు యదులోకఞ్ఞామణి ఘోరసంగ
ధ్వానములొక్కటఁబొడవెదై త్వకులాధములెవ్వరినిలో
నూనినకిన్కన్డపడియుద్ధము సేయఁగఁబోలుశోణితం
బీ నఱిఁబాటఁజొచ్చెనికన్కన్డకృష్ణుడటంచు నెంచుచున్

౧౨౦

క॥ పదునెనిమిదిదినములుగా । నిదియొక తెఱఁగెలుగఁబడదు హృగ్డిదనుజుల్
బొడవినఁబ్రదులంజాలక । చదిసెంగవలయునని విచారించివగన్.

౧౨౧

క॥ అతిదీనులగుచుద్వారా । వతికింజని బంధువులకు వగదొలుకఁగనీ
గతిఁదెలియఁజెప్పవారు । స్మతదుఃఖపయోధిఁ బొరలి నకయుచునుండన్

ఆ॥ వె॥ ఆర్తనాదమొసంగ నభిత్తోయంబుల
నౌర్థ్వదైహికంబు లాచరించి
రంతఁజింతవోక సంగలుగుమిగూడి
కలితహరిభద్ర కాళిఁజేరి

౧౨౩

క॥ జగములుగావింపఁగ బొం । దుగఁబెంపఁగఁద్రుంప జూలుదువునీవ! యనా
దిగుజోషేతవు వినుమో । భగవతి నీకేముభక్తి భావులముగదే

౧౨౪

క॥ అరయఁబరాప్రకృతివి గుణ । భరితవు నీమహితకరుణఁ బడసిన్దెదదశే
శ్వరపదవిచే యలంతియ । నరులకు నీసేవ జీవనప్రదముగదే

౧౨౫

వ॥ అనివినుతించి

౧౨౬

కం॥ ఓతల్లి మాకుకృష్ణుని । శీతలవదనంబుఁజూడ నిద్రించిన ను
ప్రీతి నునముల్లసిల్లఁగ ॥ జాతరచేసెదమునీకు జగదేకనుతా

౧౫౭

మ॥ అనిప్రార్థింపఁగ భద్రకాళికరుణై కాయతయై వల్లకి
స్వనమాధుర్యము పిక్కటిల్ల ననియెన్ సంప్రీతుడైకృష్ణుఁడొ
య్యన కాంతమణితో మణింగొనుచు రానైయున్నవాఁడాత్మలక్ష్మ
వనఁబొందకుఁడామహామహున కాపత్సంగతుల్లలునే

౧౫౮

తే॥గీ॥ అనిప్రసాదింపయాదపులాత్మనలరి
వానుదేవముఖా లోకవైభవాభి
లాషులైతచ్చభార్థనునీషితముల
దినమొకయుగంబుగా నెంచివనరుచుండ

౧౫౯

మ॥ ఇటఁగృష్ణుండును భల్లుకేంద్రుఁడు నహీనేచ్ఛారతిన్ రోషసం
ఘటితస్ఫూర్జితతర్జనోగ్రముగవీరకన్ దాకియన్యోన్యదు
ర్భటముష్టిప్రహతంబులన్ దెసలుగ్రుంగన్ భిన్న దేహస్రవ
త్పటురక్తప్రసృతుల్ గుహంతరముముంపన్ బోరిరేకాకృతిన్

౧౬౦

ఉ॥ ఈగతిఁబోరిపోరి బలహీనతనొందినభల్లుకేంద్రున
య్యాగమవందనీయమహిమాధ్యుడనంతభుజాబలంబుచే
లోగఁగఁదీసిముష్టిహతులున్ బదపీడనలాచరించినన్
రాగతగర్వుడైనుమహిణ స్థితియుక్షవిభుండు నెమ్మదిన్

౧౬౧

మ॥ మునునా రాయణుడవివ్రోచనజునిన్ మోసంబుగావింపవా
మనుడైముజ్జఁముల్ బదత్రయపరామర్శంబుచే నాక్రమిం
చిననాడిర్వదియొక్కమాటులు పరిస్థితానకధ్వానము
ప్ప నజాండంబులఁజాటినాడె దివిషత్పర్వంబుగానుద్ధతిన్

౧౬౨

చ॥ అదియొక కేలమున్న సముదంచిత వాహుబలాభియుక్తిచే
ద్రిదశవిరోధులందొడరి నేలకుఁ గోలకుఁదెత్తు నద్భుత
ప్రదమిదియొక్కమర్త్యునకు వాహుబలోద్ధతిఁగోలుపోయి చి
క్కెదవిధిచైదముల్గడవ గీష్పతిముఖ్యులకై నశకృమే

౧౬౩

చ॥ ఇతఁడుమహానుభావుఁ డఖిలైకశరణ్యుఁడనాదిమధ్యుఁడా
శ్రీతనులభుం డజేయుఁడవిచింత్యుఁ డనంతుఁడు నప్రమేయుఁడ
చ్యుతుఁడగుఁగాకనొండొలుల కుండునెయ్యాజగదేకమంగళా
యతనమనోజ్ఞలాంఛఃము లాత్మనెఱుంగకమోసపోయితిన్

౧౬౪

సీ॥ సంపూర్ణపూర్ణిమాచంద్రపండలనుబ్ర
సామైవదనంబు జానుమీట
ప్రత్యూషవికసితాబ్జాతపత్రినుజైత్ర
విమలవిశాలనేత్రములుదనః
ప్రావృడ్డనాఘన భాసమానద్యుతి
రమణీయమై శరీరంబు మెఱయ
నాశమదేభేంద్రికాస్తసన్నిభములై
యాజానుబాహువులందమొంద

గీ॥ వెడఁదయురమును సమవీనకృత్తజంఘ
లరుణకోమల పదయుగ మభినుతముగ
వెలయ నప్పొక్కతమనోజ్ఞ వేషుఁడితఁడు
వానుదేవుఁడు కాక కేవలనరుండె!

౧౬౫

చ॥ సిరితొలకాడుమోముః తనీకునుమద్యుతిమేరు విస్ఫుర
స్ఫురదవిందసుందరవిశాలవిలోచనముల్ బ్రభాతభా
స్కరకమనీయతేజమునుగల్గునితండు తలఁపంగోమహా
పురుషుఁడు సర్వవిష్టపవిభుండగు గాకమనుష్యమాత్ముఁడే.

౧౬౬

క॥ ఈమహితుఁడునన్నేలిన । సామియగుదశాస్థి హరణచణమార్గణని
స్సీమపరాకృముఁడగుల్ని । రామునిఁబోలెడును సమభిరామాకృతిచేన్

వ॥ అనికృతనిశ్చయుండై కరంబులు మోడ్చినిటల తటంబున ఘటియించిగల్గె

క॥ దేవా! నిన్నుమహుష్యమాత్మునిఁగ నందేహించినీతోభుజా
ప్రావీణ్యంబు నెలంగయద్ధమునమం బైకొంటినజ్ఞానినై
నీవీలోకములెల్లఁగుక్షినిడి యున్నిద్రస్థితిన్ బోయెను
తాప్రవీణ్యుఁడవటంచెఱంగితిని దర్పంబేది నేఁడీశ్వరా.

౧౬౭

మ॥ పరమంబైతగు నిమమానుగలువన్ బ్రహ్మాదులంజాలశే
 పరయన్ మూఢుడజ్ఞానహీనుడను తిష్ఠగంతుమాత్రుండ దు
 స్తరమా నీమహిమంబెఱుంగఁగలనే సర్వేశ్వరా! నన్ను స
 త్కరుణాన్యస్త్రీనిజాచినైపు మపరాధంబుల్ జగద్రతుకా

౧౭౦

వ॥ అనివిన్నవించి కరంబులుముకుళించి యిట్లువినతించె

౧౭౧

సీ॥ జయ విశ్వసగ్గరక్షణనిబర్హణదత్తు
 దత్తాదివిబుధసం స్థవచితత్తు

జయసనకాది సత్సంయమిసంలక్ష్య
 లక్ష్యచిన్మాత్ర కళాస్వభావ

జయసత్యవిజ్ఞాన సమధికసుఖరూప
 రూపవిహీన నిర్లేపశ్రీప

జయజగన్మయగుణ త్రయహేతుతాకార
 కారణాత్మకసదా ధారభూత

గీ॥ జయజనార్దన దుఃఖమోచననిదాన
 జయసదానంద నిఖిలరక్షకముకుంద
 జయనిరీశనిరాకాశ సత్ప్రకాశ
 జయపరాత్పర దురితసంహయవిదూర

౧౭౨

వైతాగీయము॥ నిగమాంత నునిశ్చితాత్మకా
 జగదానందలీలద్గుణాన్వితా
 సగరాద్ధర నవ్యభూషణ
 స్థితోరస్థుల సాధుసమ్మతా

౧౭౩

చంద్రకళా॥ వాసుదేవసనాతినదివిష్వందిత పాదసగోజయుగా
 వృత్తము శ్రీసహాయజనార్దన విసతశ్రీకరతల్పిత సద్భజగా
 భూష రంభితదానవ హరణస్ఫూర్జిత చక్రగదాధిధరా
 భాసమానవిలాస నుమహిత ప్రాభవభవ్యగుణప్రకరా

౧౭౪

నిరోష్ఠ సరహరి జనార్దనాచ్యుత

కందము॥ కరిరక్షక సాధుచరిత్ర కరుణాజలధీ

సరసిజలోచననందక

ధరకాంచనదేల దనుజదళనసుశీలా

౧౭౫

గోమూత్రికాబంధము కం॥ చరణానత నిర్జరసుక

విరమాకరశరదతుల్య వినుతస్థేమా

నరదనత నిత్యరక్షక

ద్విరదప్రహరణతుప్త వినతస్తోమా

౧౭౬

కందగీతగచ్ఛత చంపకమాల॥

నర, హరిమాధనా, విబుధ నం, ద్యురమాధిపవేదవేద్య, దై

త్యరి, పుగుణా, నివృత, శ్రీతజనాననసమ్మనిసేవనీయ, భా

నుర, చరణాంబుజా, నమిత శు, భరమా పదనాథనాథ, బం

ధురనుగుణా, భిరా, మ హితధూర్వహసంతత మంగళాత్మ, కా

౧౭౭

కందద్వయ రుగ్మనతీకమల విలసిత గర్భక్రాంచ పదవృత్తసు॥

సాగసప్తత్రాక్షాశుభ, సారా, జలధరనిభరుచి, సలలితదేహ

ధీరమణీయవిధేయసు, ధీరా, తిలకితమ్మగచుట, త్రిభువననాథా

చారుచరిత్రాసత్యని, చారా, చలితరిపునికర, జలరుహనాథా

భారవికోగ్యాభాగుణ, వారా, బలరిపుముఖుత, పరిచితబోధా

౧౭౮

చ॥ అనిబహుభంగినీశుఁ బరమాత్ముజనార్దను సర్వలోక పా

వసువినుతించినిక్కమగు భక్తిమనంబున గ్రమ్మాడేట న

వ్వనశరశేఖరుఁడు గుణవంతుఁడుగావున మోడ్పుకేలు క్ర

న్నననిటలంబునందనర నమ్రతమాధవుఁగాంచియిట్లునుక

౧౭౯

కం॥ అపరాధినిననుఁగావుము । కృపానిధే వానుదేవ కేశవ భువనా

ధిప యేనెంతటివాఁడను । జపలుఁడనీమహిమఁదెలియ శక్యమెనాకుకం॥౧౮౦

మ॥ వినుమున్నరక్రతులంబునన్ దశరథో వీరభర్తకుంబట్టిక

జననంబందితిరామనామమున నంచత్కిరివైయద్రశా

ననముఖ్యాసురకోటిఁద్రొంచి మదమందన్ జేసితొదేవతా

మునిసంఘంబులనీయనూనమహిమో మూర్ఖుల్ గన న్నిర్దుత

౧౮౧

మ॥ అలనాఁడున్నినుగొల్చినీకరుణచే నత్యుగ్రదైతేయని

ర్షభసంజేనొనరించి నాఁడఁగుణా ర్షస్యాంతశన్ మెచ్చియి

మ్ములనకవాంఛితమిత్తుఁగోరుమనసం మూఢాత్మతకాదుర్బిదో

ర్షులమొప్పుకొనుఁదాఁకీసఁగరమొన ర్షుఁగొరఁగానవ్వుచుక

౧౮౨

- క॥ కరుణవరంబొసంగుటకు గాఁదలఁ పొందెనాకునిపుసం
గరమొసరింపరాదువిను కామితమెట్లగునట్లుబావిద్యా
వరమునయాదవాన్వయము పావనమై వెలుఁగజనింతున
త్తరిసనుఁదాఁకికయ్యము పదంపడికల్లునటంచుఁబుచ్చుచున్. ౧౮౩
- క॥ నాఁడువరమొసఁగినాఁడవు । నేఁడావనిదీతె నిన్న నిందొడరఁగనె
వ్యాఁడోపుఁగావరంబున । నాడిననాతప్పుసైపు మయ్యమహాత్మా. ౧౮౪
- క॥ భవదంగసంగమంబునఁ । బవిత్రమయ్యనిదెనాదు భవమెల్లనిజం
బవనిఁబరసవేదికపైఁ । దవుల నినుముపసిఁడియగు విధంబునననఘా ౧౮౫
- చ॥ కడుపుననబ్బఁడములు గైకొని వేదకమేడిపండ్లకై
వడినెగఁజిమ్ముచున్ మరల వానినిగూర్చుచుఁగ్రీడసల్పుచొం
డొడయఁదులేకయింతటికి నొక్కఁట నెక్కటి వేల్పులైననీ
యగుగులుగొల్పుభాగ్యము దయామతి నాకిడుమయ్యశ్రీహరీ ౧౮౬
- చ॥ అనివినుతించి ౧౮౭
- క॥ తడయకపోవుమనుచునపు । డదుగలఁబడిలేవకున్న నచ్చవిభున్ దా
నొడయఁదు కారుణ్యంబునఁ । గనువడిబయి కెత్తిబుజ్జ గంబునననియెన్
- మ॥ తలపెల్లప్పుడనస్మదంఘ్రికమల ధ్యానైకపారీణతన్
నిలుపన్ జాలిన మేటినీవిటుభవ నిష్ఠానుసంధానముల్
గలయంజూచితి నాకుభక్తుఁడవు నిక్కంబీవునీకోర్కులే
నెలమింగూర్చెదనాదుభక్తిమహానీ యేష్టార్థముల్లలవే ౧౮౮
- చ॥ అనిన జాంబవంతుఁడిట్లనియె. ౧౮౯
- ఉ॥ ఓసదయాంతరంగ వినుమొప్పుగనాదగుజన్మకర్మ వి
వ్యాసమునాదుకోర్కి ఫలమంతయుసార్థకమొందనన్న నీ
దాసులదాసదాసుఁడను దాసులదాసుఁడనంచు న తతో
ల్లాసముమీఱ నెమ్మదిఁదలంచుము మ్రొక్కెదనంబుజోదరా ౧౯౦
- చ॥ అనియునుంగాక. ౧౯౧
- శీ॥ కుసుమకోమలినాదు కూతురీకన్నియ
వలనొందుగుణరూప వైభవముల
నుతిగాంచినది జాంబవలియను పేరున
జవరాలుమహితాభి జాత్యకలిత
నివ్వరాంగినినీకు నిదె కావ్కయొనరింతు
నామిదిహూర్మి మన్నఁదరిర్ప
నిల్లాలుగాఁగొను మేలికవిటుల న
న్నదరించుము కరుణాలవాల

గీ॥ యనుచుఁగేలుమొగిచి యంగనారత్నము
నమణితోస్యమంతకమునుగూర్చి
చక్రకపుడుకాన్క సమకూర్చి కృతకృత్య
భావుడైయెలరెచ్చ భల్లవిభుఁడు

౧౯౩

ప॥ అనివినుతించి భక్తిపూర్వకంబుగా స్యమంతరత్నముతోడంగూర్చి వివిధభూ
షణభూషితమంగళాంగియగు నంగనారత్నము సమర్పించిన నయ్యదుకుం
జరుండు తొలుకాటుమొగులునందలి ధగధగమనుమెలుపు తీవ్రయంబోతె
మొఱయు నరవిందగంధిని ముదంబునఁ బరిగ్రహించె నంబజాంబవంతుఁడు
ప్రహృష్టస్వాంతుండై

౧౯౪

క॥ మితపరిజనసంచితయా : నతసువిహితనస్తు వితతివలనుగునిడి స
మ్మతిననువ జాంబవతిఁగొని । చతురగతిన్ వెడలెఁబురికికౌరికృతవతిన్

క॥ రత్నముతోగన్యాజన । రత్నముతోమగుడబురికి రాఁగనిపౌరుల్
యత్నముతోనెదుఱుగఁజని । నూత్నంబుజూడనుని గనుంగొనిరి వెసన్,

క॥ చేదప్పించిననెన్నిధి । నాదటమగుడంగగాంచి యానందితులౌ
పేదలవలెద్వారకఁగల । యాదవులానందజలధి యందుమునుగన్

౧౯౫

క॥ స్యందనముడ్గియానక । దుందుభికిఁ మ్రొక్కిప్రియము తోగామునకున్
వందనమిడి తగుతెఱఁగుల । నందఱకున్ప్రియమునడపె నచ్యుతుఁడుతగన్

ప॥ ఇవిధంబున యభోవిస క్రిశూకలాపంబు నిర్వర్తించి యయ్యగు ధూర్వా
హుండు రామసాత్యకిప్రముఖ ప్రియజనాను గమ్యమానుండై భద్రగజసం
ధంబు నధిష్టించి, జాంబవతీ కన్యాలలామంబు సమస్మిలిని ప్రీడాభరావన
తయై తనవామభాగంబు నలంకరింపఁ జారజనపరివేష్టితుండై పురగాజమా
ర్గంబున నరుగుచు తరుణేందు నిటలలు బహువిధ మణినికరరుచి సనాధంబు
లగు కాంచన సౌధంబులనుండి యఱవిరి విరజాజిమొగడలతో గలిపిపులు
కడగిన ముత్తైపుసేనబ్రాలుగురియ నెడనెడ మంగళపదార్థ నీరాజన ప్రము
ఖోపచారంబులు నగరివార లొడఁగూర్చి నంగీకరించుచుఁ జూచు జనుల
లోచనకుముదంబులుల్లసిల్ల మండహాస చంద్రికాకందభిత వదనేందుమండ
లుండగుచు నిజవిజయలాభప్రసంగంబు జయభేరీముఖంబున విదిరింబుగాఁ
బర్వకాలసర్వతోగర్విత నిర్జిద్రసముద్ర సముద్యద్రవనదృక్షంబున నవ్యాశూ
ర్యధ్వమలు మ్రోయ, నుభయపాగ్య విచలచ్ఛామర యుగళనిగుంఢిత సిత
ద్యుతి ప్రతలి సమీపగత సౌధవల్లకాఖచితచంద్ర కాంతకాంతి చంద్రిక
లంబురణింప, సితచ్ఛత్ర వేల్లన్ముక్తాకలాపంబు పైపైదనగు నీలాంబరవితా
నమునకు సతారనభప్రాభవం బొసంగ, వందిమాగధ కైవారంబులుల్ల
సిల్ల నెదుఱు ముదుగు నీలంబులడంబు విడంబించు గచంబులును

ద్వితీయాశ్వాసము

లికుచంబులనబరంగు కుచంబులునుంగల కలకంఠులు గుమ్మలైదండ లాస్యంబులునలుప ముకురకరండ కాళంజికాదిరాజచిహ్నములుఁ దాల్చికొందఱు సుందరులందండఁగొలువ నపరిమిత వైభవంబున రాజమందిరంబు సేరంజని కయ్యంతరంబులు గడచి గజావళరణంబు చేసి యుచితజనంబులు పెంబడింప సాత్యకి తైదిండయిడ నుందగమనలు నీరాజనంబులెత్తఁ బూర్ణకలశాది మంగళ పదార్థంబులుదిలకించుచు నుందమందఁమనంబున నతఃపురం గానకరిగి దేవకీదేవి శరణారవిందంబులకు వందనంబాచరించి మజ్జియ మాననీయలగు రుక్మిణీప్రముఖమానవతుల కుచితవచోరచననెఱపి జాంబవతీ సతీ తిలకము నొక్కయచిహ్నముఖచిత్ర సౌధంబున యథోచితపరిజన యంతగాగ ననిచి ముదమ్మున నభీమతవిహారంబులం బ్రవర్తిల్లుచుండెనని శాస్త్రిన.

౧౯౯

శా॥ శేషక్షృణ్వరరాజమాళినిలస చ్ఛృంగాహర్యాంతరా
శేషశ్రీపరితోష సేవకజనశ్రీయః ప్రదానక్రియో
శ్శేషస్త్వైకృపావిశేషవిల సన్నిత్యోస్సవోత్కర్షణీ
యూషాంఘోవిభుమాళిరత్న కిరణాభ్యుల్లాసితాంఘ్యంబుజా ౨౦౦

కం॥ బృందావనచరసేనక । బృందావనచరణనిహిత బృందారకగా
ణ్మండేళిరమకుటద్యుతి । కందళకందళిత లలితకాయణ్యనిధి ౨౦౧

మాలిని॥ చరణనిహితభూపా! సత్యనిత్యస్వరూపా!
హరదవనతపాపా! హావభావానురూపా!
శరసిధృతకలాపా! చిత్రచిత్రప్రతాపా!
సురుచిరగుణరోపా! సుందరాకారగోపా! ౨౦౨

గద్య

ఇదిశ్రీమదుమామహేశ్వర కరుణాప్రసాది తానవద్యకవిత్వవిద్యాభినందన
గిరిళామనోహర చరణాగవింద సేవామరందబిందు బృందతుందిల
మానసేంగిదిగ సాలంకాయన సగోత్రజలధి చందోదయా
యమాన సుబ్బరాయప్రాత్ర పాపయామాత్య సంక్రం
దః సందఃసహజ సాండిత్యగేయ కవితా రమ
ణీయ సకలసుకవి విధేయ సాంబళన
నామధేయ ప్రణీతంబగు సాత్రా
జితీ పరిణయంబున ద్వితీ
యా శ్వాసము.

తృతీయాశ్వాసము

శ్రీమద్విశ్వకర్మపురాణము

కం॥ త్రిమణీహితకాస్తుభ । హారమణీహారవచనమంచితమకుటా

ద్యాగూఢమహాభరణా । హరిగుణాభరణా వేంకటాచలగమణా.

చ॥ అవధరింపుము. పరీక్షింపుకొందుకను శుకయోగీంద్రుడిట్లనియె నట్లుగోపా
లదేవుండు స్యమంతకరత్నలాభానంతరంబున శేషకడలేచి యుచితక్రియాకలాపం
బులు నిర్వర్తించి బలరామసాత్యకిప్రముఖసోదరవర్గంబును, వనుజేవాకూర్పరాది
మాన్యజనంబులును, యుద్ధవాదిసఖులును, మఱియునుంగల యదువృష్టిభోజాంధక
వీరులును, తగురీతితోలగింప సుధర్మాభ్యంతరంబున నిండుకొలువుండి యుచితస్థలా
పానంతరంబునఁగొలువువాఁరెల్ల వినబట్టియె.

కం॥ వింటిరిగద సత్రాజితు । నింటస్యమంతమణియుంట నిదియదుపతికి

మృంట నతఁడెయకుండుట । పెంటబ్రసేమడవిదాగ్ని వెలులుటయుఁదగన్

కం॥ అమ్మణితోడబ్రసేనుఁడు । క్రమ్మరిగాకుంటయు మణిగైకొనెగాప

ట్యమ్మన ముగారియనియతఁ । డిమ్మటలుకలుకుటయును నెఱుగుదురుగదా

కా॥ మీలోమాన్యతఁగన్న నేనిటులఁద నిమ్మిథ్యాభిమోగంబునన్

జాలందూఱుపడంగరాదను మన శృల్మంబు వేధించుటన్

కైలారణ్యములంబ్రసేనుని పద చ్చాయానుసారంబుగా

వైశంపేజనికంటి నొక్కెడగన్ వ్యాపారునవ్వీరునిన్.

మ॥ ఉరుపంచానన ఘోరముష్టిచాతించే మద్రేకముందక్కి యు

ర్వరఁదైఁగూలిన యాప్రసేనునిఁ దదశ్వంబున్ వెసన్జూచి యా

హరిపాదంబుల జాడగానరిగి యేఁచోటనుద్యేగ ని

మృరసంపాతముచేతఁగూలిన వారిన్ బోద్యంబుగాఁజూచితిన్.

ఉ॥ ఆదట ఋక్షపాదగతు లచ్చటఁ జావొక్కని కంధ్యకైలరా

జోదరమున్ జొంగఁగని యొక్కట మూఁమనంబునోలే సం

ఛాతలొక్క రాంధతమసంబను నాగుహఁజొచ్చి కాశ్యపం

పాదనబుద్ధినందు ననివార్యగతికన్ ఓనియంత నచ్చొటన్.

ఉ॥ కంటి మనోహరంబగు నొకానొక డోలికలోన బాలికన్

మింటి సుధాంకురేఖఁ బురఁగించుచు గోననసౌఖ్యమిచ్చు వా

ల్లంటికిఁ గేళికందుకముగా నెలకొల్పిన యాస్యమంతమున్

జంటమెఱుంగుటోని నుహ సంతమసంబడగించి రాజిలన్.

చ॥ ననుఁగని నివ్వెఱంబడు మనంబున నాదిదోలంగినిల్వ న

ల్లఁజని డోలితోపరి ఓలంబితరత్నము సంగ్రహించినన్.

గని పరిచారికన్ దెలుపఁగాఁ గలుషోద్ధరి నంబవంతుఁడు

క్కునఁదలపడ్డఁ బోరమరె ఘూర్ణితశైల సహంధరాశ్మై.

ఉ॥ పోరునదన్ని భట్టుకవిభుండు సమున్నతభక్తి చాక్కొనన్
జెరిపణామమల్పశ్రీపి చెచ్చెర నన్నుతోఁ గుమరితన్
గూరిచి కాన్కచేసి యుపగూహన ముల్లసిలంగఁ బంచినన్

ద్వారక కీట్లుఁచ్చితి ధవత్ప్రణయాఁచిత వైభవంబునన్.

౧౦

ఉ॥ ఒడుసిధంబునన్ మనఃసముద్ధవైజిక్కు టెఱుంగలేక కృ
ష్ణండు హరించె రిచ్చిమని నాల్కొనఁజేసె విరుద్ధవాక్యముల్
దుండగి సత్రజిత్తుది యదుప్రభులార! ధవత్ప్రసాద మి
ట్లుండుట నిస్తరించితి మహాదళతుల్యమృషాపవాదమున్.

౧౧

ప॥ అనియిల్లు నిజోదంతమఃవంతయుం గాపక స్యమంతరత్నలాభ ప్రసంగ మా
రధాంగశయం డెఱింగించిన విని గుహాదయసింధువులగు బంగువు లనుమతించిన
సత్రాజిత్తుం బిలిపించి యుచితాసీనుంగావించి స్యమంతకరత్నంబు కనకభాజనం
బుననిడి యతనిముందటనుంచి యిట్లనియె.

౧౨

క॥ ఇమ్మణి నాచేఁబడెనని । నెమ్మది నాకశంక లేక నిందించితివా
యుమ్మలికదీగఁజని విం । ధ్యమ్మున ఋక్షవిభునిగుహ నరసితిదీనిన్.

౧౩

లే॥ గీ॥ ఆతులతపన నశ్రీతుండై యంఁరమణి
మణియొసంగను నీకు నిమ్మణియుఁదప్ప
బలవదపహృతమై భాగ్యవశతవఱలె
గొనుము కష్టారితంబగు ధనమునెడునె.

౧౪

క॥ నావుడు సత్రాజిత్త । దేవకిసుతుమాముఁ జక్కదిలకింపక శం
కావిల మనన్కుండై ల । జ్ఞాననతామ్యుడయియుండె నాసభలోనన్.

౧౫

ప॥ అట్లుండి పశ్చాత్తిప్తుండై యిట్లని విశ్చింతె.

౧౬

ఉ॥ ఏటికిగాఁ బ్రసేనుఁడు ధరించి వసంబున శేగ రత్న ము
లేటికి వన్యసత్వము హరించెమణిన్ రుచిబుబ్బబుద్ధియై
బూటకమౌటకొర్చి హరి పూనిహరించెనటంచు గిడునే
నేటికిబల్కినాడె తగవే బలవంతులొడి వైరముల్.

౧౭

క॥ ఒంటె బాయదు బలితపుం । గంటిది కీడాదుకతనం గలిగినయది; వా
ల్లంటి న్నానుతెసవ్వుని బంటగనిడి వేడికొనక చక్రధరునకున్.

౧౮

క॥ కసలేమితేని హరియెడ । నెనకొలిపితి గీడు పలుకు నిదిచాలమనో
వ్యసనమొనరించె నతనికి । మసలితి దుర్వృత్తిఁజేక్కి మందుడనైతిన్.

౧౯

మ॥ జగదేకస్తవనీయ మంశగుణ స్వచ్ఛస్వభావాఘ్నఁడొ
నిగమాధారు నుదారుఁ డిద్వలుకులన్ నిందించితిన్ దుర్జనుం
డగు నాదుషకృతి నిష్కృతిన్ గనునె యన్యాయుండనైతిన్ గటా
భిగవతుండికి నాచెనన్ టుక్యపాపారీణతన్ జూపునే.

౨౦

ప॥ అని వితర్కడోలాయమానమాననుండై సత్రాజిత్తు నిజగృహంబునకరిగి నెన
బంధువుల కీవిధం బుఁచించి యుదాత్తగుణోత్తరుండగు చక్రధరుం గిడుపలికెన
దురితంబునకు నిస్తారకంబుగాఁ దనకుమరియగు సత్యావధూమణిని మణి హితం

బుగా గృష్ణునకుఁ గాన్కచేసి తత్ప్రసాదంబునఁ బతుకువాఁడై యుండె నత్తెఱంగు
కర్ణపరంపరవలన నెఱింగి మరవిగోధియు నచిరంబున సత్యాపరిరంభసుభగం
భావుకుం డగుటదలంచియుండె. నిచ్చట సత్యభామయు వాసుదేవలిలాసంబువలని
యుల్లాసము వేగురింపఁ గృష్ణ పరిగ్రహణకుతూహలయై యుండె.

వ సంతకాలవర్ణనము

ఉ॥ అంత వసంతముజ్వల లతాంతము మన్మథశాతకేతకీ
కుంతిము నతతోల్పణిత కోకిలకాకంకామగీతికా
క్రకాంతనాంతమావళిత గంధవహ్నికథాతమల్లికో
ద్వాంతపరాగధాస నితాంతదిగంతము లింతయైత గన్.

కి॥ ఆరుని నేమనిచెప్పెద । నానుతలై కోయిలలకు నరుసమిసఁగఁ గ్రా
మ్మమిడిచివున్ను చెఱుఁకు । ప్రేమకు ద్విజతలికి పెందుఁబెట్టెడిననఁగన్.

చ॥ ఎనసినప్రేమఁ జెఱుఁడను నచ్చనఖుం డరుదేర మెచ్చనన్
వసమహిళావసంతము వికర్ణపటంబుల నూడ్చి క్రొంజిగిన్
దనరు కునుంభవస్త్రములుదాల్చి తగన్ గయిసేసి నిల్చెన్
యనవిడె జీర్ణపర్ణములు నచ్చపుక్రొత్త నిశశు రుజిలెన్.

సీ॥ లలితారుణాంశు కళాపప్రవాళమున్ దళితాబ్జగాగకందళులుగాఁగ
పలితవృంతములైన పండుకాదులగమున్ మహనీయ వైహార్యమణులుగాఁగ
గుత్తులై బలసిన క్రొవ్వరిమొగ్గులు మగమాసికపు కదంబములుగాఁగ
విరితే నెలఁపఁబై నెఱసినదుమ్మెదల్ లాలితంబు నిద్రనిలములుగ

గీ॥ పసరుకాయలు పసమించు పచ్చలుగద
నర్చిన నములుగాన నానామణిప
కాండ ఖనులొటఁ దెలిపెడు కరణిసలరె
నఖిలభూరుచుములు వసంతాగమమున.

చ॥ దళితమణిప్రకాండ వితతిద్యుతి విభ్రమ నిర్భరంబుగా
నలరెడు క్రొంజిగుళ్లగుములందు వగందులకించు పూవుగు
త్తులసిరి చూడనొప్పెసఁ గ దొరపుక్రొంజిగి మేల్పుయిరటలో
వలిగొను గబ్బిగుబ్బచునుబంతుల వింతదలంపు సేయుచున్

కచ॥ ఎలకోయిల గమిచినఁ జె । స్మలరెడు లేమావిచివురు హానుగబలునొ
క్కులఁదగుఁ జెలికెమ్మొవిం । దలఁపించెన్ పాంధవిటవితానము నెదలన్.

సీ॥ పరిఫుల్ల పంజుళ ప్రసనాంకురింధళి సాహుతిజ్వలదగ్ని సరణిగాఁగ
కమనీయ కోకిల కాకలీనాదముల్ పుణ్యాంగనాగాన పూర్తిగాఁగ
సలలితంబు శుకశారికారవములు సంసత్కృతాశీర్వాచనముగాఁగ
మలయానిలాపతస్మిలికాముకుళముల్ గ్రాలుముత్తెపు సేనప్రబాలుగాఁగ

గీ॥ దెసలఁగమ్మిన విస్మయర కునుమరజము
నిండువేడుకఁబు బిడ్డంజిగాఁగ

నెందుభూజనులను రాగకందళముల

బెలయఁ జైత్రుఁడు వనలక్ష్మీఁ బెండ్లియాడె.

ఉ॥ వేడుకతాండ్రఁగూడి యలివేణులు నిద్దపుఁబూవుబిరపున్
బాడలఁబూవుటమ్ముదొఱ జాతరలన్ బచరించి మేనులన్
గూడిన చిమ్మచెమ్మటలు కోమలభృంగ గరుద్విచాలనా
క్రీడలమించు తెమ్మెరహరించు నితాంతమనోనుకూలమై.

సీ॥ గుత్తులై లగుపూవు గొఱ్ఱులఁజెరలాడు నెలదేటి సంగితవెలసనములు
చివురుజాంపముల మచ్చికవీణవిహరించు గండుకోయిలగుమికలకఁ మాలు
పరిపక్వఫలము లాస్వాదించుకుకమల లాలితాలాప కోలాహలములు
పసకకాయలుదిని కసఁటెక్కినాదసేయు శారికాదారికాసరభసములు

గీ॥ మలసిరోదసి శబ్దాయమానముగని
తాంత భూమిజనామోదచాయయగుచు
నమరె నశ్రాంతవికల కాసుమపరాగ
ధూనరములైన మధుమాసవాసరములు.

మ॥ ఇవిధంబున నితాంతామోదజనకంబై మధుమాసంబు భాసిల్లుటయును. ౩౦

కం॥ ఆసమయంబున నిటస । శ్యాసీమంత్రినియు మౌఢవాద్వితహృదయో
ల్లాస సచంచితవైజ వి । కాసయగుచునెడఁద వలపు గడలుకొనంగన్. ౩౧

మ॥ తలఁవెల్లప్పుడు నందనందన గుణధ్యానావధానంబుగా
నిలువన్ దస్మయచిత్తయై పులకమైనిఁడంగ జాల్గిలి వె
న్నెలసోకొందికఱుగు నిందుచుజీఘాన్నిన్ మేనలేఁజెమ్మటన్
దలనూపన్ మరుపూలకోరికెద గందన్ జాలవేగించుచున్.

కం॥ ననవింటి వేల్పుమాయల । ఘనమెట్టిదో వనితఁడెందుఁ గాంచిన నందె
గనుపట్టునందనందను । మనోజ్ఞరూపాను భావ మహిమము తిరమై. ౩౪

చ॥ ఇదిద యదుప్రవీర సుగుణోదయసంపద మాటిమాటికిన్
దవిలితలంచి తద్విరహతాపభరాలసమైనఁ బొన్నునెం
దివురులు వాడువాఁడెను కృశించిన నెమ్మెయికాకసోకినన్
శివశివ యెట్లుసైచెనో కుశేశయలోచన మన్మధార్తికిన్.

కం॥ ఉసురనుచు లేచువెసనలు । దెసలుంగను నశ్రులొలుక దీనతగను వె
క్కనముగననువులఁగాడెడు । కనుమాస్త్రపరంపరలకుఁగుందుఁగరంబున్.

తే॥ గ॥ ఇవిధంబున మరుతాప మినుమడింప
నలసయైయున్న యెలనాగ చెలుపునూచి
చెలిమికడైలు సవసవఁ జెప్పకొనుచు
నిందుచుభిఁజేరి నెవరున నిట్టాలనిరి.

ఉ॥ కన్నెవుగాని ప్రోడవటలుగావు తలఁవఁగ నీదుజన్మనం
బెప్పుఁగ గండుతేఱి గదియింపని క్రొన్ననవంటి దిట్టిదో

జెన్నునిగోటి మాలువడ వేరురు మారుశరాగ్నిగ్రాహం
విన్నజనంబులెల్ల యలివేణిరొ నవ్వలపాలు సేయ రే.

౩౮

ఉ॥ ఓగజరాజయాన వినవొక్కొ- స్వమంతకదివ్యరత్న సం
యోగముచే యమాద్యహున కుంకువగా నిను నీయమండటల్
వేగిరమేల నిందులకు వెన్నునికన్ భవదున్నెస్తవా
భోగదృఢోపగూహరతి ప్రొద్దులుపుచ్చుట కంటివేగదా.

౩౯

వ॥ అనిపలుకుచు మనంబునగలచింత కొంతనడలించి వసంతక్రీడోత్సాహంబు
పుట్టించి యాదిట్టచేడియలతోడ నడవ నాపాలంతుక యజమణిక లేనివారల
పులకు గుడరై యంతికోద్యానవనము ప్రవేశించునెడ.

౪౦

ఉ॥ పొంతలనున్న మల్లెవిరిపూజాదలం జెలలాడు పువ్వువి
ట్టంతతిపక్షచాలన వశంబునఁ ఁందుమరందమర్ఘ్యమై
క్రంతలదాటు లేతవలిగాడుపుసోకి విదిర్చుక్రొవ్విరున్
వింతగ సేన బాలగుమ వీకవసేందీరతా నెదుర్కొనెన్.

వ॥ అప్పుడప్పద్మదళాక్షు లయ్యుపవనంబుసొన్ని యుగోచిత విహారదోహలై
క్రీడించునకసరంబున నెచ్చెలులు సత్యారమణి కిట్లనిరి.

౪౧

వ స ద్ర డా న గ్గ స ము.

వ॥ నెరయంబూచిన బొంక మల్లియలతేనెన్ నానుగానానీ ని
బ్బరపున్నకుక్కఁ జొక్కుతేటి మగువన్ బాటించి క్రొత్తావిఁడ
ప్పగమా చూతమరందమద్యమిడి కుంభత్తత్నరీరంభ ని
గ్భరసౌఖ్యోన్నతిఁజెందె న్నార మగవార్లన్నక్రియాసాదరున్.

౪౩

ఉ॥ ప్రన్ననిపొన్నగున్నకడఁ బాటిలిగాటపుక్రొంజిపుల్కణఁ
గ్రొన్ననగుత్తులందము నిగుడ్చుజ్జాకారపు మల్లెతీవలే
జన్నులువన్నెఁజూప నటజాతీనపయ్యెడకి విమీఱఁగాఁ
జిన్నిమిటారియోర్తువిటు చెంగటనున్నటులయ్యెఁ జాడ్కి-కిక్

౪౪

సీ॥ కొమ్మయీచెంగాపి క్రొమ్మచిచివురునీ కమ్మోపితోనుద్ది గొనఁగదివురు
కలికియీతులకించు గజవివ్రపండ్లునీ గబ్బిగుబ్బలసాటి గాఁదలంచు
పొలఁతియీనునుపోక బోదెనీసొగసైన కలుకంతముపలి గాఁగనెంచు
అతివయాకప్రంపు టవఁకబోదియనీరు టంపునెందోడనెన యింపఁబోలుచు

గీ॥ చానయాపుల్లచాంపేయ నూనవితతి
తానాలయఁజూచునీదుమై తావిడివి
యువిదతమకొజ్జలై నీదు నవయవములు
సొంపునెంపులనాణెము ల్పూపుకతన

౪౫

ఉ॥ ఆభరణ! చూడుమీకుటము సందుఁగనఁదగు వింతసంతక
గ్రాలుచుఁ నేలమన్నగిజి గాడలగూడులశోముఖంబులై

శీలతపంబులకదరులు చేకొనుచున్ దలక్రిందుగాసదా
ప్రేరేడువాలఖిల్యముని బృందమునందమునింద నేయుచున్
కోకిల కాకము|| చెలువుగఁగోకిలల్ గనిన చిన్ని కిశోరములన్
వెయఁగఁగాకిపిందుమును బెంచినసంతమునన్
బలుకులునేర్చినంగినుక బాటలిత్రోచెన్దా
తలఁపఁగఁగాకకోకిలవి ధంబిదికాదధరన్.

౪౬

౪౭

చ॥ పసిరు మెఱుంగు కాంతులొత్తపైపరపాండఁగఁజూచి చూడ్కికిం
నెసఁగడిచంపకంబులను హేమసమూహములన్ మధువ్రతు
లెసఁగొని సోవకుండమధు వీరుఁడుకట్టడనానవ్వెనా
భసలలియుక్తి నొందికను పట్టెడుసంపఁగిఁజూడు నెచ్చెరీ

౪౮

చ॥ ఎలమిసచున్ భూజనులకిష్టము గాననలెత్తఁజేసియిం
పలరఫలమ్ములీయఁదగు నట్టివసంతముజాజికేమొకో
కలుగఁగఁజేయదయ్యెబుతు కాతుకమట్టిదికాదె సద్గుణో
జ్జ్వలుఁడగువానిచేతకుల పొంసను నెమ్మది కెక్కఁజాలునే

౪౯

తరళ కలికిరోయిటుఁజూడుమల్లదె కమ్మపయ్యెరసోకున్
దలిరుప్రేకులఁ ద్రిప్పుమన్ బ్రమ దంబుమీఱనటంచున
య్యలరుతీవిను కేలభావము లాచరించుచునాడు తొ
య్యలితెఱుగుదలంపుచేసెను నబ్బరంబొనరింపుచున్

౫౦

చ॥ మలయుచుఁ గ్రొంజివుళ్లనడుమం దులకించెడు పూపుగుత్తిపై
నొలసి కిసాలముల్లడల కొత్తుచుపయ్యెన జూడనొప్పెదున్
జలిబిలిసిగ్గునొందుచెలి సిబ్బెపుగుబ్బలజూడఁగోరిపై
వలిపెపుపైటఁడియువిట వల్లభులులననఁబూనేయుచున్.

౫౧

చ॥ అప్పుడప్పువుతోట యొప్పిదంబులెల్ల నప్పడంతులు కొల్లలాడ మల్లాసంబు
శేక యుల్లంబు సముల్లసదాయల్లక భరంబున వెల్లిగొనఁ బరాయత్తచిత్తయొన్న
సాత్రాజితింగాంచి యాచింత కొంతడిందుపటుప నొక యరవిందఁంధి యయ్యు
ద్యావిలాసంబు చిత్తకర్షణ జనకంబుగ వివిధవిషయంబులం జూపుచునిట్లనియె.

క॥ పసరుకదఁజల్లునీరే । కసవుకడందట్టుముగను గ్రమ్మినయ్యై
లెసగంబచ్చలు కాపిన పసమించినపట్టుపఱపు పఱచినరీలన్,

౫౩

మ॥ కలికి!చూచితె చూడ్కికింపెసఁగె జూకామలెత్తిగల్ పయిన్
గలయంప్రాకిన యల్లపందిరినిప్ర క్కన్ జూరులన్బూపు గు
త్తులు తూఁగాడెడువింతవన్ని యలబంతుల్ ప్రేలఁగాఁగట్టి న
ట్లుకాచెత్త లలాసమ తయుఁది రంభయందెకాపుండెదున్

౫౪

చ॥ పొలఁతిరోచూడుమీకుదుటఁ బోదయొర్చిన మాధవీలతన్
లలిసలపొన్నదవ్యని తొలంగికుఱంగట మండుటంజుమీ
ములకనుదాఁబెనంగొనియొ బోనపుకాన్యపతు ల్గుతు ల్లతన్
దలఁపకమంచికెడ్డఁను దార్కొనుచుగ్రు సమాపనస్తలన్

౫౫

౧॥ పీలవితాంగిచూడుమదిగో విరజాజి నికుంజమాకెళా

కూర్చినిదోగు నాకులఁ దగుల్కొని వారికణఁబులందులఁ

ప్రేలుచుఁజితభావరుచి వేమరుఁగైకొని వింతకన్నలకా

గ్రా లెడుకన్న పున్సరులు గట్టినకైవడిఁ కొంచుచుండెనుకా

౨౬

౨॥ అనిచెప్పఁచుఁ గ్రమఁబునఁ బుష్పపవ యోత్సాహఁబు పట్టించినఁ శిలిమి
గతియలందఱు గుములై వివిధక నుమ విసరంబులఁ గోయుచు విహరించిరప్పుడు గతి
రగడఁ చెలియ రసాలము సాలము జాలఁ జిగురించెనుక నఁగొనుమదివైళము,

మలచెఁగిసాలము సాలముదంబున మనకేటికయచ్చెలిపైజాలము

వింతేటికీతేటికీ మకరందము వెల్లిఁగొలుపుఁబూచిన కురువిందము

చెంగంగడుదలఁగదుపూవులకిటు జెనకననీనెచ్చలి నేమందము

పాలఁతీయలతీవల తీరొరపుగఁ జూలిచెఁగనుంగొను మదకురువిందము

వెలిదామరదామరసించెడునలి వేణులవాలుంగన్న చందము

రావరొకాలఁగజాలగు మేనిమ రందముగుజీయువిసాక్షికురువకము

వేమరుసికముడినికముడిచెడుపద వేముందఱనల్లదిగొవరువకము

నురపొన్నలగున్నలగుబ్బతిలెక జొక్కటపుంబరివళ సంభాసము

పరువనుదరుచుదనరుచులనువని చాలాతపములఁ గింకుకనూనము

తలపన్నీటగుపన్నీటగురిం దలపనగురిసెడఁగొజ్జఁ గిలోటలు

తలఁగకగఁకకగలకంతములి త్తరుణిసణి పాడఁ నేపాటలు

పికసముదాయముదాయముబుట్టన బెదరించెడునాపనివేణువరులను

సకియగొలికుచముఁకుచములకుసరి సాటియనుట గడనలరెకుసిరులను

దరమేపొగడఁగఁబొగడఁగడుందగు తావులకిరవగు విరులవిడంబము

మరికంకేనిఁ గేళినిజోడగు మధుపమిధుఁమిడు పురునికిడంబము

చెవివలగాననదానన పూలకుఁ జెందులకెంతోవింత దలిర్చును

దలకోయలకోఁగొల చెలువకునె త్తలిరామెత నుడిగముననుకూర్చును

వెలఁదిరొయవిగావలి గామల్లియవిరితేనియ దగెమరుని కొటారము

మెలఁపులు చిలుకఁగఁజిలుకగుణించెను మేలిమిమరుబామినువమిఁగారము

గనుఁగొనుమాళిఁ యాళిగనుంగవఁ గప్పురకకగప్పురపుదుమారము

వనితరొవనితరునని తఱుచుగదగ వరలెడుకొంబుప్పొడి సంచారము

వెదకియుగాననగాననబోణిని విలసిల్లెడువలపూటిరంబున

పదరుమ్మెదలేమెదిలెన మల్లియ సందిటదిటమగు హందారమ్మన॥

౨౭

౩॥ అని యన్వేష్య సాస సల్లాప సమాల్లాపంబు నెరపుచుఁ బూవులు గోయు
నవనరంబున

౨౮

౪॥ ఎలమినిఁజూచి పట్టినని యింపులుగుల్కగఁబల్కికొఁగిటక

నిలిపిమొంబునూడికలు నించిపదంబులఁదన్ని పాటలక

దెలచివనంబునకవనుఁ తీజములందనునేయు రాయక

లగకయుండఁగొన్ననలఁ గల్గఁగజేసిరి యింతులంతట॥

౨౯

- కం॥ ఈవిధమున వనవిహారులఁ బూవులుగోయిచును దిగివలఁతులుమేనుం
దీవలసర్మిలవనురం దావిష్కృతిగాంచిన వనవిహస్పహలైఁ ౬౦
- సీ॥ మకరకచ్చపవర మహితమైయలకేకు కోశగృహంబనా కొమరుమిగిలి
యనిమిహతోప నిత్యాభిగామంబుగా నమరావతీపరినకుకరించి
పటుశంఖచక్రపి స్సాగముకాకృతి నారాయణునిమూర్తి సౌరుగలిగి
యమలిన రాజహంసాభిప్రచారమై పుష్కరవైభరన్నూర్తిమిగిలి
- సీ॥ నిత్యమక్రాశ్రయత్వన ర్లితవిభూతి
భూరివైకుంఠనగరాను భూతినలరి
జీవనమునకునాకరం బైవదాన్యు
చారునత్కిర్తిబోలు కాసారమొకటి॥ ౬౧
- కం॥ కనుగొనియవ్వెడఁదులు నె । మృగములఁగొతుకరసంబు చుల్లడిగొనఁగా
వనవిహృతిజనితఫేదా । పనయమువనవిహృతిసలుపఁ బటుగతిఁదరియక
- చం॥ వికచముఖారవిందయు సవిభ్రమదృఙ్మదచఁచరీకమా
లికయుదరస్మితాతివిమ లీకృతఫేవయుఁబీనరప్తః
ప్రకటరధాంగయుగ్మయు మరాశమదాలసయానయాకొలం
కు కమలవారికప్పదొడఁ గూర్చెనితాంతమనోనుకూలతక
- ఉ॥ తేనియలా మూగికోను తేటులఁకొక్కల సోకుగాడ్చుపై
నానఁజలించు నంబుజదళాంగుళిసంజ్ఞలదాయఁబిల్చి య
బ్జాననలకమగళిరుతి స్వాగతముక దలియంగవేడెఁజె
ల్యైవకొలంకుదా సరసులై తగువారి తెఱంగి దేకదా ౬౨
- తే॥ గీ॥ తరుణమ్మగ నేత్రలప్పుడ త్రమ్మికొలను
నెలమిఁదిలకించిజలకేళి కిచ్చగించి
తత్తదైందనకాంతః తర్పిమీద
వననమణిమయభూవనా వళులువెట్టు ౬౩
- ఉ॥ చందురుకావిపావదఁబ సయ్యనఁగట్టి కొలంకుసోచ్చిసాం
పొందెడుతమ్మిమొగ్గలకు నుద్దియిడందగు గుబ్బదోయిపై
కిం దలనూపనొండొలుల కేలుమ్మదాశమలూఁతగాఁగ మె
చ్చందనమంతరంగములఁ జొచ్చిలఁగేళివిలోలచిత్తలై ౬౪
- చ॥ అలలనుడోలలదమరుఁ సంచలఁజోప మృదాశనల్లరుల్
గిలుబుచునిక్కుజక్కవలఁ గ్రేవలఁపొఱఁగఁదొలి తమ్ములక
బలుపుగఁగోయుచుక జెదరి పైకొనుతేటుల దాటుదోయిచుక
లలనలు కేళిసల్పిరి జలంబునఁగొతుకనీయమానలై ౬౫
- చ॥ వడిగొనిముల్గియొక్కకల వాణిక్రచంబునఁదల్కుచెక్కులుక
మెడచనుదోయినెన్న నుము విఁకిగానగరాగనీదున
య్యెడఁదలపించెబాల్కవలి యేర్పడఁదెచ్చెడు నాడుపెందెఱక
వెడలినయిందరారమణి విభ్రమముక గనువిందునీయచుక ౬౬

- ఉ॥ మోములుగాన రావలగు బోలులువేడుకనీదువేళనెం
తోమరువయ్యెనకుముదిసిం దిననెచ్చెలినొంను వెల్లురా
ప్రేముడినింనుతామరల నెంపణఁగింపఁగఁచెక్కురూపులన్
దామొననూ పెజుదురుడనకగమనీయవిభాభిరామయై 20
- ఉ॥ కన్నియలితై శుగునన కంపతవైభవమానుతింప న
భృన్నతపద్మసారధి సమన్వలమైనకొలఁకునదుసం
పన్నమువాత్మలై జలమానువిలాసము గొల్లలాడువే
ళన్నిరవద్యకేళిరస లాలసలైవిహరించిరెంతయున్ 21
- క॥ వారలతో జలశీలిం । నూరియు నెమ్మదివిగాళికొన విడనెంచున్
దీక్షనితమి నర్థాంగీ । కారముగానుండె సత్య కడునగతిమెయిన్. 22
- క॥ తలలని తనవలపుతెలుం । నటిఁగిన నెచ్చెలులు గేలి యిడుదురని మనం
బుటియాడుమ వారలతో । దోఁటగానొనరించె గొఱత దోపకయుండన్. 23
- ఆ॥ నె॥ వారికేఁగోగి వారిజానన లపుడు
దెడఁగుమీఁగలను వెడలుటాపై
పలుపయఃపయోధి భంగగ్రయవనిక
నొలఁగివచ్చు నచ్చరలనునోని... 24
- క॥ కలనవెడలి నెమ్మేనులు । జలుగులదడియొత్తి మడుగునీరలలరను
జ్వలత్పభూషణంబుల । నలువుగఁగై నేసి రజ్జనయనలు వేడ్కన్. 25
- క॥ అప్పుడు సత్యాతరుణిక । గొప్పన కుసుమములు దురిమి గోపజనాదిన్
మెప్పుగనలంది పచ్చని । కప్పురపుం దిలకమిడిరి కడునొప్పదరన్. 26
- క॥ పన్నీటన్ బదనిచ్చిప్రసూ కదుబంబైకగన్ నిర్వపున్
మిన్నాకన్తురిగొచ్చి కుకుమము సమ్మేళంబుగావించుచున్
మిన్నుల్ముట్టెడిశావు లుప్పతిలఁగా మేలైన శ్రీగంధమున్
జచ్చుందోయినలఁగి రక్కుగ ప నానత్యావధూమాశ్రిక్. 27
- క॥ నలుకల్గట్టి మగగా । రలమిన్ దులఁంచుసొమ్ముబిడిరి వలపులం
గులుకు కిరిమల్లె ప్రాచల । నడికుల పేద నుడిచి రచ్చపలాటున్. 28
- క॥ ఇట్లు సముచిత శృంగారము లాచరించి. 29
- చ॥ నెర విరిపూవులంగుటియు నిర్వపుతేయలాన మూఁగు బం
భరగరుద్రగ సంచలన భావితవాత కిశోరగూగమున్
బొరసిన జల్లలంబుఁగను పూబొగడల్ సిరినేనప్రవాలుగా
బరువడిఁ జైత్రుపెండికికి కందిరియో గురునిందపరిటిటన్. 30
- చ॥ చలువలుమీఁగఁగా పలుద చందురుతాల వెడందవేదిపై
నలఁతి నలఁతిపయ్యెరల నాదలలం జలయంత్రశీకరం
బులు నలిమితైపున్ సిరులఁబూనగ నెమ్మదిమండి పైదలుల్
వలపులరాచవానిఁ జేలువంబుగఁ బూజయెనునర్చి కయ్యెడన్. 31

- కా॥ వేళే కుల్లల పెల్లదమ్మినడుమన్ విన్నాణమా మిదైవే
తోరంబౌ మృగనాభిగూర్చి కుసుమాస్త్రైవ్రవాసి పజ్జన్ రతిన్
గీరాశ్వంబు ధనుస్సుపంచశరముల్ నిర్మించి చంద్రదాదులన్
వేలం బార్చ్యములన్ భించి మదినువ్విష్టారు పూజాస్సహాన్. ౮౨
- కం॥ ఆలరులు పూవులు తేనెలు । బలితముగా సంగ్రహించి పలుదెలుగుల న
చ్చెలువలు మదనసపర్యా । కలితాదర చిత్తలై వికాసమెల్గన్. ౮౩
- సీ॥ ఆవాహనము భుక్తనైకమోహానునకు నాసనం విక్షుశరాసనునకు
పాద్యమంచిత కళా వేద్యమానసునకు వస్త్రమధ్యలి విషమాస్త్రునకును
గంధంబువిటవిటి సంధాఃధనునకు ఘాపంబు మోహసందీపకునకు
దీపంబు సంసారదీపకునకును నైవేద్య మభిలష నోహృద్యునకును
- గీ॥ మహితనీరాజనము విధి మాధవాది
పూజనీయునకనుచు నప్పుచుబోండ్లు
నెలమి సకలోపచారములిచ్చి కోర్కె
వెలయఁబూజించి రెంతయు వినుతిచేసి. ౮౪
- కం॥ విషమాస్త్రైవ్ర వీవయును । సుషమన్ బువుకోలఁ బురుషుల నంగనలన్
దృషితులఁజేయుట యద్భుత । విషయంబగుగాడె యలరువింటిపజీకా. ౮౫
- కం॥ తెగదుచు మునుమును నీతో । బంగూనె నింతియకదా కపర్ది వెనుక నీ
వెగువఁగ వీఁగివెలంకికి । సగమియ్యఁడె మేనిలోన శంకరచైరీ. ౮౬
- చ॥ సకలనకప్రియాః పరిచర్యయొనన్ మరుద్గణాభినం
ద్యకలన సోముఁడిష్టసఖుడై కొలునంగ సదాసద్గుణ
ప్రకట విభూతిసూప మధురంబగు ధర్మముపాను నిమ్న నే
మకలుప ధక్తిగొల్తుము నిరంతర సౌఖ్యసానభూతికై. ౮౭
- చ॥ మదనునిచ్చి యిట్టు లనమాన ముద్బుధి కోలలాడుచుం
మదవతు లిష్టలీలల నవందగతిన్ విహరించుపొందె బూఁ
బాదల గళన్మగందరసపూరముగ్రోలుచు సొక్కి సోలిప
య్యెదలఱజార నామెతలయెత్తఁజరించి రుదంచితస్థితిన్. ౮౮
- చ॥ ఆయ్యవసరంబున. ౮౯
- ఉ॥ మానసమంతయున్ లలితమాధిన దిన్యవిలాసనోరం
బై నిరవద్య మోహకలనావృతమై కలయంగనొంట నెం
దేనియుఁ బ్రీతి లేమిదలఁసెల్లఁ దదీయగుణాన వింతనా
ధీనతమై మనోరథము పెప్పలఁదేలఁగ జూరెన్నెనై. ౯౦
- ఉ॥ ఎన్నఁదాగల్గు శౌరివద నేందుని మోహతమఁడంగఁగాఁ
గన్నులఁజూర. నెన్నఁజిల్లు ముగందుని మందహాసపూ
వెన్నెల గ్రన్ననకవలపు వేళిమితాపమడంపనంచు దాఁ
గన్నులన్ ముగ వెడలి గల్పించుంగవజాఁ బొక్కుచున్. ౯౧

క॥ రామసమేల నాత్మవసుదాత సహస్రకరుండు నిచ్చలున్
ప్రేముడిగూర్చుకంచు బగవీడి పనింపడి సంధిగోరి నె
త్తామరజేరి వేడెడు సుధాకరనింబమనంగఁ గేలనె
మ్మామిడి చింతనంబుది మున్ముచు సన్యవిచారభిక్షురై.

౯౨

తే॥ గ॥ కమలలోచన నెమ్మది కమలనాభు
నీలలందుఁ గరంబు విలీనమగుచు
నిముస మొక కల్ప కల్పమై నిలుపరాని
వలపుకాకను ప్రేగి వర్తిలుచునుండె.

౯౩

క॥ ఎలజన్మనియట సొబగుల । గలుకుచు ననుకూపకరుని గోరినదట తా
నిలుచుట పూనోటలనట । పలఁపితిమిది దెలుపవశమే చెలికా.

క॥ కన్నియగావున దనచుది । నున్నకథం బెఱిగిలేని ముడిగపుటిగుతుల్
మిన్నకదిసంతులంతట । బన్నదరని యడఁగిమడఁగి పడఁతుకయుండె.

న॥ ఆయ్యవసరంబున.

౯౪

సూ ర్యాస్త మ య వ స్థా న ము

క॥ ఉదయాద్రిఃఖా గహ్వర । పదవివేడని యాకసమునఁ బులిపతింగుం
డదనెఱిగి యపకకుధరా । స్పదనీడాంతరమునందు బలువిడిచొచ్చెన్. : ౪

చ॥ చరచు మహీధరాంచిత వాసంతిక సుజ్జ్వల సాంధ్యరాగబం
ధురదమునార్చి నిబ్బరముతో రవిమండల పేమపింజమున్
వజ్జీయను స్వర్ణకారకుండ దాబుటమున్ నవరించికాచుచున్
బరువడి నీటమంచెననఁ బశ్చిమవారిధిఁజొచ్చె నయ్యడిన్.

౯౫

తే॥ గ॥ అనవరత చక్రరంజకుండఁబు జేజ
మెసఁగి జనమేలు నినుండస్తమించి నంత
గుటిలనాపాకరోదయ పటిమగలుగ
నపుడు భువనము బహుతమోవ్యాప్తమయ్యె.

౯౬

తే॥ గ॥ రమణ సత్పతియగురాజు రాకగోరి
విపుల పద్మభవాండమంటపమునందు
పట్టుగా నల్లపట్టు మేల్పట్టుగట్టి
ముత్తైములు దాపిరన ఋక్షములుదన గెచ్చె.

౧౦౦

తే॥ గ॥ అమల శశి మండలము గర్భమునఁదాల్చి
యున్న పూర్వాశయను నన్ను మిన్న సోము
నందుదోచెడు వెలరుచాయయన. బొడుపు
మలశిఖాగ్రంబున నొకింత తెలివిమీఁకె.

౧౦౧

చంద్రోదయవర్ణనము

సీ॥ ప్రాగ్దిశానుదవతి ఫాలభాగంబునఁ కలుకొందు కుంకుమతిలకమనఁగ
యామినీ భామరోదోతగృహమాన నిలుపువన్నపు దీపకళిక చానఁగ

నమృతాంధసులకు పిందామతింపఁగ సుధగూర్చిన సౌవర్ణకుంభంబునఁగ
నుదయాశలంబుననొదవు గన్నెరుకాఖఁ గొమరొందు పూవులగుత్తియనఁగ

గీ॥ కలువలుప్పొంగఁ గమలసంకులముగ్రుంగ

గడలు వెలుగంగ జీకఁటి పొడవడంగ

జగములరంగ లోకనోత్సవ మెసంగ

గళలు నెరయంగఁ బొడ ను జక్కవలగొంగ.

౧౦౨

చ॥ ఆరయన్ విష్ణుపదంబుపాత్రగుహితం బైయొప్పకట్టాణి వి
త్తరపున్ ముత్తైపుమేలుకట్టుకఁజిన్ దారాపరిసూర్తి బు
ష్కరమొప్పారె దదీయమధ్యగతుడై చంద్రుండురాజిల్లె భ
క్తురుచి ప్రోజ్వలదీపగర్భిత నుశ్చత్తాదర్శగోళాఽపృథిన్.

౧౦౩

ఉ॥ వెన్నెలబూతిఁ మేనఁదగ వేడగఁమృగాంకమువాల్చి చక్కలన్
వన్నియమించు నాప్రవళవర్ణముగొల్వ నగ్రాచార్యయై
గన్నన' సౌమనస్యము జగంబులకున్ దనదర్శనంబెడన్
మిన్నులమించె సోముఁడు సమీసితదక్ష సుతాశమోదియై.

౧౦౪

మ॥ అనవద్యప్రసరత్ప్రసాదనిధియై శత్రాంతసద్యత్తమో
హసరూపంబున నెల్లెడన్ గువలయం బామోదకందన్ సదా
ఘనమార్గంబునఁ దేజశ్శి తమమున్ ఖండించి సత్సోమకుం
డన నన్వర్థనిజావ్షాయుండగుచు జల్లెమించె రాజయ్యెడన్.

౧౦౫

చ॥ దళితసురేంద్ర నీలఁబజఁధామ సనాభితపఃపరంపరో
జ్వలయమునాప్రవాహమును సమ్మతిగఁగొని డాయవచ్చెనో
కిలయఁగఁబూచు తార్థలను కైకవారముమీఁకఁ జూచుని
ర్మలరుచులన్ వియ్యదె యురింబులనన్ దనరాకె వెన్నెలల్.

౧౦౬

చ॥ వెండియు నప్పండు వెన్నెల పొండమానకాండ భవకరంబులై మెండుకొని
దిగ్విదండ దంతకాంతపాండురద్యులివిలాసంబులతో సహకారంబునెరపి, పూర్వ
పర్వత కటకపటుతరకాశన చరద్భిల్లపల్లవాధరీ కరాకృష్యమాణ శరాసన నిరర్గళ
సర్గళ ద్విశిఖిఖిఖాఽభిన్నజరళ వేణునాశాంత రుద్గిరిస్మాత్తుక నికరదంతురకాంతి
సంతకులతోఁ బలిమిచేసి, యగ్గిరిదరుల గిరికొను బండిగురువింద పొదలనుదల
నెఱవిరిపూవుగుత్తులఁ దొలుఁగు విరితేనియకాలువల తీరంబులగాఱుకొను పచ్చక
ప్పురపుటనంటి బొరులనురులు కప్రపువఁమారఁపు తిప్పలసుప్పతిలు గొప్పచుల్లియ
పందిశులఁ బరిసరంబులనొఱయు వకుళ వంశుళ కురుక కురంటకాది నానావిధ
తరుసూనసౌరభగ్రసిష్ఠ పద్మకరగరుదుగ్గిలన జనిష్యమాణ మందానిలకిశోరంబులు
పలుమాఱువీన హాయిమీఱ నెమ్మెకాండ్రుఁగూడి కమ్మవిల్తుని దురమ్ముల నరుస
మ్ముననోలలాడు వేల్పుగొమ్ములముద్దుమొగమ్ముల నెత్తైపులుగుమ్మతిలు కపురపు
తిలకమ్ముల నిగనిగలతో వియ్యమ్ములంది, ద్వారకానగర సౌధాగ్రస్థాపిత కాంచన
కుంభ సర్వతః ఖచితవజ్రమణిఘృణిచయంబుల కుపచయంబుఁ బచరించి, పరి
పూయమాన చందాన్దన నిర్ణిదతఁగఁగంగరంగచ్చ కలగనశిక్షపక్ష పోభాప్రతిపక్ష

శుక్తిపుటాంతరబీజిత మాక్తికదామ జామవల్లికా విరాజమాన చంద్రకాంతిమణి
హర్యశ్శిఖాగ్ర చరిష్ణు పల్లవాధరీధమ్మిల్ల కముల్లసత్పుల్లమల్లికాదామయః పల్ల
దనంబునుఁ గొల్లలాడి వండువెన్నెలబయల్లఁ జంద్రకాంతసౌధంబులఁ క్రోశూనం
బులంగూడి విందాగించు పుట్టుభోగుల బంగారుపల్లెరంబులనెంచక నెంచిన సమం
చితక్షీరపూంఁదై, పునఃపున స్సముల్లసదాయల్లక భరంబుననేగు సత్యాపరుణీ
సుకుమారశరీరలతికకుంబూయక పూసిన ఘనసౌకర్థమృదై, తత్పురీఃరాజమాన
తంతువాయక శ్రేణీనిల మాళింద భూములనగ్గంబులగు మగ్గంబులనేయక నేసిన చలు
వమడుంగుచీరలై సుజ్ఞానిహృదయంబు పోలిక నివిజితకూని భేదనధూర్వహంఁదై,
కామూదిగా పున సకలపదార్థశ్చైవ్విత్తిసరిజ్ఞానసౌధనంఁదై, ధనవంతునిచిత్తవృత్తిమాడ్చి
సర్వతోవ్యాపనంఁదై. వదాన్యని వదనాంబుజంబుపోల్కి, ననరంబు వసన్మతా
నవద్యంఁదై, నిఖిలలోక చక్షురానందసౌఖ్యనస్య సంధానహృద్యంఁదై యుగానంఁ
ప్రకాశించె, నయ్యనసరంబున.

తే॥ గీ॥ ఎలమిమిటనపుడు నెచ్చెలులు నన్య చందచుంతియొ వలపోసి సంశయించి
అచటుడెడవాసి వేగనయంతిపురికి గోడతెచ్చిరి వేగమాత్రేయజాతీ. ౧౦౦

ప॥ అనిచెప్పె, ౧౦౧

ఉ॥ కోకచకోరపారణ నిగుఱ్ఱిత లోచనముగ్గదీప్తిమా
లాకలవార్ధ విస్ఫుట విలాసతదగ్ధ విముగ్ధభావభా
కృపకటనాభికాంబురుహ భాగచన్ద్రీమాగ్రగాన జ
ల్పక విధాత్మిబంధరణ భాసి ఒగప్పరిపూంఁతోడరా. ౧౦౦

క॥ పద్మావతి మృదురనకః పద్మవిభాకర బుభౌఘపాలనచతురా
భద్రవదసుర విసరహరి । సమ్మాయిత భుజగుధర చక్రకాసిధరా. ౧౦౧

కవికంతభూషణవృత్తిము॥

కరిసారసాగ్రధృతకంబు గదాసిధనుస్సువర్శనా .
పరమేష్ఠి ముఖ్యసురపాలన సత్కరుణాధ్యదర్శనా
గరుడాంసభాగ పరిభాగపరికల్పిత భక్తసుధిమనోభనా
స్ఫురితాంఘ్రినూపురి విశోభిరసాయితి. వేదమోహనా.

గద్య

ఇదిశ్రీమదు మామహేశ్వర కరుణాప్రసాది తానంద్యకవివ్య విద్యాభిషేక
గిరిజామనోహర చరణారివింద సేవామరందఁడందు బృందతుందిల
మానసేందిందిక సాంఘ్యాయన సగోత్రజలధి చ. ప్రోదయా
యమాన నుబ్బారాయశాత్ర పాపయామాత్య సంక్రిం
దన నందనసహజ పాండిత్యగేయ కవితా రమ
ణీయ సకలసుకవి విధేయ సాంబళివ
నామధేయ ప్రణీతంబునసాత్రా
జితీ పరిణయంగాన త్ప
శ్వాసము.

శ్రీమద్భగవద్గీతా

చతుర్థాశ్వాసము

కరి॥ శ్రీమచ్ఛేషాద్రింద్రం దల లామాయితచశివిమాన లక్ష్మితదివ్య
శ్రీమన్మంగళమూర్తి బు । ధామోదాభరణ వేంకటాచలరమణా.

వ॥ ఆకథరింపుము.

కం॥ ఘనయశుడైన పరీక్షిజ్ఞ । ననాథుని కవలికధకాంతి ఘనుడు వ్యా
మని సుతుడు దెలిపె నిట్టుల । ద్యునదీకల్లోలరన హరతరఫణితిన.

తే॥ గీ॥ కమలజాండకరండ సంకలితలలిత

విమలఘనసారచూర్ణవి భ్రమమునెఱుపు

పండువెన్నెల రేసత్య బామకపుడు

వలపుతలపుమున్నలైబెలు వాకిపాంగి.

తే॥ గీ॥ తరుణిపూరువరత్న సం ధానహృదయ

యగుట నన్యవిభూషేచ్ఛ యడచెననగ

లలితమణిభూషణములెల్ల శిలలటంచు

దలచివిడనాడె విరహసంతప్తయగుచు.

కం॥ ఉదరమున భువనకోటులు । కున్నరయిరనొందు హరిని కోర్కెదలర్పన్
మదినిలిపెగాన నబలకు విదితగ్లానియగుమాడ్కి వింతయెలలపన్.

చ॥ ఆతులవియోగతాపదహ నార్చి మనోజకలాదుఁడెంతయున్

జతనముగాఁబుటంబిడిన చాయలదేలు వసిండితీరె నా

నతివమనోహరాంగమొక యందముదార్చి కరంబెసంగె నీ

కుతలమునందు రూపసులకుం గమనీయముకాదె క్యాముక్త॥

వ॥ ఇవ్విధంబున సంతకింతకు నిశాంతమగు వలవంతమంతుని బహిరంతరం
బుల సంతప్తంగావింప నక్కాంత దురంతచింతాకూపారాంతర్నిమగ్నయై వెచ్చు
మీటి క్రచ్చుఁబెంజిచ్చు నెకలతో సంగమచ్ఛము లిడుప్రన్నని వెన్నెలసోగలు
సాగి మైదీగగదియ నైపజాలక యన్నీలాలక చిత్తంబెత్తెఱుంగునను హత్తుకొనమి
నయ్యిందుమణికందళ సందర్భితమండరాశిందమున నిల్వదాళక ప్రేయాశుల పొందున
కరుగక యక్కోమలియొక్కిర్తు నుద్యానగమనదోహలయై యెందు నేనియు దనడెం
దంబునఁ గ్రందుకొను గొంవలముడిందు వడుకోయని మంజుమంజీరశంజా రవాను
రంజితసితపక్షప్రతతి యనుగమింప సవ్వనోపాంతము నేరు నెడ

సీ॥ ఏవంకజూచిన దావులు వెదనల్లు । నేవళంబైన క్రొమ్మావిగములు

నెదారివరిగిన పూదీపపాదరిండ । మేదురంబైన తుమ్మదలబొదలు

నేచాయదరిసిన బూచినగొజ్జంగి । తోటలుగుటియొప న్నిటినదులు

నేతావు మెట్టిన నిరియుననంటుల । నులినపచ్చక ప్పరపుమలలు

గీ॥ నేడెసమెలంగినను విర వాదిపూ॥ పరివళము కల్పనలిన పయ్యెలును
నలరునెలదోట నాజవరాళికప్పు॥ డడరునలకంతనొకయడుగానడయ్యె.

సీ॥ మినుకుబంగరువల్వ మేళిముసుంగులో॥ కేటవెన్నెలసోకఁ గ్రీటుకొనుచు
బిడీబెన్నునజాటు వేసలిఁజెరివిన॥ యలగుక్రొక్కెలులు ల్లనుచురాల
వలపుకాఁకఁజెమర్చు నలరుమెవలిగా॥ సోకునకొకవింత సొక్కుపూన
జలజలరాలునిచ్చిలపుపూపులసోన॥ వలరాజములుకులం చులికిపడదు

గీ॥ నెమ్మొగను తమ్మితావికిఁ గ్రమ్ముకొనెడు

తుమ్మెదలదిమ్మనకు నెదసొమ్మసిలుచు

తలపువేరైన నడుగులు తడబడంగ

నంగనారత్నమరిగె నుద్యానమునకు.

౧౧

వ. ఇట్లరిగి॥

౧౧

చ॥ చలువలు జల్లుగొజ్జఁగల జాటుహిమాంబావలూనుసోన పాం

తలబెడఁగారు కప్రపు టనంటులరాలురజంపు తిప్పలకా

దలమగు మల్లెపందిభుల దండ నవేందుకలాపితర్దివై

నలతయెసంగనొక్కతెఱఁగై యలనాగవినించె నయ్యెడన్॥

౧౨

సీ॥ మొకరితుమ్మెదకితీ ముఖపయ్యెఁ కెలియకుఁగదమజక్కనగిబ్బుకోకపయ్యె

పుల్లాబ్జమలివకుఁ బుండరీకంబయ్యె॥ నెరిశంబయ్యెను నీటిసాన

కాంతకు నెవలి కింజియొకన్నట్టై॥ లలనకు జివురుకులాశమయ్యె

నబలకు వలిగాలి యాకుగంతైతొచె॥ ననసొన్నపూవు పున్నాగమయ్యె

గీ॥ భావయ్యెయొంటిమదికారి పైనసంట్టి

యొదవునుత్కంఠఁ బ్రమద వనోపకంఠ

కలితసంచారయగువేళఁ గవలముఖకి॥

౧౩

వ॥ అప్పుడయ్యెందువదన నెచ్చెలులు మదనమోహిని మొదలగు సుదతులు సము

దితాయల్లకభరయగు నత్తరుణికి సముచితోపచారకరణాధురీణరై యరుగుదంచి

తన్మందిరంబున నాసుందరింగానక తమలో నిట్లనిరి.

౧౪

తే॥ గీ॥ తఁ పనబ్బరవీమాయ వలఁనదెట్లు

గలిగనోకాక చెలియేమొ తెలియరాదు

తరుణియతిమాత్రమన్నధ తావయగుట

నలతనుకునభూమికి నరుఁగబోలు॥

౧౫

క॥ బలితపనలపునఁ గోర్కులు॥ తలముక్కలుగాఁగనాడలు దలఁపకచెలియ

య్యెలతోటకరుగఁగాఁ గ్రే॥ వలవెన్నెలకాకకంఠ వడదాఁకనొకో॥

౧౬

తే॥ గీ॥ ఇడపుచేసినకార్యంబు తప్పుననుచు

వేగనాదీఁగబోణిని వెదుకనలయు

శంఖుశండని మందిరా గామనరణిఁ

దరుణచ్యుతాబహోదన లరిగియరిగి॥

౧౭

క॥ ఈరమ్మలనకతావిదు॥ మారమ్మలనకవడంద తావులనుకు

- తారమ్మలనక సముజలపూరమ్మలనక పెదకిరి పూవుంబోడిన్ ౧౮
- మ॥ ఒక లేమామిడికిందఁ జంపకనికుఁగో పాంతమందున్న మ
ల్లకలంబుఁబ్రోదరింప నైందఁగిలా లీలావితర్కిన్ మ
లి కదంబోజ్వలగాన ఘోర్ణితముగా లేగాలివీవంఁజం
ద్రికసోనన్ గదియన్ వసించిన శర న్నీ లేజపఁజేతుఁడన్ । ౧౯
- ఉ॥ మానసమంతయున్ మురవిమర్దనదివ్యవిలాసవైభవ
ధ్యాననిధానలీనమయి తత్త్వయతంగన నెంతయున్ బరా
ధీనతఁగాంచఁజొక్కధుమదిన్ బహిరింద్రియవృత్తిమాని ను
జ్ఞానియపొలేనున్నయల చంచలలోచనఁగాంచి రొక్కడన్ । ౨౦
- సీ॥ కటికిశంబువై కత్తులబోనులీ । లేమావిపాదలెట్లు లేమదాఁటె
గనలుదావకుటగ్గి కణములరాసులీ । క్రాలు చివులెట్లు కలికిమెట్టె
నిలువెల్లజడముగా నలుపునీగోజ్జంగి । నీటుకాలువలెట్లు నెలతయిఁదె
వలగాఁజు నెలగోలు కలకలఁబ్రమించు । చిలుక పుక్కులకెట్లు కలికిపైఁచె
- గీ॥ పశాసునకునైనఁబుష్పగు లనుగుసోఁ
నకట కదువొచ్చెననిపల్కు నబలయెట్లు
పూనిచనుదెంచె నీపూవుఁబొదలలోన
నెంతసాహసురాఁతె యీ యిందువదన । ౨౧
౪. అని యిచ్చిలుకలకొలికిండాసి పలుకరించిన నచ్చెలున పరాధీనమానసయై
పలుకకున్న నులికియ హృదయలు తిరులోన ౨౨
- క॥ ఇదియేమిఁదమో యీ । మదవతి మనమెంతపిలువ మాటాడదు నె
మ్మది పావశముఁజేయఁ । మదనగ్రహమొందుసోఁకు మాడ్కిఁగోఁచెన్ ।
- ఉ॥ ఇందుకరానుషంగము ఘటిల్లినఁజాలఁగఱంగు నిర్దక్షన్
జిందురుతానలాక పాఁజానవడిండ్డిఁ గ్రమ్మచెచ్చుటన్
గ్రంధుగ నెమ్మొగము తిలకము గఱంగితొఁక లోపలన్
పందఁ బడెఁ పూర్ణశశికిఁ ఁడిదోఁచెఁగదమ్మ కొఁమ్మకున్ ॥ ౨౪
- చ॥ కలికితెఱంగునూపఁగ నొకానొక చక్కని తెక్కుఁగానివై
వలపుఘటిల్లిచేకుఱున వంకిలనున్న తెఱంగుదోఁచె ని
చ్చెలువపురాణగాఢల వచించిన కామయమానభావసం
కలనలకున్ని దర్శనము గాఁదగె నేటికి సంశయఁచఁగన్ । ౨౫
- చ॥ సరసగాస్యఁ తమణి సంఘిగోలె మఁబుజొరిపెఁ
దవిలిదీయభావనలఁ దక్కినకైకడిఁ గోఁచెనిప్పుడా
ననననన్మకోరథమునంగఁ సాఁగిన తీఁగలమ్మనో
ధవక్యోనోహాగాక్ష పరిపాకమునొంద న మాడ్కిఁదోఁచెడిన్ ॥ ౨౬
౪. అనిపలుకుదు నచ్చెలుకలొలుకు లచ్చెలువల కలనఁగదసి పెదరునంగొదుకుచు
బలుకఁచిం బలుకక పరాధీనమానసనయై యచ్చాన చందంబు డెందంబునకుం
గొందలంబు సందడిఁపఁజేయఁ దమలో నిట్లనిరి. ౨౭

లే॥ గీ॥ లలన మనమెంతబిలచినఁ బలుక దాయె
నమ్మచెల్ల మనోజతాపాపహృతవి
బోధయెయున్నదీ వలపునకుమూల
మేమి యోదూరగతభావ యీలతాంగి॥

వ॥ అని

ఉ॥ ఓ మదహంసగామిని పయోరుహనేత్ర దరస్మితప్రభా
కోమలచంద్ర బింబముఖ కోకిలవాణి యిదేమే నీలైఱం
గేమోవిధంబుగాఁగ విల సెల్లెడుఁ బ్రాణసమానభావలం
గామె యిదేమే మాకెఱవు గాఁదగు నేవివరింపరాదటే

30

క॥ అని పలుకరించ నుద్యత
మనోజతా పాపహృత స మగ్నివిబోధా
భినయయగుచున్న యచ్చెలిఁ
గనుఁగొని యెలనాగలధిక కంపితమతులై॥

31

వ॥ అని విచారించుచు నయ్యింతి సంతాపం బుపశమింపఁదగు లైఱంగరయుచు
తైశ్యోపచారంబులు నేయునెడ

32

ఉ॥ కోమలి నిబ్బరంపు వలి గుబ్బల జొబ్బిలఁబూసినట్టి ని
న్దామలయాద్రీ చందన కదంబము గొజ్జగినీరుగూడఁగా
గామశిఖానిదాఘమునఁ గ్రాగపయింబయిఁ బొంగఁజొచ్చె వ్వా
దూభముదవాప్తియా వనము పొంగలిపెట్టెడు చంద మొప్పుగక॥

33

క॥ పలుచలువ పనులనిటుల
న్నెలఁతలు నుభువుఘటియింప నివ్వటిలకపైఁ
దలమున్నెలగుచు వలకా
కలుగదిరిన కిళవత్తించి కన్నియలంతన్॥

34

అ॥ వ॥ కునుమవిశిఖ కువలయసఖమరుచ్చక
ముఖసుఖప్రదులకు మ్రొక్కి మ్రొక్కి
సుఖపుగలుగకునికి నలఁతతోగోపించి
తిట్టఁదొడగిరపుడు దిట్టలగుచు॥

35

మన్మథ దూషణము

క॥ కామా! సహకారిణులము
గామా! చెలినేచజయముగల్గునె నీసం
గ్రామాభీలత యిందుల
కా, మాచిని చూచుటలకగామా! భీమా!

36

ఉ॥ శంబరవైరిపై పటు నిశాచరసంగతిఁగూడి యాత్మదే
హంబెఱుఁగంగలేక మధు వానుగుణంబునఁ బక్షపాత కో

- టింబరిచర్మలందుఁ ఘటించి మదంబునఁ బాంథకోటిఁ దా
పంబునఁగూర్చు నిన్ను గొలువఁగను నెమ్మది సమ్మతించునే॥ 32
- ఉ॥ ఈమదవాప్తి సత్కుల సమిహితతేజములార్చు చక్క వి
ద్యేషియు నర్వరాజ నతలింగడు నాకులసాటు వెట్టుదు
ద్యేషుఁడు మిత్రులైననిక వింతయొకో సహవాసయొస్తులై
దోషగుణాభవంతనఁగఁ దోయజసాయక నీ చరిత్రముల్ ॥ 33
- ఉ॥ లోకములేర్చు రుద్రుని త్రిలోచఃపావకుడంటి మంటలోఁ
బోకనిగిర్చి పాంథజన భూరిభయంకర లీలఁదోచు ని
న్నేకరణిన్ శపించిన నిఁ కేమిఫలించు నెఱుంగకంటి నీ
పాపములింతయే మదన పాపిచిరాయువటందు లేకదా॥ 34

చంద్రోపాలభము

- ఉ॥ కన్నతనూజునోఁగవి శి ఖావణితోఁ బగఁబూని చెల్లె వి
ల్లన్న నహింపలేకఁ గడు పాటఁగఁ గాంచినవానిభంగమొం
దన్నెలకొల్పి లోనమలినంబిదనొందఁజరించి సత్కులా
భ్యున్నతిమాన్చు నీకు నెన రుండునె వేడిన నైనయొశశీ॥ 35
- క॥ ఇట సత్కులము నడంచుచు
కుటిలఁడవై నసువదెంతఁగూర్చినచో ని
ల్చుటగలదె నేటిపెంపె
ల్లిటికిని రెణ్ణాల్లపగఁటి లీలయకాదే॥ 36
- చ॥ జగములకల్లఁజుట్టఁచు చక్కనిహితుండును నీకుఁదేజ మె
చ్చఁగ నసులిచ్చి మన్చునెఱ సంగడికాఁడును నైనమిత్రుఁడ
చ్చగవిలసిల్లుటోరిమిని జూడఁగ లేక నిశాటవృత్తితోఁ
దగుపగ, వారిమెచ్చులకు తిమ్మలనేఁచుట నెల్లునేశశీ॥ 37
- చ॥ సవసవనూదిమెచ్చుల కొ సంగినఁజెల్లెనె కాకయామినీ
'ధవవినురాజనామము య ధార్థమాగానల నేతివీరకా
యనిధముగాదె నీకు పరుఁడో నినుఁ డుల్లసిలంగ వానిమో
ల వెలవెల్లె శి కాసమెడ లన్ బటవోవఁగ నిమ్మఁజూడమే॥ 38
- చ॥ జలమునఁబుట్టుఁ జేగుట నిశానమయంబున దీప్తిజెందుటల్
గలసిమహేశులొచనము గావుట నంటఁగరాని రూపుతోఁ
బొలుచుటఁ బాంథకోటి వఁగబొందఁగనేచుటఁజూడఁగా మహా
నలసహధర్మవీవగుట నమ్మగఁ దొఁచెఁగదా నిశాకరా॥ 39

మలయా నిజోపాలభము

- క॥ దాక్షిణ్యంబువహించి నిర్భయ జగ త్ప్రాణుండనన్ గీర్తివై
లత్యుండఁ గంగ విశ్వమునకెల్లం బ్రాణభూతుండవై

దక్షత్వంబుననున్న నీకుఁదగునే దాక్షిణ్య విచ్చేదివై
పక్షంబింతయులేక యంగనల నేవన్ గంధసంధాయ కా॥

౪౫

ఉ॥ రాణదలిర్పఁ గౌర్యము తిలంబుగలోకములేచునట్టి దు
ష్ప్రిణులు వైనరక్తసుల పాలికై బుణ్యజనాఖ్య కల్గిన
తైఱవిలోచనాతతుల కాత్రియొనర్చును నీకు నీజగ

త్ప్రిణసమాఖ్యగల్గెను యధార్థముగా విపరీతలక్ష్యమై॥
శుకీపికాద్యు పాలంభము

౪౬

క॥ ఇలసేక కంఠమెత్తికొ
గలికి నిమగ్నమగుఁ బెట్టిగి కాటులఱచెదీ
చలమేల నీకుఁ బలుగా
కులతోఁ బెట్టిన తెఱంగుతో పరభృతమా॥

౪౭

అ॥ వె॥ కన్నవారివిడిచి గఱగఱఁ బొరుగిండ్ల
బెట్టిగివారిచేత నెఱవుఁజెంది
కాటులఱచువారి కతల్లెల్ల నాజన్మ
మలినతాయుతక్రమములుగావె॥

౪౮

చ॥ తరలక కుత్తుకకొ విసము దాల్చుచుఁ ప్రముఖరాగ మొప్పు భా
సురపమలాకృతిన్ నుదలు సూడెడుపగులఁ బల్కుచుండు నీ
తెఱంగిది ధూర్తలక్షణము తెల్లముగాఁ గఁడులోతుగల్గునా
సరసులలో మెలంగు నెఱ బాణలచందమె రాజహంసమా॥

౪౯

క॥ ఫలముల మెక్కుచు వనముల
సలలితమగు రాగనామ జపకలమునకొ
మెలగు ద్విజాగ్రణి నీకుకొ
గలకింతులు వెఱువఁబలుకఁ గాఁ జెల్లునొకో॥

౫౦

ఉ॥ చాలఁదలంపఁగామలిన సంభవకాంచన దూరతొ బ
శ్శాలితలావ్పఁ బంకభవ సంగత శీఘరసంబుఁగోలు చం
దాలులటంచు మిమ్మెఱుఁగు టంగదరాజ తమోవిమూఢమా
నాశభవోదరంబు న ఘనంబుగఁ గాటియపెట్టు నిచ్చలుకొ॥

౫౧

తే॥ గీ॥ గుట్టమిట్టలనెక్కిన మిట్టిపాము
వట్టియూరక వెనుకేక వెట్టె చేల
ఘనులసంగతి మనువారి మనికిఁజెఱుచు
టనయమిది నీకు సిగుమాలిన శిఖండి॥

౫౨

ప॥ అని పలుమఱుందూటి.

౫౩

నీ॥ ఒడతెఱుంగకమీదఁ ఒడఁజూచెదిదియేమి । మదన! నిరూపంబుమంటఁగలయ
మిన్నెక్కి శిఖిశిఖల్ పన్ని చూచెదవేమి । హినుకగ! నీదు పెంపిడినిపోగు

- దాక్షిణ్యమెడలి భూతమైతివిదియేమి । పవన! నీబ్రతుకల్ల బయలుగాను
కనురెట్టఁజేయుచుఁ గాటుకూతలిచేమి । గోయెలా! నీకొంప గూలిపోను
- గీ॥ మధువుగ్రోలిన పెనుమోత మానవేమి
తుమ్మదా! యిట్టినిత్రుళ్లు తుప్పతక్క
ఘనులఁగవనోడినట్టి బింకంబచేమి
అంచనినుశ్వేతరుగ్భాద మలమిశోనను॥ ౫౪
- కం॥ అనిపలుమలునయ్యింతులు । మనసిజ శశి శుకపితాళి మానసచరులన్
గనలున శపింపసంతట నినుచుడియైవలపుకాక యింతికిఁదోఁచె॥ ౫౫
- కం॥ ఆరీజనులెల్లను సమ । దాళిచికురఁగాంచి చంచలాత్మక లగుచున్
నారీకనారీకినలమ । ధూళిపాలికలఁజలువ దూఁకొనఁజేయు॥ ౫౬
- నీ॥ శైలస్థనియలందఁ జందనవంకంబు । రంభోరువిడియెఁగ ప్రపురజంబు
సవలతాశన్వి పల్లవములు నెలకొల్పె । భసలవేణియొసంగఁ గునుమరసము
లావణ్యసరసియల్లనఁగూర్చెబిసపాళిఁ బూఁబోణియొకతె పుష్పాడివిదిర్చె
నిందువదనచిల్కె హిమజలాసారంబు । మరభిళనిక్వాస సురటివిసర
- గీ॥ ననుఁగుచేడియలిట్లుశై త్యాభియోగ
కరణ పరిణతివెలయ నుత్కటసముద్య
దతనుపటుకాపపుటయోగ కృతనితాంత
కలితపరిహాణతనుహేమ లలనకపుడు॥ ౫౭
- తీ॥గీ॥ కువలయామోదదాయియై భుజిజనులకు
నెల్లకితకరుండఁ నుందుఁడపుడు
తేజిచూడఁగరాక దుర్వారపటిమ
నతివకుగ్రభామణి యగుదుఁదోఁచె ॥ ౫౮
- తీ॥గీ॥ కాఁగృపీటభవుండొటఁ దనదుసహజ
దహనగుణమెల్లమంచులోఁ దగనిమిడ్చి
పాంథకోటులవైజలు పగిదిఁదోఁచె
వడితెన్నెలగాయునవిధునిఁజూడ ॥ ౫౯
- ఆ॥న॥ తాల్పనించునెల్లు దమ్మితూపులుదేటి
సారిమోతరవళి మిరునిగుడ
నెందుఁజూడనంద గ్రందుగాఁదోఁచెన
య్యిందుముఖికివిష్ణు నందనుండు
- వ॥ అప్పుడొకకొమ్మయిట్లనియె॥ ౬౦
- ఆ॥వ॥ మధురధర్మమూని మాధవులోఁగొని
మారుతంబునిలిపి మననుగలిచి
యిలవనప్రియారి నెనసివర్తించుచు
నెగటుఁజూపునెనుమ విశిఖయోగి॥ ౬౧

మ॥ నినురుద్రాక్షిసమిద్ధమూర్తియన శీవికభూతివిన్నూర్తిచే
ననయంబుడగులింగధారిసతతో ద్యచ్ఛారుసద్వృత్తభా
గ్ననమార్గప్రచరివిష్ణుఁడైజగములకొ గంపించుసర్వజ్ఞమం
డనునింగూర్చి వెలందిరో వెలుపుబూ నకొనీకుకార్యంబాకో

౬౩

తరల॥ సకలభూమిజనానురాగరసప్రదుండగుచుకొమహా
శుకవి వాగ్విపులార్థవైభవ శోభియయ్యు వనప్రియ
ప్రకరగీతయశస్వియైమధు రప్రచారచరిష్ణులై
సకియరోవిలసిల్లుఁడైతుడు సంశయంబిటులేటికికొ

౬౪

ఆ॥పె॥ ఆభిలభవనములకుఁ బ్రాణభూతుఁడుసదా
గతియుఘనులునడచు గరిమఁజూపు
నొజ్జనురభిరాత్ముఁ డురుతరదాక్షిణ్య
శీలుఁడతనిఁగూర్చి యేలబెదుర

౬౫

కం॥ ఫలమూలపత్రభోజన । కలనలవనరాసులందుఁ గడునలజడిమై
మెలఁగు శుకహంసకోకిల । కులమునకుంబెదురి నేల గురుకుచ! మేలా॥

౬౬

ఆ॥ వే॥ సతతమధువిలోల చిందాలులనిమది
నలతవలదునిరత నాదలుబ్ధ
మతినిఁబొక్కిపడ్చ మకరంద సంతృప్తి
యోగవిభవయుక్తి నొనరుటెట్లు॥

౬౭

చ॥ సలలిత రామనామజపసారవహో విభవాభిరామతెకొ
ఫలముల నానుచుకొవనుల బాటిలితన్దని పెంచువారలకొ
దలఁపక సద్విజత్వమును దాల్చి మెలంగు శుకాఖ్యయోగిప
ల్కులు శ్రుతిసమ్మతంబులని కోవిదులెల్లరసంగ నొప్పవే॥

౬౮

కం॥ వలనాటుతమ్మలందుకొ । మెలఁగెడి సుఖవెటిఁగి కవుల మేటియుకుచియై
పాలుపొందుపరమహంసకుఁ । దలఁపవిరాగంబు పరమ ధర్మంబకదా॥

౬౯

తే॥ గీ॥ కాన నీవింకవెలుమదిఁ బూననేల
యేలతాంగులకిదివిత యేనెలంత
లంతటివిరాళిబూనిన నాడికలగు
కలఁగునెమ్మదినిలుపుమీ కలికికాన॥

౭౦

ప్రభాతవర్ణనము.

ప॥ అదియునుంగాక.

ఉ॥ తూరుపుదిక్కునాఁడగు వధూమణియయ్యునురాకఁగోరిసిం
గారము సేయుపొంఁటెఁగుతు కంబునఁబావటబాట్టుదాల్చె నొ
నా రుచిరాంకునిర్మలతరాకృతి వేకువచుక్కదోఁచె నం
భోరుహనేత్రలోకముఁబ్ర బోధమునొందఁగ జేయు హేతువై॥

౭౧

- ౧౨॥ తూరుపుకొండకుందరియఁ దోచినచండమయూఖభాను సం
చారముఁదెల్పుచుకవికచ చారునితాంబురుహంబు రేకులఁ
గీరుచు నంకుజాలములు గ్రిక్కిరియన్గడుఁదెల్విమీరుచుక
దూరుపుతెల్లవారెను వధూమణిచూడుము చింతదీపఁగఁ॥ ౭౩
- ౧౩॥ వలపులుగ్రువ్వురించు చెలువమ్మునలేజగురమ్ముజోడు సా
ములఁదెనఁగాడి ముత్తెముల పోలికఁజెమ్మటలూరఁగోఁగిలిం
తలనిరవొందుకాముకజనంబులుహాయిగఁజొక్కి కూర్కఁగా
నలిపలిపయ్యెరల్ నుడిసె నవ్యసుగంధగవాక్ష వీధులన్॥ ౭౪
- తే.గీ॥ విరళవిరళంబులగుచుఁ బుష్కరపదంబు
నందున్థూలములగుతార లనుకరించె
గలియుగంబుననతిపుణ్య కర్మపరుల
యునికినూటికికోటికి నొక్కటనుట ౭౫
- మ॥ సరవిదన్నుభజించుసత్కులము తేజంబెల్లఁదూర్చించియే
దైవిమిన్నందిచరించిమించితనపై నన్యుండినుండేగుదే
నెరపై బల్లములెల్లముఁజూఁగిపో నెంతేవివర్ణస్థితిఁ
బరిగన్ జంద్రుఁడసభ్యవర్తనులదర్పన్భూర్తులొత్తేగదా. ౭౬
- చ॥ ఎనస్థితియామయెల్లదన యేపునదీపితమైయెసంగగా
ననుపమకాంతిచేగువల యంబలరించిన రాజునన్యుడె
నినునకురాజ్యమిచ్చిచన నెక్కటివీడ్కొనిపోయెదారకల్
కనుఁగొననిట్లకాదెయధి కారమువీడినవారిపోకడల్ ౭౭
- కం॥ జగమునకుమిగులఁజుట్టెం । బగునిను రాకకనుబ్రాచి యలరుచురచ్చన్
దగబటచినకెంబట్టుతె । అఁగుదోపఁగనరుణరుచి కరంబలరాతెన్. ౭౮
- చ॥ మెడగదలించినిక్కినిడు మేనువిదుర్పుచుఁ జంచుకోటిచే
గుడుసులుదీటఁతెక్కలను గోకియొకించుకచిక్కువాపిన
ల్లడలనుజూచియుద్గమన కాతుక మేఱుడఁగాఁగులాయముల్
బెడలెవిహంగముల్ రుతులు వీనులకింపుకరంబువెంపగఁ. ౭౯
- ౧౪॥ ఆహరిదశ్వరాకఁగని యడ్డముదాకిపెనంగవచ్చుమం
దేహనికాటదేహముల నిష్ఠలబ్రాహ్మణులిచ్చునాగమ
వ్యాహృతిసంచితార్ఘ్యయుత వార్లవప్రజహతిన్ స్రవించున
వ్యాపాతతోణితప్రస్ఫుట లైతగెసాంధ్యనవారుణద్యుతుల్ ౮౦
- చ॥ కరములు వేయిలెక్కయిడఁ గాఁగుతుకంబునఁబ్రొద్దుగ్రుంకుచో
నరుదుగనాత్మపత్రనిక రాంగుళులన్ గ్రమయుక్తివంచి క్ర
మ్మఱునుదయించఁగాగణనకై యొకటొక్కటిచాచుపోలెగ
సరసిజముల్ క్రమక్రమవళంబులుగావిక సింఛెనియ్యెడన్. ౮౧
- ౧౫॥ అనయమునైల్యవృత్తిమధు వానుగుణంబునుఁజూచిరాజునె

ట్టనవః శోదరంబులదిటంబుగఁ గాటియవెట్టఁజిక్కియుం
డునెడ జగంబువిందని కడుందగుఁయ్యనుఁడేగుదెంచువే
డ్కును విడిపుచ్చికోయనఁగఁ గంజములన్ వెడలెన్ ద్విరేఫముల్.

౮-౨

ఉ॥ వేఁగినసంగతంబులయి విక్కుచునొండొకటింబెఁంగిజో
డై గరువంపుజక్కవ లహర్ముఖవేళల వజ్రనక్రియా
భ్యాగతవిప్రపుంజముల కాత్మిందలంపఁగఁజేసె స్వీయకాం
తాగురు కుంకుమాకింతమిధఃకిషణాస్తన యుగ్మసంఘతుల్॥

౮-౩

చ॥ ఖరకరుఁడౌ నినుండొగి జగంబులకేల్బడి నేయవచ్చునం
చెటిగియధార్మవర్తనవహించెజగంబడఁగఁ దమంబు, ని
ర్భరమగు దెల్వినెక్కొనియ, వాసిచనెన్ జడతాప్రచారముల్
ధరనిటుగాదె తేజమును దాల్చినరేని ప్రభుత్వపద్ధతి॥

౮-౪

క॥ తూరుపునాడేలెడు దొర । తీరగుమేడ నుడమిసిమి దేఁతెనుబలుబం
గారపు కుంభముపోలిక । సారసహితమండలం బెసంగుచుఁదోఁచెన్॥

౮-౫

చ॥ అలమిజగంబుఁబైకొనిన యంధతమఃప్రకరానురావణ్
దలఁచితదీయనిర్వళనతాకలనంబునకై జగద్విభుం
డలమధునూదనుండువెస నంపునుదర్శన చక్రమాయనన్
జలరుహబంధుమండల మెసంగిఁముద్గతమయ్యెఁ దూర్పునన్॥

౮-౬

చ॥ అరయన్ సర్వజగన్మయాకృతియుతుం డైమించు నారాయణుం
డిరుచైదాల్చిన శంఖచక్రములునా నింపై ప్రకాశించెన
వ్యరుణేంద్రాశలఁజంద్ర ఖాస్కరులబింబంబుల్ ప్రభాతంబునన్
సరవిన్ బాండురలోహితద్యుతులతోఁ జక్షుఃప్రియంబైతగన్॥

౮-౭

తే॥ గీ॥ అతులనిద్రాజడంబయి నట్టి జగము
గడుప్రభోధంబునొందగాఁ దడవినమయ
వైద్యుఁడిడిన రసాయనా వద్యముటిక
యనఁగవిలసిల్లె సూర్యుఁడ య్యవసరముః॥

౮-౮

సీ॥ ఉదయభూధరతటా భృదితగైరికధాతు । చటులద్యుతులతోడ సరసమాడి
స్వారాణ్మతంగజాం చతుర్భుసంభృత । యావకరుచులతో ననఁగి నెనఁగి
మిన్నేటిదరులనె మ్మిఁజరించు మునులకెం । జడలకాంతులతోడ జంపునడపి
నందనోద్యానమం దలికల్పతరువుల ! చివురుజొంపములతో చెలిమిసలిపి

గీ॥ పూర్వవారాశితీరసంభూతలలిత
విద్రుమలతాంశు వితతితో వియ్యచంది
ప్రాధబంధూకకుసుమ శో భానిభంబు
లగును విలసిల్లెనపుడు బా లాతపములు॥

౮-౯

సీ॥ మునిపలెలందు నిమ్మగఁ జెట్లకొమ్మల గట్టకకట్టు నీ రాగవులగుచు
ననగజప్రతతి కుంభమ్ములపెట్టక పెట్టునిద్దపుజొత్తు పట్టెలగుచు

నెలుకుగుద్బేతల సాలిండ్లపై బూయక పూసిన కుంకుమ పూతలగుచు
 దొడ్డికంచెలను మో దుగుచెట్లఁ బూయక పూసిన జగజంపు పూవులగుచు
 గీ॥ పల్లెఱచ్చలఁ బలువక పఱచినట్టి
 బలువుటెఱవన్న రత్నకం బళములగుచు
 పాలుపుగులికెడు నివ్వేళఁ బొందుపాడుపు
 టింపునీరెండ తళతళ లేపువొటి॥ ౯౦

వ॥ అనిచెప్పి

క॥ లేలెచ్చు యింతవింత విర్రాఢిఁగొనందగదు నీతెఱంగడిగినచో
 గేలియైనచ్చెద రింతులు పాలరొ నైకనుగవలపు పాటించవలె॥ ౯౧
 క॥ కలికిరొ చెలువునిపైనిటు వలపుచుదిన్నిలిపి మిగుల వంతలుగనుట
 లలనకుఁ దగదట్లయినన్ జులకనగాఁజూతు రీడు సుందరులెల్ల॥ ౯౨
 క॥ అనుటయు సత్యాసతి నె మ్మనమొక్క తెఱంగుగాఁగ మరలించికడున్
 గొనలిడు విర్రాఢిలోలో ననుపుగ నెలకొల్పిచెలుల కభిముఖయగుచున్॥ ౯౩
 క॥ చెలులార మీరుచెప్పిన పలుకులు నిక్కమగు నైన భావకాఁడెంతో
 తలపాదివానిమాయల కలపునఁ జిక్క కమెలంగ నలవియె నాకున్॥ ౯౪

అ॥ వె॥ మదినిలువదెందు నిదియేమి మాయయొక్కొ

చెలియ మీ రాడుపలుకులు చెవినిసోక
 వకట కన్నులఁగట్టిన యట్లు ప్రియుని
 యందమెచ్చొటఁజూచిన నందెతోచు॥ ౯౫

లే॥ గీ॥ చెలియయీమాయకలవెట్లు గలిగెనమ్మ
 తాళగాఁజాలమరునికాం తాళమునకు
 ప్రాణవల్లభుఁడింకఁజే పట్టుకున్న
 తలఁచుకొనరమ్మనాదువృ త్తాంతమెల్ల ౯౬

చ॥ చెలియకొప్రాణవల్లభుని చిత్తమురంజిలనిందుకొగిటున్
 మెలఁగుచుఁగోర్కెలన్నియు సమేలముగాఁగొనలందనిచ్చులున్.
 కెలఁగఁగనోచలేనియల చిత్తరుబొమ్మవనోజ్ఞరూపమున్
 కెలువముజవ్వనంబడవిఁ జెందిన కన్నెలగాదెచూడఁగన్. ౯౭

ఉ॥ లేమరొ! నేనునోచిరినో లేదో యెఱుంగఁగఁజాలనక్కటా
 గామిడిదైవమేదితుది గానొనరించునో యాదవాన్వయ
 గ్రామణినాయెడన్ గరుణ గాంచునొకాంచఁడోయీమనోజత
 పామితవార్ధి పార మొక యప్పుడుగందునొ కాననోకదే. ౯౮

వ॥ అనిపలికి

చ॥ జలిబిలిముద్దుమోముతన చేలచెఱంగునఁగప్పికన్నులన్
 జలజలనక్రమిందువులు జాల్మొనిదమ్మలమీఁదజిందఁగా ౧౦౦

కలవరచుందియేడ్చెకల కంఠి సపంచనుకాకలీశ్రుతిన్
గులుకునరాళిమేళనముఁ గూర్చివిపంచికలస్వనంబునన్

౧౦౧

వ॥ అప్పుడు నెచ్చెలులగు ముద్దరాంఘ్రు డెందంబులం గొందలంబుగదుర నమ్మ
దనతిం బొదివిపట్టి ౧౦౨

చ॥ ఇటుతగునమ్మకన్నెవు సుమావలవంతలఁగాంచి నెమ్మదిన్
దిట మొకయింతగైకొనక దీతనొందుటనెందువింటిమే
కటకటపాజ్ఞపీవెఱుఁగ గానిదిగల్గునెయ్యోర్చుమమ్ముమి
క్కటముగనీవిటుల్ వగవ గాఁగనినైతుమటమ్ముమానినీ

౧౦౩

చ॥ సరనుఁగుగోపికాహృదయ జారుఁడునీదువిలాససంపదల్
మురువుననాలకించిమది మోహమునెక్కిననిమ్మగైకొనన్
గరమనుఁక్తినుండెనని కంజదళాక్షిరొ విండు మెట్లునీ
సరసమనోరథంబుఫల సంగతిగాంచుటతథ్యమేకదా

౧౦౪

వ॥ హరినీపైననురాగయోగమున మాద్యచ్ఛిస్తుడైయుండుటల్
తరుణీతథ్యముగాననీవిధములన్ దార్కాణగానీమనో
హరునింగూరిచి వాచికంబనుపమే లొనిట్లుగావించుటల్
సరణుల్ నాయకనాయకీ హణులకుఁ సంధానకార్యంబులకొ

౧౦౫

వ॥ అని చెప్పి ౧౦౬

క॥ కీరచుసుధాసమంచిత । గీరచుమంజులగరుక్మ్య గీరమణీయా
కారమయువజనులకుసహ । కారమనగుదొండొరులఁడగంగవగూర్పకొ.

క॥ రతికిని భారతికినిశ్రీ సతికిని హేమవతికింపు సమకొల్పుచుఁడ
త్పశులఁగూరిచి కడుస । త్కృశులంగను జాణలటగదే మీపెద్దల్॥ ౧౦౭

క॥ శుకమా! చంచూజితకిం । శుకమా! నినుఁబెంచి మురువుఁబూచెడుచెలియ
చ్చికదీఱఁ దత్పతికినిపు । డొకసందేశమ్ముగొంచు నొగిఁజనవలయుకొ॥

వ॥ అని క్రీడాశుకంబుఁబార్ధించి సత్యభాషతో నిట్లనిరి. ౧౧౦

చ॥ చెలియరొనేడునీచుదిని సిగ్గనియెఱ్ఱనఁజూడఁబోకనీ
వలపుతెఱంగు వెల్లముగ వ్రాయుములేఖఁ బ్రియంబుమీఱ నీ
చిలుకభవస్మరోహరుని చెంతకునేగియొసంగి తస్మనః
కలనమెఱింగివచ్చినిను గౌతుకవారిధిఁ దేచ్చుగ్రక్కునకొ ।

౧౧౧

చ॥ అనవుడు క్రొత్తసిగ్గుతెఱ లప్పుడునొతరలై మనంబునకొ
బెనఁగొన మోమువాంచి యలివేణులు నన్నిటు శేలినేయఁగా
జనునె యటుండరమ్మయిఁక జాణతనంబులు సాలునెందునుకొ
గననభిజాత్యధన్యలగు కన్యలకిట్లొనరింపఁజెల్లునే॥

౧౧౨

చ॥ చెలువులకెందు వల్లభుల చిత్తమెఱుంగకమున్నతారయై
తలఁపుతెఱంగుఁ వెల్పుటచితంబయిపైన పడంతి నేలయై

చులకనగాదెమిరలిది నూడకయాదెదరింక నెమ్మదిన్
గలకదొఱంగి చిత్తజుని కట్లకుంగుటియయ్యెదందగన్ ||

౧౧౩

వ|| అనిన నచ్చెలిక తైలిట్లనిరి.

౧౧౪

చ|| కులుకుమిటారయి తైలంగు క్రొత్తదియేయువపాక కందునున్
గలయదెకాదె నీకెఱుక గాదొకదేమును రాజహంసిచే
నలదమయంతులాత్మకలనంబురెఱుంగరె నేడు రుక్మిణీ
నభినదభాక్షిఃపువలనన్ హరికిన్ దనకోర్కిదెల్పదే

౧౧౫

ఉ|| కావున నాదుసందియము గైకొనగాఁబనిలేదు నీమనో
భావముదాచి చిత్తజునిబారికి నగ్గఱుగాఁగఁజెల్లదీ
వీవిధమెల్లఁ గృష్ణునకు నేర్పడవాచికమంపు కార్యసం
భావఃయంతనిదట శుభంబగునో మదహంసగామినీ||

౧౧౬

కం|| అనిచెలికతైలు చెప్పినఁ | ఇని చిత్తముకలకదీటి వెలఁదుకచారికిన్
దనకోర్కెదెలుప సిగ్గున | ననువుగనన్యార్థయాక్త మైకగనాసెన్ ||

౧౧౭

చ|| కనికరమింతలేకమది గఁటునదాకొని శంబరారిభూ
చినకఱకంపకోలగుటి చేనెఁగటా యరుహోత్తమాభ్యుగై
కొనినభవస్మనోబ్జమునకున్ గలిగింపకయందు నేదయా
భినయమిసుం నిక్కముగ భీతమృగేక్షణః భ్రమస్థితుల్

౧౧౮

తే||గీ|| అనిశుకోదరసుకుమా మ్రోయట్టి
విమలకషలదళంబుపై వెసలిఖించి
ముడిచిచీనాంశుకమానుట్టి ముద్రవెట్టి
నెచ్చెలులచేతికిచ్చెనా నీలనేజి

౧౧౯

వ|| అప్పుడప్పద్మ ముఖులకమ్మ నెమ్మదింగైకొని

౧౨౦

సీ|| కండచక్కెగతోడఁగనామేలవించిన | మేలిపండ్లెరియా మెతలొసంగి
తలిరులఁబోలు మెత్తని కేలుదమ్ముల | నవయవంబులను బ్రియముననిమిరి
నిండఁబండినదొండ పండుబెండొనరించు | మోవిముక్కుననాన ముద్దువెట్టి
పంచదారలనేగించు తీయదనంపు | ముద్దుమాటలెసంగ మాచ్చటాడి

గీ|| పొంకమలరంగనొకకొంత బుజ్జగించి
కమ్మఁజూపించియఱుంగ నొక్కముగఁగట్టి
పోయిక్రీకృష్ణునకోసంగ పొసఁగమాఱు
కమ్మదమ్మనిచిలుకకుఁ గఱపినపుడు

౧౨౧

వ|| ఇవ్విధంబున నాపువ్వనోడూలనిచిన నాచిలుకఁ లుక్కులొలుకు గరుడపచ్చల
క్రచ్చులడఁగఁదొక్కు కెక్కులల్లార్చి యుల్లాఁంబున మింటికెగసి పొగడందగు
నగధరునంతికోద్యానము దారికింబాడే చెలువుమీఱు నయ్యెలదొటసొచ్చి యందు
నందంబులొప్పు నొత్తగమానికంబు లడంబున విడంబించు కుందనపుటాటమల పొ

దునగడుందులకించు బంగరుతమ్మిపూవులకుఁ గావగు కొలని కెలన చలువలొలుకుగపు
రపుటనఁటి బోదెలఁగాఱుకొను సంపఁగెపూవుటీరంబుల చేరువచందమామతొలఁ
దీటిచినవసంత మఁదిరంబు చెంగట నిరహందు సురపొన్నతరువుపై నధిపసింపె
నయ్యవసరంబుఁ.

౧౨౧

మ॥ కదలంబారుదిటంబుచి త్తమునఁజిక్కంబట్టిసత్యావధూ
నుదృఢోరోజయుగోసగూహనరసో చ్ఛానంబులై కోరికల్
మదిలోనీరికలెత్తనన్యపియ్యో ల్లాసంబులే కెమ్మెయిన్.
బ్రదులంజాలనికూర్మి నేకతమునకొ గృష్ణుండుకీడారతిన్.

౧౨౨

ఉ॥ సారణుండన్న నన్మసఖు సమ్మతితోఁ గయిదండఁబూని కం
సారిమనోజతాప నిహితాశయుఁడై నిజనిమ్మటాంతకో
వారవిలాస దర్శనని ధంబుననైనయొకింత చిత్తిమో
దారిచి కొంటకైవెడలి తానటకుంజనుదెంచె నంతటన్

౧౨౩

వ॥ అట్లువచ్చి తద్వఁగామణీయకంబునుసూచి యనుంగుచెలికాని కిట్లనియ॥
సీ॥ తలపించె నీలేత తలిరుక్మిన్ననరెల్లతెజవ చక్కఁమేని తీవసాబగు
గుణిమాపె నీవిత కొన్నిరిసత్తులు కులుకుమిటాని గు బ్బలబెడంగు
తలకొల్పె నీచక్కఁ దనంపు బింబఫలంబు నుద్దులగుమ్మ నె మ్మావీరీవి
సాటిగాఁజాటె నీ బోటి తేలులరాటు తరుణేందుఁటల పెందురుముపెరిపె

గీ॥ మననుమఱపించె నేకప్ర పనఁటిబోద
లడరుజిగిగుల్కు నింతి పెందొడలసౌరు
డెందమునలంత యొకకొంత డందువరుప
నిందుజేరిన నదిచ్చున్ది నోందఁజేసె॥

౧౨౪

మ॥ అకటా డెందము గందఁజేసిగద నిగూర్చిగామవాటినును
ప్రకరోదగ్గిమరందపాన మదకుంభచ్చంచరీకాఁ
సుకలారావగుణధ్వనుల్యెలయఁగాఁ జూతాంకురోగ్రాస్త్రముల్
నికరంబై జడిఁగ్రమ్మి దర్పకునియున్నేషంబుఁ గాటించుచున్॥

౧౨౫

ఉ॥ చిత్తిరువ్రాసిమెచ్చఁ గయి సేసి మనోహరవస్తుకోటియం
దత్తమనూపవైభవము నుల్లమునంగడు నాహరించి తా
దత్తదుదంచితాంగ కలి తంబులుగానొడించి ధాతయా
పుత్తడిమేలిబొమ్మ కను పుల్దగఁబోసెనొ నాఁగఁగోఁచెనున్॥

౧౨౬

ఉ॥ చక్కఁదనంబులన్నియుఁ బొ సంగఁగఁజేసి తిలొత్తమాఖ్యఁ బెం
పెక్కఁగఁజేసి చేతియభు నెల్లనుదీటి సృజించఁబోలు నీ
చక్కెరబొమ్మ నాసరసి జాసనుఁడేర్పడ సృష్టికాశలం
బెక్కడిరూపసంపద గణింపఁగళక్యమె నాకు నెచ్చెలీ॥

౧౨౭

ఉ॥ అందపుచందుసాల సుదనచ్చపుకారద వారిదగ్గిమం
దుందులకించు కొమ్మెయిలుతోదులమాగఁగ నాదుచుఁగ్గికిన్

ఏందుగఁదోచి నామదిని నెక్కినియున్న దిటంబు సర్వమున్

జిందరవందరై చెదరఁ జేసిన యాచెలిఁ జూచుకొన్నదో॥

౧౩౦

కం॥ అనినర్మసఖునితోడన । చుననుతెలం గెలుకపఱచి మాటాడుచున

వ్వనజాక్షుండు వసంతభవనముంచేరంగ నటకు వచ్చిముదమునన్॥

౧౩౧

ప॥ అచ్చోటఁ దగుచందుతాతిన్నియపై నధిపసించిన యవసరంబునఁ దదుపాంత
పున్నాగ భూజాంతర్వర్తియగు శుకోత్తమంబు మధురాలాపంబుల నిట్లనియె ౧౩౨

కం॥ ఫలములమెక్కుచు వనముల । మెలఁగివ్యజాగ్రణీయనంగ మేలొందినయా

ఫలము చరితార్థముగ మం । గళరూపునినిన్ను జూడఁ గంటిపహిత్యా ౧౩౩

కం॥ ఆనిపలుక దదాలాపము లనుమోదముతోడఁనిప్రి । యమునబృహమున్

బెనఁగొనఁదత్తురుకాళును ॥ గని చిలుకనుమెచ్చి యదుశి ఖామణీయంశన్॥

తే॥ గీ॥ ఓసిముద్దులచిలుక! నీ యొప్పులకు

పలుకులకుదోడదు మానవ భాషణవ

కారవైచిత్ర్యమరయ నక్కజముమాకుఁ

జాటువెట్టక తెలుపునీ చరిత మెల్ల॥

౧౩౪

ప॥ అనియడిగినఁ జిలుకయిట్లనియె

౧౩౫

తే॥ గీ॥ ప్రాతమినుకులకొనపసి వాలునకును

నిలువనిమ్మగు చివురాకు గలుగుమట్టి

కోటరంబునమునుగల్గె నేటుమీలు

చిలుకమిధునమ్ము మెచ్చులు చిలుకుచుండ॥

౧౩౬

తే॥ గీ॥ అందుమగచిల్కమరునివా హనము గాఁగ

వలరికడుమెచ్చుగనిరెన నయ్యాడుచిలుక

వలతియైయెల్లకళల న వ్యాగ్వధూటి

కరసకోజమునకునలంకారమయ్యె॥

౧౩౭

కం॥ ఆమిధునముకారణమున । నీమహిజనియించినార మిరుపురముగుఱో

ద్దామపులోమజచెంగటఁ । దామనుమాయక్కసంతతము వాణీయవన్॥ ౧౩౮

కం॥ దానికిఁగనియసినినే । నోనిర్మలరూపఁగతి నురుసొందర్య

శ్రీనిధియగు సాత్రాజితి । చేనుపలాలనముగనివసిచెదనచటన్॥

౧౩౯

ప॥ నాపేరు ప్రీయవాణీయని యమ్ముద్దులగుమ్మ పిలచుచుండెనది. యట్లుండ
నిమ్ము. నేను పలుమారు మదీయాగ్రజాదర్శనలాలసనై యమరావతి కరుగుచుండు
నప్పు డందలి సురయువతుల లాకణ్యాతిశయంబులెల్లఁ దప్పక నొప్పరికించి చూచి
నాచెలిమికత్తెయగు సాత్రాజితిరూపవైభవంబునందు కోటితమాంశంబునకైన సాటి
గారని తలంచి వారలముందు తదీయ సుషమావిర్భవిశేషంబులు కైవారంబులు
చేయుచుండు. నప్పనికేమిగాని నాచూచినకొలందిక మదనరతీ దేవులను రంభానల
కూబరులను జోడుగూర్చిన ప్రోడయగు నగుమొగంబుల జియ్య తనస్పృష్టికి మిన్న

దనంబు చే మోపిన సాత్రాజితికి నిన్నుంగూరిచికదా చరితార్థుండయ్యెడనని యహ
రహంబు దలపోయును నేతదర్శంబు సత్యాసతిముందు భవదీయసౌందర్యంబు నభివ
ర్ణించితి. అందువలన నాయెలనాగకుఁ దలఁపు నీపై నిలచి మనోజకుసుమసాయ
కంబులకు గుఱియైనఁ గదనస్థావిశేషంబు దేవకకరుకపఱచి యంగీకారంబునడయు
దునని యక్కన్నియ సందేశంబునైకొని యిటకువచ్చితి నిదె యాకొమ్మవ్రాసిన
కమ్మ నైకొమ్మని పున్నాగకుసుసుగుశుచ్ఛప్రదానపూర్వకంబుగ నొసంగినం గొని
కృష్ణుండు చదివికొని యందలి గూఢార్థసందర్భమునకుఁ దలఁపూచి యాచెలువ
సాహితీవైచిత్ర్యంబు మెచ్చి యచ్చెలువ కిట్లనియె. ౧౮౧

మ. చిలుకా మీచెలి యంత నేర్పరియై గొజింపంగఁ దద్వీక్షణ
చ్ఛలరంధ్రంబున మారవోరుఁడు మదంచచ్చిత్తదర్శంబు నే
ర్పలరంజించియు ధ్యావిత్తము హరింపన్ బొందియుండంగ నా
వలనన్ దాలిమిబూని నాకు దనభావంబిట్లు డాప్పట్టిడిన్. ౧౮౨

చ. అలపున నెల్లలోకముల వానిజయంబునఁ జేర్చి నొందఁగా
బలియఁడనయ్యుని చెలిని భావను నందలపోసికందుచే
నలవలరాచి వానియలకంపఱ పెంపునకో హటింపితిన్
జిలుకకొయిలత విశాలకిఁ జెప్పగదే దయమద్విధంబులన్ ౧౮౩

త. గీ. కులుకుగుబ్బెత సిబ్బెపుగుబ్బదోయి । దలఁచితలఁచి తదుపలబ్ధి కలమిగోరి
నవసి వేగించుచుండెడు నాకునజిల । వాసురములయ్యెఁజుమిగురువాసురములు.

త. గీ. కలదు లేదని బహుభంగిఁ బలుక నేల । నానుదియఁజుంగ లేవె విన్నాణివీవు
కూరిమితలఁచియువ్విల్వలూరుచుండు । మమ్మునిరువురఁగూర్చు సేమచుగునీకు.

తే. గీ. ఎద్దియోయుపాయమొకటి పన్నించయచిర
కాలమునఁదత్పరీరంభ కేళిజేలు
కుతుకముననున్న వాడ నంచతివతోడ
హితమువొఱంగ నఱిగించు మీపుచిలుక ౧౮౪

చ. అనిచెప్పి ౧౮౫

నీ. స్వస్తిత్తురస్తు సౌభాగ్యవతియగుసా । త్రాజితికభిమతో దయసమృద్ధి
గలుగదీసించి చక్రధరుండువాసిన । శుభలేఖ, నేనిన్ను జూచినంత
నుండియుమదిచిత్త జుండేయునరవిరి । యంపఱకుమగుఱి యయ్యనతను
తాపనిధాఘసం తప్తుడ నాకునీ ॥ యధరామృతమొసంగి యలతఁదీర్చి

గీ. కరుణ గాపాడుమిదియనూ తరుణినీడు । సౌమనస్యంబునకునెల్ల సార్థకంబు
మగువపదివేలుశుభ లేఖ లగుచునదియ । యెలమితోడుతనీచెత వెలయుగాత.

కం. అనియొక్కమొగలిరేకునఁ । గొనగోళ్లలిఖించిముడిచి గోపాలుండ
ల్లనఁజిలుకయఱుతనిడిముద । మెనకుగచి చెలిమికత్తై కిడుమనిపనిచెన్

శ్రీ గీ. అడుగుల నెఱింగి మురవైరి యనుచుతిగని
మగువ వైకూర్మిమదిలోన మరువకుండని
విన్నవము చేసియెంతయు వినయమొప్ప
నరిగెరాచిల్క సత్యగృహంబునకును.

౧౫౦

వ. ఇట్లేని కృష్ణవిరహచింతాభరతంతస్య నస్వాంతయగు నక్కాంతారత్నం
బుండేరి.

౧౫౧

సీ. తలమెత్తి చూడవే తరుణిరొసకార్య ముఱుమఱులేదువండయ్యేనేడు
యదుకులాధీశు నుద్యానవాటిక కేగి కనుగొంటినహృదయో కమలనేత్ర
నీచంద్రుల్లనర్జునుడు నీవీది కూర్మిమండట కనుగొంటినమ్మ
యపుడుమదాగమ నార్థంబెఱిగించి సరగున గమ్మయొసంగితమ్మ.

గీ. కృష్ణుడెదిచూచి మెచ్చెనో కీరవాణి
నుదతిసీమిద చాలనిష్ఠురములాడె
కొమ్ముయెల్లెయిన నిన్నుగై కొందుననియె
సమ్మతిముగాగ దనమాట నమ్ముమనియె.

౧౫౨

మ॥ అనియూమారహయావలంసముప్రియోదింతంబుమారందముల్
జనుకంబారు సుధావ్రవాహములు రంజిల్లంగ వాక్రుచ్చినన్
వినినత్యానతి ప్రావృడాగమనమావిర్భూతనీలాంబుద
ధ్వని యాలించిన కేకిచందంబున మోదంబాంచెజిత్తంబునన్.

౧౫౩

మ. చెలులాసత్యమనోపి కాసమునకున్ జిత్తంబులానందసం
కలనంబొందఁ బరస్పరాస్యములసం పుల్లాస్యలై చూచుచున్
కలదోయమ్ముమురాఁకాఁగిటనుఖా కల్పంబుగానీవుని
చ్చలు గ్రీడించుట నేటరేఫటనికన్ సౌఖ్యాచుభావంబునన్.

౧౫౪

వ. అనియూరార్చినగొండొకదేవీ సత్యావధూటియు నచిరంభావిదేవకి కుమా
రచరిరంభనుఖారంభసముత్తంభితహృదయాంభోరుహయై పర్తించుచుండె నివ్వెధ
మున.

౧౫౫

కం. తలఁపున వలపుననొండొరు గలయంగార గొరికినుచు గంసారియు న
య్యెలవాగయు ననవధికో త్కలికల వర్తించిరివ్వి ధంబుననరతన్.

౧౫౬

వ. అనిచెప్పి

౧౫౭

మ. అలఘుశ్రీమృగనాభిచిత్రనలలా మావిద్ధవక్త్రేందుమం
డలనిర్యత్నగళత్సుధారసపరీ గౌహానుకంపామిశ
ల్లలితాపాంగ విలోకనాభిమతలీ లారక్షిలాత్మీయప
జ్జలజాతాశ్రయమంగళాలయసమంచత్సాధులోకప్రియా.

౧౫౮

కం. శేషశిఖరాగ్రమందిర పోషిత నిజభక్తనికర పుణ్యప్రకరా
దోషతమఃఖరకరవరి భూషితనిగమాగ్రశిఖర పురుషాగ్రసరా.

౧౫౯

చతుర్థాశ్వాసము.

౧౧

మాలిని. పరమగుణవిశేషా భక్తనంభూతపోషా
 సురుచిరదరహాసా సూరిచేతోనివాసా
 చరణతమరేళా నర్వపాప్రపణాళా
 విశచితనువిలాసా వేంకటాద్రింద్రవాసా.

౧౧౦

గద్య

ఇదిశ్రీమదుమామహేశ్వరకరుణావ్రసాదితానంద్యకవిత్వవిద్యాభినందన
 గిరిజామనోహరచరణారవిందసేవామరందబిందుబృందతుందిల
 మానసేందిరిరసాంఖ్యాననగోత్రజలధిచంద్రోదయా
 యమానసుబ్బారాయపాత్రపాపయామాత్యసంక్రం
 దనందనసహజపాండిత్యగేయకవితారమ
 ణీయసకలసుకవివిధేయసాంబళివ
 సామధేయప్రణీతంబగుసాత్రా
 జితీపరిణయంబున
 చతుర్థాశ్వాసము.

పంచమాశ్వాసము

కం॥ త్రివిలసద్గురుభుజంగ గ్రాసశిఖావాసమహిత కారుణ్య రసా
ష్టా వితద్యగంతవీక్షణ భాకత నిజదానపరచ భద్రవిలాసా॥

వ॥ ఆవధరింపుము. పరీక్షిన్న శేంద్రునకు శుకమోగించంద్రుండఁ తరకథ యిట్లని
చెప్పె॥

ఉ॥ ఆవలినాయతాక్షుఁడు చహర్నిశమున్ హితసంప్రసక్తి స
త్యానిహితాశయుండగుచు నన్యమెఱుంగకయుండఁ దన్ననో
మ్లాసతఁగాంచి యాపులగు మానిసు లిష్టకథాప్రసంగ సం
ధాన చమత్క్రియాప్తి బ్రకృతి ప్రవణత్వమెసంగజేసినన్॥

చ॥ హరియొక నాగు హర్ముఖము నందు యథోచితకాల్యవర్తనల్
సకలనొనర్చి యర్హజన సంగతి నోలగమండి సర్వని
ర్జరపరివేష్టితుండయిన శక్రునిబోలుచు నిష్టగోష్ఠి భా
సురగతిమండె యాదవులు నూరెలసమ్మదమొప్పఁ గొల్పెన్॥

వ॥ ఆయ్యకసరంబున సత్రాజిత్తు హితబంధుజనానుమతంబున శ్రీకృష్ణునకు స్య
మంతకమణిసహితంబుగాఁ దన కూతు సత్యభామనిచ్చుటకు నశ్చయించి యమ్మణి
నువర్ణభాజనంబునందిడికొని బంధుపురస్సరంబుగా ముగింతకుని కొలువుమాటం
బునకుఁ జనుచెంచి సుధర్మాభ్యంతరంబున బూర్వాచలశిఖరాగ్రగుతుండగు
మార్తాండుని డంబు విడంపించుచు నత్యున్నతరత్న పీఠంబున సధిపసించియున్న య
న్నారాయణుని గన్నులపండువుగాఁగనుకొని రత్నసహితంబుగు బంగరుపశ్చేరంబు
దత్పురోభాగంబుననునిచి మోక్షుకేలు ఫాలఫలకంబునఁ గదియించి యిట్లని
వినుతించె॥

తరళకంఠ గర్భిత సీసము॥

జయవికచ, నరసిజాతవిశాలవాక్ । చన శంఖచక్రల సత్కరాజ్ఞ
జయనిరత, పరమ సత్కరుణాభిర । రక్షిత శిక్తసంచయ క్షేమదా, యి
జయసుభద, చరణ సారసబంధరా । యిత సౌరమాళిమ ణీట్వీనా, శ్శ
జయద్విరద, వరద సాధుజనార్చనీ । యశవంకరాభువనైకపాల

గీ॥ నిరుపమచరితవరగుణాకర శుభకర । దివిదండ్యకారుణ్యనిధి మహాత్మ
సురుచిరనవజలధర నుండఁగిరిధర । దీనపోషధన్యాత్మహరీ, నమోస్తు

చ॥ యదుకులమాళిమండన మదారినిషాదన చండభండనా
త్రిదశవరేణ్య వందన పరిష్టపదా నతభక్తచందనా

విదితగుణానుమోదన పవిత్రయశఃప్రకరాభివాదనా
సదమలసత్కృపాసదన సత్యధనావనుదేవసందనా॥

౩౪ అని వినుతించి

౬॥ శేవశరణ్యకృష్ణ వనుదేవతనూభవ నీదుప్రాపునక
దైవతవారమా నముచి దావవనూదను ప్రాపునకబలెక
భూనిమతప్రభావపరి పూర్ణయశోవిభవాభి వృద్ధులన్
భావనసచ్చరిత్రదేవర్చిరి యాదవైష్ణుసంధరన్

౭॥ నీవునిజంబుమన్ముగరు జించి జగజ్జనరాజిలోన సం
భావనగొందఁజేయగను మానకధర్మము నుద్ధరింపఁగా
నీవగుధకజనించితివ నీకుఁడవాద్యుఁడవమృతుండవం
చోవినుత ప్రభావభవ దుజ్జ్వలలేతమ చాటిచెప్పెడున్॥

౮॥ పరమదయాకరుండవయి భక్తులశేరములెల్లనైచిలో
నటమటలేకప్రొచ్చెదవటంబు మధుల్ వినుతింతురిట్టిని
చరితమెఱుగినిక్కమని చాలఁగనమ్మి మహాపరాధినై
శరణమువేడితిక గలుప జాలముదీలేచి నన్నుప్రోవవే॥

౯॥ పరమపావననీనామ పదముదలఁప
దురితములడంగునిట్టి నీ చరితమెఱిగి
మొఱిగిదుష్టుఁడనగుచునీ యెడలదురిక
మకటకలదని పలికి నదినగొంపు॥

౧౦॥ విపరీతబుద్ధినగునా । యపరాధము పైపరాని దైనమకరుణా
విపులతసహించు మ్రొక్కెద । బ్రపన్నజనపారిజాత పరమాత్మహరీ॥ ౩౦

౧౧॥ జేసితిదుష్కృతమిఁకనే । జేసినయది తలఁపకిఁక విశిష్టదయావి
న్యాసమృత నిమ్మణిలో । నాసుతఁగాన్కగొని మనమునకగలఁకవిడక॥

౧౨॥ మణిసహితంబుగఁగన్యా । మణిఁగయఁబర్చిగహించి మధుమాదనస
ధృణనిఁకవాయుపరాధము । గణియింపకప్రోవవే జగజ్జననంద్యా॥ ౩౧

౩॥ అనివిన్నవించి సభ క్తితాత్పర్యంబునఁ బ్రణామపూర్వకంబుగా నమ్మణిపమ
ర్పించిన వాదరించి సత్రాజితుం గరుణాకందభితకటాక్షంబులం దిలకించి కృష్ణుం
డిట్టనియె॥

౪॥ అతులతపః ప్రసక్తిఁ ద్రియ మందియెనంగెను వీకు నయ్యహ
వృతివహనీయమిమ్మణి ప్రి భావధరీణము నిట్టిర్నమా
యతబలశక్తిహస్తగత మై యొక చందముగాఁగ భాగ్యసం
గతి మఱలెన్ గ్రహించుమిది కన్తసమాజిత మన్యయోగ్యమే॥

౫॥ గుణగణమణియగు కన్యామణి మాకుండ్జిజాలనిఁక పణివలవడు నీ
వణుమాత్రము ననుమానము గణియింపక కొనుమదీచి భవగుణధుర్యా॥ ౩౨

కం॥ అమమతేక లేదు మాయెడ నెరవుగనీమదిఁదలంప కింక గతమునకున్

దరువక యూజడఁమిటు జుట్టతీకముగల్గించితివి దృఢంబుగ మాకున్॥

చ॥ అనిచెప్పి తపపలుకుల కనుమోదంబునొందిన సత్వాజితుంగలపికొని సత్యా
తగ్రహణప్రకారంబు గురువృద్ధజనంబులకేటిఁగించి తదనుమతంబువడసి జ్యోతిర్వి
ద్యా వికారదులగు పురోహితులవలన సుముహూర్త నిశ్చయంబుగావించి యెల్లి
య వివాహంబురేడవురేదింక వలయు ప్రియత్నంబుననుండుండని సత్వాజితుని
వీడుకొలిపి పురంబునం గల్యాణమహాత్మాహంబుఁ జాటింప నియమించిన॥ ౨౦

సీ॥ కలువడంబులు వన్ని కర్పూరకదళికా స్తంభంబులెల్లెడ నంతరించి
యతిదీప్తధాతుదిత్రితనూత్నపటకేత నావళుల్పాల చెల్వమరనిల్చి
మహితగారుత్మత మణులతో జతగూర్చి నవమాక్తికపు తోరణములుగట్టి
గమగమవలచెడు కమ్మతావులుగుల్క గమ్రురికలయంపి మస్తరించి

గీ॥ విపణివీధులఁ గమనీయ వివిధనూత్న రచనలవలంకరించి చిరత్ననూత్న
రుచులు విలసిల్ల మందిర విచయమెల్ల రమణఁజేసి రప్పర రాజమునను॥

కా॥ పన్నీటంగలయంపి చల్లిమ్మగనా భంబున్ చిసానించి హా

ళిన్నానావిధరత్న చిత్రరచన గీలించి చిత్రాక్షు ణ్

ద్యన్నవ్యధ్వజపాలినిల్చి కడు నూత్న ప్రాధిపత్యేన

పై న్నిత్యోత్సవధామమై పురమునీవిన్ గామినీతుల్యమై॥ ౨౧

చ॥ బహువిధతార్యఘోషములు భద్రగజాంచితబృంహితధ్వనున్

బహుళమహోత్సవాకలిత పర్యటనేష్టజనానులాపమున్

సహితములైకదుంబాదవి చందురుపొద్దునఁజొంగువార్ధి నా

విహితమహాప్రమోదరస విశ్రుతమై పురమొప్పెనయ్యెడన్॥ ౨౨

చ॥ ఇద్విధంబున సకలోత్సవస మేతంబుగా నన్నగంబు విలసిల్లె నంతనానత్యా
కృష్ణులన్యోన్యకరగ్రహణసముత్కంఠాతి వేలమాననులై యారేయియొకచందంబునం
గడపి రమ్మలునాడు. ౨౪

కం॥ హితబంధుసమితిప్రమద । స్థితినయ్యెడ నరుగుదెంచి క్రీకృష్ణునినూ

ర్జితమధురవాక్యముల సము । చిత్రవైఖరిఁ బెండ్లికొడుకుజేసిరి పాసగన్॥

చ॥ అప్పుడు ౨౬

మ॥ అలినీలాలకయోర్తు నవ్యమణిహా రాగ్రీయరత్నావళుల్

నలువొసిబ్బెపుఁ గట్టిగుబ్బకవపై నాట్యంబుసల్పంగమే

నులియన్ దివ్యసుగంధతైలముననెం తోమెచ్చుఁ జేహూర్చఁగాఁ

దలయంఁటన్ మరదైత్యభేదికిఁ బ్రహాదప్రాప్తచిత్తబద్ధున్॥ ౨౭

కం॥ తోయరుహనేత్రయొక్కతె । స్థాయత్కరకంకణప్ర పంచితకలనా

దాయతరుణంఝుణధ్వను । లేయెడ విలసిల్లనలుగు లిడియన్ హరికిన్॥ ౨౮

కం॥ సలలితమణికటకర్పూరం । ఘృతీధ్వనులుల్లసిల్ల సముచితరీలన్

గలవాణియోర్తు గంధా । మలకంచిడి కురులు చిక్కుమలపెఁ జెలువుగన్॥

- కం॥ కించిదవలగ్నయొక్కతె । కాంచనచేలునకు నవను గంధాంబువులన్
జంచన్మణిమయపాత్రల । వంచుచు మజ్జనమొనర్చె వలఁతి తనమునన్॥ ౩౦
- ఉ॥ చందగంధియొక్కరిత చిందురువ న్నె జలుంగునల్వచే
తందడియారగుంతలం దంబములాత్తుచుఁ జిక్కుదీర్చిమె
చ్చుందనముప్పలిల్లసిగ జాట్టిరుటంబగు పూవుపెత్తులన్
జేందోవకచ్చుగూర్చియుడి చెన్ వరబర్హకలాపసంతిన్॥ ౩౧
- కం॥ ఉచ్చైర్నితంబయొక్కతె మెచ్చుగులుకుతాళులొలుకు మృగమదమునఁగాఁ
బచ్చనికప్రముగూఁటిచి మచ్చటఁదిలకంబుదిదై ముఁమథనునకున్॥ ౩౨
- తే॥గీ॥ ఒకతనైర్యానయదుకులై కోద్యహునకు
మానికపుసామ్మలెల్ల నెమ్మైనఁదొడఁగి
కంగులెడలించికళుకుబం గారుదుప్ప
టంబువలెవాటుసవరించె డంబుమీఱు. ౩౩
- ఉ॥ ఉడిగపుటింతులిట్లుసమ యోచితలీలనలంకరించ, న
ప్పుడుమొరదైత్యభేదియుఁబ భూతముదంబునఁగాల్యకృత్యముల్
నడపి హితాప్తబాంధవజనంబులతో నవనీసుపర్వులన్
దడయకపూజచేసిబహు దానములన్దని పెక్కబ్రయంబునన్. ౩౪
- ఉ॥ భూసురకోటికర్ణమగు భోజనకృత్యములాచరించినం
తోసముమీఱుంధువుల తోడఁజతుర్విధభక్ష్యభోజ్యవి
శ్వాసముమీఱువిందురని వారభుజించినమంచితోత్సహో
ల్లాసముపల్లవింపఁగ మెలంగెయతోచితవర్తనంబులన్. ౩౫
- వ॥ ఇవిధంబున నయ్యహ శ్శేషంబపనయుంచుచున్నంత ౩౬
- కం॥ మురవైరినేయుసత్యా । కరగ్రహణవైభవంబు గనవరుణునకున్
సురపతిరానంపినబం । గరుకమ్మయనంగఁదరణి కడలింగుంకన్. ౩౭
- కం॥ జగదీశ్వరుపెండిలికై । జగమెల్ల వెలుంగనీలి చాందినియిడిసాం
పుగమాత్రియముఁగూర్చిన । వగిదినితారకలుమింటఁ బ్రబలంబయ్యున్. ౩౮
- మ॥ హరియింద్రావరజుఁడు పెండ్లికోమరుం దైనంతనింద్రాణిబం
ధురకౌతూహలదత్తచిత్తయగుచున్ దోడ్తోడుభార్తంబుగా
నిరసౌపూర్వదిశాసరోజముభిచే నెత్తించుకర్పూరభా
స్వరసీరాజనదీపభాజనమనన్ జంద్రుండుదోఁచెకదివిన్ ౩౯
- వ॥ ఆయ్యవసరంబున. ౪౦
- తరళ॥ కదియఁగానిదెవచ్చెలగ్నము గ్రక్కునన్ వెడలుండటం
చుదితసంభ్రములైపురోహితు లొక్కటన్ద్యర పెట్టఁగా
యదుకులోద్యహుఁడాప్తబంధుస మన్వితుండగుచున్బియా
స్పదమతిన్ వెడలన్ సమంచిత వైభవోజ్వలవైఖరిన్ ౪౧

సీ॥ తతగండమండల దానాంబులహరికి । దరిముతు మ్మేదలుగీ తములువాడ
కలుకుబంగరుసోత చిలుగంటలలుతది । తరపుమోతలఁ జేటి దాటుపిలువ
తతవజ్రరుచిగర్భ దలతకాండద్యుతుల్ । నిద్దంపుపందు వెన్నెలలుగాయ.
వసిడిసొమ్ములతోడి పనమించు నెమ్మేను సతటిద్వనాఘనచ్చవిఘటింప॥
గీ॥ చటులనవరత్న ఖచిత కాం చనవిత్త రమ్యవల్లంకి కాయక్తి రహినహించు
నట్టి సమదమదావళ మధికమాదము తో నష్టించి వెడలె య దుప్రభుండు॥

చ॥ ఇరుగడరామసాత్యకు లభివ్వుపరిష్కరణాభిరామ బం
ధురమదసింధురంబులఁ బ్రోవమెలర్పఁగ నెక్కి వెంబడిన్
బరమవిభూషణాంబర వి భాసెతులై యదువృష్టినిరు లె
ల్లరు గొలువన్ మహోన్నతవిలాసమునన్ జనుదెంచిరయ్యెడన్ ॥ ౪౩

మ. అనుమోదంబున నుగ్రసేన వసుదే వా క్షూరహార్థిక్య మా
న్యనికాయం బుచితప్రకారమునను ద్యద్వానసంయాధులై
తనవెంటన్ జనుదేరఁ దూర్వములు మం ధానాద్రినిర్మధ్య మా
ననదద్వాద్ధిరవంబు చందమిరవొందన్ వచ్చె గృష్ణుండటన్. ౪౪

ప॥ ఇవిధంబున వాసుదేవుడు పండ్లసింగారంబై వెడలి యుగ్రసేనపురస్సరులై
వసుదేవాక్షూరాది గురువృద్ధమాన్య జనంబు లుచితవాచనారూఢులై యగ్రభా
గంబుననడువ నిరుగడల రామసాత్యకులు గంధసింధుర స్కంధాధిరూఢులై తోడ
వడువ, నానావిధరత్న ఖచిత కాండనభూషణమాలికా తోచిష్కలావంబు నిర్వ
ళికళి చాపతటిద్వల్లి వికానవిలాసంబులాపిష్కరింపఁ గాంచసఘుంటికాగణ ఘట
ఘటాకార గర్జారనంబువెలయ నజలనలాహకంబు శ్రీశీయ పట్టపేనుంగుపై
బెల్లయిన మగమానికంపుజిగి వెల్లువదిగ్విటంకంబులఁజెన్నాటు వెన్నెలలు కుగ్మ
రించు రమ్యపల్యంకి కాలంబున నంజనాచలశిఖరాగ్ర సంచన్లు బాలాక్రమం
డలంబు డంబువిడంబించు మాణిక్యమమటంబు శిరంబునఁ గరంబురాణింపఁ గొన్న
భహారంబునకుఁదోడుగా శ్రీవత్స వనమాలికలు పేరురంబున ప్రకాశించఁ బీత
కాశేయయుగళ కాంతి సుతితులు దిక్కులబంగారునీరువోయ నకలజన నయవోత్స
వన్నూర్తి కరంబగుమూర్తి విశేషంబునఁ గీర్తనీయచరిత్రుండగు నయ్యార్తకరణ్యం
డు సుఖాసీనుండయి వందిమాగధ జనముహూర్ముహుః పరిపాత్యమాన నిజదళానకార
చర్యాసందర్శిత టిరుదాంకవాక్యములును, సౌవిదల్లక సాహోనిసాదంబులును బహు
విధ మంగళతూర్వత్రయ ఘుఠంఘుమారావంబులును నొక్క మ్రోతయై మంధా
యమానమందరధిరాధర నిర్మధ్యమానకలకార్ణవోదీగ్ల సంరావంబు ననుకరింపఁజొం
గారిపాలకడలి పెండెలయందు దోతెంచు నచ్చరమచ్చెకంటుల చిత్తంబు బుణికి
పుచ్చుకొనుచు సగ్రభాగంబున దండలానకహల్లీసకప్రముఖసృత్య కలాకలాపంబులఁ
బచరించువారాంగనాసమ దయంబలంకరింపఁ దక్షిత్రాడుగా నొజ్జవైన వాసుకిమహా
నాగసార్వభామని ముఖంబులనుండి పూత్కారయుక్తంబులై వెడలు విహగ్నుల
దండంబున నుచ్చైశ్చీతకారంబులతోఁ బెచ్చుపెరిగి చిచ్చుబుడ్లును తారాజువ్వ

అను, నందంగ్రంధుగా విలసిల్ల కలశార్ణవరంగజనిష్యమాణంబై తరంగధంగికా
పశంబున ననేకరూపంబులందోచు పూర్ణేందుమండలంబులంబోలి చంద్రబోతులు
లెక్కతు మిక్కుటంబులై ప్రకాశింప మంధానగిరివరపరిశ్రమణ జేగంబున నుద్గ
తంబులై కురియు పయశ్చికకదంబంబులంబోలి పుత్యాంగనాకరకమల విగళితి
ముక్తాక్షతప్రకాండంబు విలాసంబుచూప సకలజనంబులకుఁ గన్నులపండువై డెం
దంబులగ్రంధుకొను నమందానందంబు శుభారసప్రసారంబుగాఁ జాలసందంబు
వెడలిపచ్చిన చందంబున నెడనెడ వివిధమంగళపదార్థంబు లుడిగంబులిడుచు పౌర
జానపదసంఘంబు దర్శనార్హతై యనుగమింప, దివ్యసంయమిప్రకరంబులు సత్యంబు
లగు నిగమవాక్యంబులచే నాకీర్త్యదింప, మానికంపుటారతి వల్లెరంబులందార్చి
పుత్యాంగనావికరంబు గౌరీకల్యాణంబులుపాడ రాధాకుక్కిణి ప్రముఖయోషిద్వగం
బులు దేవకీదేవింబాదఁగొని సమంచితచతురంతయానంబులన్ జనుజేర, వందిమాగధ
కవిగాయక నర్తకవరిహాసిక వాఙ్మికవిణవిక మార్దంగిక ప్రముఖులగు వినియోగం
బుల వార లుచితగతిసేవింప నభిరామసంభ్రమంబున మందనంద మనంబున జను
దెంచు తెండ్లివారిని నిజబంధుహితపురోహితసామంతపురస్సంబుగా పరిపరివారం
బుతోడ నెదుర్కొని సత్రాజిత్తు సగౌరవంబుగఁదోడుకొని చని యభిమతాలంకార
కురిప్పుతంబగు నొకమహాన్యమంగిరంబున విడియించినఁగఁ దత్సవయంబున. ర౩

తే.గీ. తోయజాక్షులు సత్యవధూటికపుడు

పెండ్లిసింగార మొనరింపఁ ద్రోయచుతోడ

మంచలగ్నంబున కుపక మించిపేర

టాండ్రు దీవింపఁజెలికత్తె లంగదిసి.

౪౬

కం. పరిమళతైలంబుననెఱి । కురులంటుచుఁజిక్కుదీర్చి గోపజవాదిక
గురుకొనుగఁదపుటటకలి । తరుణికిరసంటిరపుడు తామరసాక్షుల్

౪౭

తే.గీ॥ తేటవలపుగులుకు పన్నీటజలక

మార్చిచందురుకావిమే ల్మడగుచీర

హార్పితదియొత్తి కురులుచి కుక్కులువివర్చి

యగురుసాంబాణిధూపంబు లాకుతించి

కం. గులులుకొనుకమ్మనూనియ । రవమెఱుఁగిడిదువ్వికురులౌ రపుతేల్లంట
సవరించిమేలిసంపఁగి । పుపుటెత్తులుజుట్టిరపుడు పూర్ణేందుముఖుల్

తే.గీ. కమ్మకన్తురితోడిల కమ్మదిద్ది

నవ్యఘనసారమిళిత చందనముచాల

దగుకుచెక్కులఁగులుకు గుబ్బులనుబూసి

లలితమణిధూషణంబు లలంకరించి

తే.గీ. సరిగబురుసారుటంపుని చ్చలపురంగు

వరిపెపావడధరియిందె చెలుపుగులుకు

- పైకీణీరైకబటువును బృలదొడంగి
యింపుమిరంగగై నేసి రింతులెల్ల. ౫౧
- తే.గీ. మనసుమెచ్చంగఁజెలువ లిమ్మాడ్కివివిధ
రవనలనలంకరించగా రాజవదన
చాలనొప్పారెమదనుండు జగముగెలువ
సానబట్టినమోహనా స్త్రుంబనంగ. ౫౨
- చ. ఇన్వికంబున సత్యభామం పెండ్లికూతుంజేసి రనంతరంబున ౫౩
- చ. శదియఁగవచ్చెలగ్నమిదె గ్రక్కునలెండనుచుకొనిపోహితుల్.
వదలకదీవరించహిత బంధుపురస్సరయుక్తిగాఁగన
మ్మదమిరవొందఁగావెడలి మంగళతూర్యనినాదమొప్పఁగా
యదువిభుఁడేగుచెను బ్రియఁకరలీలవివాహవేదికిన్. ౫౪
- సీ. పగడంపునిలువుకంబంబులపైజేల్చు । రావరావట్టియల్ రహిఁనహింప
మగమానికముల నిమ్మగుకవ్వకలకలు । గోమేధికపుచూటు కొడిగెలమర
కట్టాణికుత్యాలఁ గట్టినజాలరుల్ । పద్మరాగపువింత బవిరెలొప్ప
గరుడపచ్చలమొల కలతోరణములు । నవమకృత్తికపువితానములు వెలుఁగ
- గీ. చలువనెలతాలజగిమిరు జగతులొప్ప
నొప్పులెల్లను కున్నగా నొప్పియున్న
పెండ్లిచవికెకుఁ జనుదెంచి ప్రియమెలర్ప
చిత్రమణిపీఠమున సమాసీనుడయ్యె. ౫౫
- కా. భూదేవోత్తమలెల్ల భద్రకలనన్ బుణ్యాహపూర్వంబుగా
నాదిత్యార్చితునేకదంతునుచిత భృర్చాన్వితుంజేసి స
మ్మోదలబొప్పగ నాందినిర్జకతరిక్ బూజించి సంకల్పముక
వేదోక్తస్థితి నాచరించిరి ముఖ విర్భావచేతన్కులై. ౫౬
- చ. అప్పుడు, ౫౭
- కా. జోకకొరన్నపుటారతుల్ గురుకుంచుక బేరటొండెల్ల గా
రీకల్యాణమువాడుచుక గదసిరాఁ బ్రీతిన్ బ్రియాభీజనుల్
మూకల్ గట్టుచు సూనూరెలంబొదివియింపున్ బుజ్జవంబొప్పఁగా
నాకంజాననఁదోడితెచ్చిరి వివాహప్రోల్లసద్వేదికిన్. ౫౮
- కం. నునుస్గిన్గదంతరలుక్ర । న్ననఁదెలుయెత్తంగ నపుడు ననబోడులుసాం
పునఁదెలుయెత్తిరి వనజా । ననఁదెండిలిపీటఁజేర్చి నలువమరంగన్. ౫౯
- కం. భేరీధక్కాశంఖకు । లారవములు మార్యములుశుభాస్పదలీలన్
బోరుకొనంగళ్యాణస । మారంభము వెలయనవ్వు డభిమతభంగిన్. ౬౦
- కా. సత్రాజిత్తు మహానురాఘతమహా సంకల్పపూర్వంబుగాఁ
పాత్రాగ్రేసరుడైన మాధవునిసత్పాదారవిందంబులక

- జిత్రాలంకృతరత్న భాజనమునన్ జెల్వొప్పఁగానుల్లస
తావ్రతవర్జితవారిధారగడిగన్ బ్రస్ఫీతమోదంబునన్- ౬౧
- మ. బలిబంధించిననాడు మిస్సెలుమనీ పాదంబుభక్తిం గమం
డలు నీరంబులు సల్లనిర్జరులతో డన్బ్రహ్మ పూరించెనా
దశికాంభోజ సదృశమాపదము సత్రాజిత్తుచే నొత్తితా
సెలమిన్బూజలొనర్చె వానిసుకృతం జేమందు మర్వీశ్వరా. ౬౨
- ఉ. ఆదిమహామునీంద్రులు స మంచిత భక్తిరసామషత్తులై
జేదఃరోగ్రావీధుల గ వేషణజేసియుఁ గానలేని శ్రీ
పాదసరోరుహద్వయము బంగరుపశ్చరమందునిల్పి స
మ్మాదముతో మాహర్షులగు పూజలొనర్చె గృతార్థజన్ముడై. ౬౩
- కా. కన్యాదాతప్రతిగ్రహీతయెడ సా ఊర్విష్ణుభావంబు సా
మాన్యప్రక్రియ నుంచఁజెల్లునట యీ మర్యాద సత్యంబుగా
వివ్యస్తంబయి యివిధ్వంబున మహా విష్ణుండె చేకూరఁగా
ధన్యత్వంబఖిలంబునిర్చెగద స త్రాజిత్తునందయ్యెడన్. ౬౪
- శ. అలఘుమణిప్రభారుచి ర హాటకభూషణపంక్తులన్ సము
జ్వలకనకాంబరంబులఁ బ్ర శస్తగతిన్ దగనిచ్చి భక్తిజ్ఞా
ర్తిల బహుమానపూర్వముగ దివ్యసుగంధ సుమాదిపూరజలన్
నలుపుదలిర్పఁ గృష్ణున కొ నర్చె నతందు ప్రహృష్టచిత్తుడై. ౬౫
- కం. శ్రుతిసూక్తవిధంబున నీ గతిఁ గన్యాదాతవరుని ఘనతరముగ స
త్కృతుఁజేసి మహాజన స మృతమున సకల్ప పూర్వ మహితస్థితితో ౬౬
- కా. కన్యాం రూపసమంచితాం మణిగణా కల్పాన్వితాంసద్గుణై
ర్థన్యాంతే హరయే మహర్షివిభవే దాస్యామిసంతర్పితం
మన్యేనేన పరాత్పరమ్మనుచుఁ జేమిన్ గృష్ణుచేఁజేర్చి తా
ధన్యత్వంబున ధారవోసెఁగద స త్రాజిత్తు సత్యాపరిన్. ౬౭
- ఆ. వె. కలివమిచెలునిచ్చి కలకాభియానాఁడు మిన్నుముట్టినట్లు వెన్నునకును
గన్నెనిచ్చి పెంపుగాంచి సత్రాజిత్తు ధన్యతముడవంచుఁ దలంచి పొంగి. ౬౮
- కం. నీరిఁజెట్టవట్టి మురిసెడు కరమున నాసత్యభామ కమలారుణ భా
సురపాణి పల్లవముగొని చురతార్థరంగాలచె శౌరి సంతోషమునన్. ౬౯
- వ. ఇట్లు కృష్ణుండు సత్యాపాణి గ్రహణంబుగావించి తదనంతరంబున. ౭౦
- కం॥ జిలకఁ జెల్లముగూరిచి । యెలవాగళిరంబునందునిడె మారునిత్రా
విలుగూర్చు నారీయానల । యశికులమున కెలమిన్సఁగు నావెఱపొల్కి- ౭౧
- తే॥గీ॥ ప్రణయతోపావనయనసం ప్రార్థనార్థ
భావిపాదసంభావాశో పశ్రుతియన
వడఁతిపాతాంబుజముకేలఁ బట్టినన్న
కల్లుమెట్టింబెశౌరియు త్కంఠమెరయ॥ ౭౨

కా. కట్టెనొమంగళసూత్రమాయదుకులై కత్తికరుండింపునూ
పట్టక సత్యగళాగ్రసీమఁబురసింపక బాంచజన్యంబుతో
వట్టెగల్పినతజ్జయంబుతవనింపక గండ పెండేరముక
దిట్టలోమెచ్చగఁగట్టెనోయన శుభస్థేమాభిరామంబుగక॥

22

త||గీ|| భూనుగుల వేదమంత్రములో పుణ్యసతుల
గారిక క్యాణములుచుమా గధులవిజయ
శబ్దములు భద్రతూర్యువు శస్త్రవము
లలమికోని బోరుకొనియెనయ్యవసనమాన॥

23

చ|| అప్పుడు.

కం|| తెఱయెత్తిరిందువదనలు । తెఱయెత్తెవధూవరులకు దృక్కాతుకముక
దెఱయెత్తె సిగ్గుమగువకుఁ । దెఱయెత్తె మరుందుజయగతిధ్వజమునకుక॥

మ|| ఘనకాంచీనిగళంబులందవిలిజో కకనాభిళాసారమ
జ్జనముకజేసి వశీతరంగములప జ్జకనాటుచుక సీవర
స్తనదుర్గంబులఁజిక్కి టైల్యెలిభాస్వద్వక్త్రీలాఽణ్యద
ర్శనలాభంబున ధన్యతంగనియొచ్చ వ్లప్తేక్షణ వ్రాతముక॥

24

కం|| నందనుక జేవారుచిసం । స్పందితయమునా వవాహ సరణినిగడునొ
ప్పందెఱవజగుకు మాపులు । పెందెఱలై బెగురుగులిక బేడిసలగుచుక॥ 25

చ. కుతుక మెలర్పముత్తెములు కోమలిదోసిఁటనించిహీపరి
షక్పరయఁబనింతి కేలుతమ కేలఁబెసంగొనిపోయఁగా దర
స్మితరుచికందభుల్ బెరచు శ్రీహరియాదలనించెనే సప్రా
లలివలు కాతుకావృతమనోంబుజలై తనుమేలు మేలనక॥

26

మ|| అందపుసిగ్గుమొల్కలిడ సచ్యుతుపైతలఁబ్రాలువోయఁబూ
ర్ణేందునిభాస్వకేలుజను లించినవ్రేగులనంటిముత్తెముల్
పొందుగ లేజిపుళ్లకడఁ బొల్పెసలాఁకెనుకోరకంబుల
ట్లం దులకించెహర్షరస లాభముచూపరులెల్లగాంచగన్.

౦౦

మ|| అలిసిలాలకపై ముదంబువచుకో కావర్త్యముకముత్తెపుం
దలఁబ్రార్పించెదదీయక్రతికమిళిం ద్రవేణికికవిందుగా
నలవొప్పారగఁగుండకుట్టులచయం బర్పించెనో నాఁగల్గె
వలఁగొతూహలదత్తచిత్తలగుచుక బద్మాస్యలందీయఁగక.

౨౧

చ|| కరముననుండికేళరుచి చేబలభిన్నానికందళంబులై
మరకతకోభనొందిగరి మన్దనుకాంతిసమంచితంబులై
నురుచిర కాంచనాంకుకము సొంపునఁగాంచఁకుట్టులంబులై
తిరుసియొసంగుపొలు మురదానవభేదికసంగెవత్తరిక.

౨౨

- ఉ॥ కాలియనాగభేదికర కంజవిముక్తములైనముత్తైముల్
బ్రాలునవారుణాంబురుహ పాణికచంబుననుండిరాలుచున్
నీలఘనాఘనాంతర వినిర్గతసత్కరకాప్రతానవా
చాలతఁజూపెనుజ్వలరసప్రసరంబెసగన్ సమున్నతిన్ ౮౩
- ఉ॥ అంకురస్థితద్యుతి సమంచితకాకుకలోచనాంతరా
గాంకురగర్భవీక్షణ ముఖాతిశయఁబునఁగంసవైరియున్
ఒంకజనేత్రయొండొరుల పైవెసనించెడు సేసేబ్రాలుని
శృంకశుభప్రతానములు జాలజగంబులకిచ్చునెప్పుడున్ ౮౪
- క॥ పోహోహితులప్పుడుశుభ ! పారీణతసతికిఁబతికి బ్రహ్మగ్రంధున్
వేరచియించిరిశ్రుతిమం । త్రాహుఁగిజవీటికాఫ లాదియారముగన్ ౮౫
- క॥ సతియున్ బతియునునమలం । కృతవహ్నిముఖంబునందు వ్రేల్చిరిలాజా
క్షతములుపురోహితోదిత । విరతశ్రుతిమంత్రములను వేడుకమీఱన్ ౮౬
- క॥ అతులితసౌమాంగల్య । వ్రతిష్ఠితాత్మీయమహిమ భాసిల్లునరుం
ధతికిన్ మ్రొక్కించెరిస । మృతినెంతులుగూడిశుభ సమగ్రతవెలయన్ ౮౭
- వ॥ ఇవ్విధంబున వేడుకమీఱ వివాహంబుగావించి నాకబలిన్విర్తించి తదనం
తరంబున. ౮౮
- సీ॥ నిగనిగల్ దళుకొత్తు మగరాలగోడలు వలుదనీలంపు క వాటములును
వగడంపుబోదెకం బములు నిద్రపుడమ్మి రతనంపుఁ బనులద్వా రంపుగడలు
ఁలసిల్లుగరుడ ప చ్చలతోరణంబులు వైడూర్యమణుల గవాక్షములును
కట్టణిముత్యాలఁ గ్రాలు సోరణగండ్లు కరమొప్పు పుష్పరా గంపుకొనేగ
- సీ॥ లిందుమణి కందళంబుల నెసఁగుజగతు
లెసఁగు గోమేధికపుమెట్టు లింపుగులుకు
నందములకుప్పయైమించు నట్టి యొక్క
భానురంబైన కేళికా భవనమునను ౮౯
- సీ॥ కవకకుంభాగ్ర సంఘటతమాణిక్యముల్ కలితదీపాంకుర కలనఁజూప
గోడప్రక్కలఁ గీలు కొలిపినయపరంజి కీలుబొమ్మలు సురటిలువీఁ
సరవితోరత్న పంజర కీరకారికా తతులు శృంగారకథలు వచింప
తొడరికాలాగురు ధూపధూమంబులు భవ్యనూతనసౌరభములుగుప్ప
- సీ॥ సభిమతానంగ కాస్త్రరహస్యములను
దెలుపు చిత్తరువులుసొంపు గులుకుచుండ
బహుళతరభోగ్యవస్తు సంధిరిగమగుచు
నింపుసొంపుగులుకు పడకింటిలోన ౯౦
- చ॥ పగడపుకొల్లు నీలముల పట్టెలు ముత్తైపుజాలవల్లికల్
మగరతనంపుకీల్పాములు మవ్యపుబందిరి హంసతూలికల్

సాగనగు జాళువావలపు చొక్కపుదిండ్లు తలాడలుబయ్య

భుగభుగతావులొల్కు విరి పూవుల సెజ్జుఘటించిరగ్నాడన్ ||

మ॥ యదుచూడామణి శ్రీకాభవన ర మృన్నాత్రికే మెచ్చుచున్

మృదుతల్పంబుపయ్యవసింపఁ జెలియల్ నేర్పొప్పఁగా నవ్వుడ

మృదిరాక్షీమణిఁదోడితెచ్చి రివల న్మందాక్షయై పల్కురున్

గదలన్ బోక పెనంగుచున్ బిందులవే డ్కన్ బుజ్జనంబాడుచున్ ||

వ॥ అట్లుతోడితెచ్చి.

క॥ ఔలేవమ్మనెలంత సిగ్గజితనం వైతోచె నీచందముల్

మేలాగా మునునీదు పెన్వలపు బూమెల్ నూడమే కాగిటన్

గీలింపన్ దటియైన నేకరణిగల్గెన్ వింతసిగ్గింకిటన్

జాలింపంగదవమ్మ నాథుఁడెద నే చందంబుగాఁజూచునో ||

క॥ చెలులిట్లు పొదిలికొనిగా । దిలిపలుకుల నితఁడోడి తెచ్చిరికేళి

నిలయమునకు వలగాయని । యలపట్టపుదంతి తెచ్చి నట్టులప్రీతిన్ ||

క॥ తోడితెచ్చి వింతసిగ్గున । జడిముడివడిగొమనుకయ్యఁ జేరిచినెయ్యం

బడరగయదువల్లభునకు । బడఁతుకచేఁగూర్చి యిట్లు పలికిరికూర్మిన్ ||

క॥ వలపులఁగులికితిరిరువురు । పలుమలుతటితీపు గొలుపు బావమ లొదవన్

తలపులు ఫలించెకోమలి । కులుకుంజనుదోయికానగ్గ గొనుమిద్రప్రీతిన్ ||

వ॥ అని యొప్పగించి

మ॥ చిలుకకుఁబండ్రిసంగకయె చెచ్చెఱవచ్చితి నంచుయోర్తు పూ

వులనరులిందుఁదేమఱచి పోయితి నంచు నొకర్తుదేవికిన్

గలపముగూర్చలేదనియొ కర్తు నెపంబులు నెప్పియంతనా

పొలఁతుకలందరున్ వెడలి పోయిర్కొకర్తుక వెంటనోర్తుగాన్ ||

క॥ చెలికఁజెలిట్లువెడలినఁ । జెలికత్తియవోలెనింతిఁ జేరినత్రపయ్యన్

దొలఁగిచనఁజూచె వలచిన । చెలువునిఁగనితన్ను పరకు చేయదొయనుచున్ ||

మ॥ అలరుకరంబువట్టిఁక్రియఁ దయ్యెడఁజెజ్జకుఁజేరఁదీయఁగా

నలువలరారు సిగ్గునఁబెసంగఁ దలొదరిమేను స్వేదపి

చ్చిలమయి కంటకోర్గమముఁ జెందె రసార్ద్రమొనర్చిభావకం

దళుతొదనంగఁ గర్నణమొనర్చెనొ లావెడవింటికాఁపనన్ ||

క॥ చెలువునికరంబుసోకినఁ । బొలతుకమైదీఁగవడఁకు పాలుపమరెమరుం

డలరి తలిరాకుకైదువు । జలిపించెను భావివిజయ సంగలిసనఁగన్ ||

శ్రీ॥ సరులచిక్కెడలించి ననరించుపోలికఁ । గుఱుకుగుబ్బలఁగొన గోరులుంచి

కలపంపుతావిపొంక మెఱుంగు నేర్పున । నిద్దంపుచెక్కిళ్లు మద్దులాడి

తమలంపురుచుల చిత్తరము మెచ్చుచితాన । మోవిపైతగుఁపల్మొనలునిల్చి

హారామణియుతా గరతమృమెఱుంగు । బాగునవిగ్గనఁ గాఁగలించి

శ్రీ|| వలుద మొలనూలు సవరించు వలనుదోవ
దడవి నేరుపు గాపోక ముడిసడల్చి
యల్లమున గోర్కులిగురొత్త గొల్లలాడె
బల్లవాధరిరతుల గోపాలుడపుడు

సీ॥ అసక్యశుక్లాచాశ్లేష దాపనోదనసంప్ర । సారితపాణిపం కేరుమాంబు
ముహూరథ రాస్వాద మోహనిరోధితి । ర్యక్ప్రసారితపద నాంబుజంబు
పరితఃకపోలచుం బనవారకాంసనం । ధానితస్తబ్ధగం దృఢలంబు
బహుశనఖత్తుత వ్యాపారవిసహిష్టు ॥ కారణజనితసీ త్కారరవమ

గీ॥ గాఢసరిరంభపరవశాం గంబుగళిత । నీలికార్పితస్విన్న పాణికమునుసూత్ర
ప్రథసౌఖ్యావిదిత పరప్రకమంబు । శౌరిగఱఁగించె నానందాభాతంబు

చ॥ అభిమత కేళిఁదృష్టులయి యంగవయుఁ బరియుఁగ తిశ్రమ
ముభితశరీరులైనిదురఁ జొక్కినవేళఁ బుల్లపద్మ సా
రభవహమందమంద విచరత్పవనార్చక సంప్రయుక్తి స్వే
దభరమువాపియూడిగము తత్పరతఁ ఘటియించ వేకువఁ

మ॥ అప్పుడు.

సే॥ మనసాప్తుకల్లన మఱిపైబిగ్గనఁ । గాగలించినయట్టి కగముదీసి
పిఱుఁదుపైజాఱి తబ్బిబ్బెనపావడ । సవరించి యొక కేలఁజక్కఁబట్టి
వీడివెన్నుననాదు వేనలిడాకేల । సాగసుగాఁజేల్ముడిమిట్టిచుట్టి
నెలవంకనొక్కులఁ గులుకులేగుబ్బలఁ । జెదగినయలఁతికం చెలగించి

గీ॥ తమ్మరసచుంటు జెక్కుట ద్దములునురత
జాగరాదుణలోచనాం చలములమర
మెల్లగాబాన్పుడిగిచను మెలతఁపెయలు
గాంచహరిమదిరాగాల్లి ముంచియైతై॥

సే॥ నిందుకాగిటజిక్కు నెలతెగుబ్బలకుంకు । మాంకమారంబున వందగించు
కలికివార్లన్నల కాటుకరేకలు । చెక్కుటద్దంబుల (కేలువు) సూప
సురతసమ్మద్దవి స్ఫురణంబుచేజిక్కు । వడివహారములెడ వన్నె నెఱుప
సకియ హారాగ్రహాక్తికములొత్తివచ్చెన్నె లుదుటుసందిళ్ళపై నెఱుపునొవ

శ్రీ॥ నవ్యకాంతారతాంతచి హ్నుములు స్వీయ
వైభవంబునకొకవింత వన్నెదేటి.
మదితిమాననుడగుచు నయ్యదువిభుండు
మురువుమీఱఁగఁగేళిమం దిరముపెడలె.

శ్రుతిలలితాళికందమున రోజినిపుణ్యఫలముఃస్థప
ప్రతతికిఁగర్మసాక్షిగ్రహ రాజికినేలికయాద్యవైశత
త్రితయమునేకరూపము ప్రదీప్తమహానిధియంధకారసం
తతికినివేరుపుయ్య ఖరధాముడుప్రార్థిరిఁదోఁచెనయ్య౯

ప॥ అంత గోపాలశేఖరుండు తత్కాలాచితకాల్మక్రియాకలాపంబు నిర్వర్తించి యధువృష్టిభోజాంధక పరివృతుండై సుధర్మాభ్యంతరంబున సురగణంబులతోడి విడఁ జాండునుంబోలెఁ గొలువుండి యుచితవినోదంబులం బ్రొద్దుపుచ్చుచుండె తదనంతరంబున.

శీ॥ లలితవసంతలీ లాక్రాంతసలతాంత । మానితనూతనోద్యానములను
మంజుశశశికాంత మణిసానుతటకాంత । సమధిక కేళికా శైలములను
కమలకషాయగంధమరుత్కిశోరసం । చారకేళిసగస్తీరములను
భ్రమదనభ్రసమద భ్రమరవిభ్రమరవ । గుంజన్న పసుమనః కుంజములను.

గీ॥ హరిఃవరత్నమయసర్వహర్ష్యములను । చారుసౌఖ్యమయదివ్యసౌధములను
సభిమతవిహారములఁజొక్కిరనవరతము । సత్యభామయుఁగృష్ణుఁడుసంతసమున

మ॥ జలజాతాక్షుఁడుసత్యభామఁడు యధేష్టక్రీడలంగూర్చిని
చ్చలుసంతుష్టులుగామెలంగిరి గణించెన్ లేదసంతుష్టియెం
నులనొక్కప్పుడుకల్గినగలుగుఁబో నూత్నమృతస్యందిశే
శలబింబాధరమాధురీభరసమా స్వాదప్రమోదంబునన్.

౧౧౨

ప॥ ఇట్లు సత్యాకరగ్రహణ ప్రమోదంబు నిర్వర్తించి తదీయబహువిధక్రీడా విశేషంబులంజొక్కి యక్కపట గోపాలశేఖరుండు సమంచిత సుఖానుభవ పేశలమన స్సరోరుహుండై వర్తించుచు తదనంతరంబున కాళిందియు, నాగ్నజిత్తి. భద్ర, సుదంత, లతానయను నేవురు బరిణయంబై యష్టమహిషీ సహితుండై విలసిల్ల ముఱియును.

శా॥ ఆసత్యారమణీకులైకమణియం దత్యంతసమ్మాదకే
శీసంతృప్తి నెలర్చుచున్ నిజమహాలీలానురూపాకృతి
క్రీంసపన్నులఁబుఱుతులన్ బడసినం బ్రీతిన్ యధేచ్ఛావిహ
రాసక్తిన్ విలసిల్లెలోకము మహాయానందమగ్నంబుగాన్

౧౧౪

సీ॥ అనుకూలనాయకుం డయి సత్యభామను । తుణమైన నెడబాసి చనకకన్ను
పన్నలోమెలఁగుచు సతతానురాగకం । దశతాంతరంగుండై యలరువిల్లు
జరితార్ధజేయుచు సంప్రీతిఁదల్పేర । ణముననమర్త్యలోకమునకేగి
యమరగణంబుతో నమరేంద్రువీముఖిని । గావించిభూరివిక్రమమునెఱపి

గీ॥ నందనోద్యానమునమెప్పు నందుఁబారి । జాతమవనికిఁగొనితెచ్చి సత్యభామ
పెరటఁచెట్టుగనాటిరచి పేర్మిమించి కృష్ణుఁడలరాశిభవగో చిష్ణుఁడగుచు.

అ॥ భాగ్యమన్న సత్యభామదేకాక నెం । దైనగలదేయిండు ననుఁగుచెలిక
చములకయిన పారిజాతముల్ గయిచేసి । ప్రియుఁడుగారవింపఁ బెంపునందె॥

ప॥ అని సాత్రాజితిపరిణయవృత్తాంతంబు నుధారసంబులు చిలుకసూతుఁడు
చెప్పిన శ్రవణఫటంబులంగ్రోలి పరీక్షిన్న రేంద్రుండు పరమానందకందలితాంత
రంగుండయ్యె.

౧౧౬

క॥ ఈసాత్రాతపరిణామ । భాసురచరితంబు వినినఁ బరియించినను
 ధాసమున శేషకుధ ని । వాసుడు దయ నేయునభిల వాంఛితసిద్ధుల్ ॥ ౧౧౫
 కృతీసమర్పణము.

గీ॥ మహితజైవస్వత మనువేశనిరుపది । యెనిమిదియవ యుగముననుగలియు
 గముఁ బంచోత్తర గలితపంచనవాప్ర । వర్తివిశ్వానసు వర్షమునను
 సమధిక శుభదత్తై కాఘకృష్ణతృతీయ । మందవారముననా నందమెసఁగ
 శీషాదిశిఖవి శేషభూషాయిత । దివ్యవిమాన రిష్టుడైన

గీ॥ శ్రీనివాసునిసన్నిధి లోననధిక భక్తిసాంఖ్యాయనసగోత వ్యాచంద్రుఁ
 డనఁడగు సాంబశివకవి యారవీందు తారముగ నీకృతీసమర్పితంబొనర్చె॥
 అశ్వాసాంత్యము.

చ॥ భుజగధరాధరాగ్రతట భూషితదివ్యవిలాసమందిరా
 త్రిజగద శేవ చేతనప రిస్సుటరక్షణకృత్యబంధురా
 భుజయుగవధ్యపీతపరి భూషితకామ్యభరత్న మందరా
 గజపరిపాలనోత్సవవికస్వరశంఖరధాంగయుక్తరా॥

౧౧౦

పుష్పగుచ్ఛ బంధము

చ॥ పరమకమారసజ్జభయభక్తి భరానతిధాతనూతనా
 జ్ఞరసరసారభాసిత ద్రి త్రితశిక్పరిహారిబైరి దు
 స్తరనుసారవందిత ధృతశ్రిత భోగదమోరభాదయా
 కరశర గౌరీ క్తికర కల్పకభాక్పద వేదసాదరా॥

౧౧౧

పాదభ్రమకందము

సారసవదాపసరసా మారతశ్రిత హిమసుధా సుమహితశ్రితరమా
 తారనుతనుతుత మరపా పారదపాదప సుదాసువదసాదరచా

౧౧౨

గద్య

ఇది శ్రీమదు మామహేశ్వర కరుణాప్రసాది తానగద్యకవిత్వ విద్యాభినందన
 గిరిజామనోహర చరణారవింద సేవామరందబిందు బృందతుందిల
 మానసేందిరిర సాంఖ్యాయనసగోత్రజలధి చంద్రోదయా
 యమాన నుబ్బారాయశాత్ర పాపయామాత్య సంక్రం
 దన నందనసహజ పాండిత్యగేయ కవితా రమ
 ణీయ సకలసుకవి విధేయ సాంబశివ

నామధేయ ప్రణీతంబగుసాత్రా

జితీ పరిణయంబున

బంచమాశ్వాసము

సంపూర్ణము.

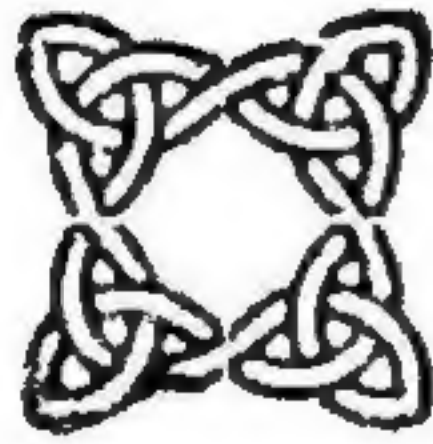
100

శుద్ధ పత్రిక.

పేజి.	సంక్తి	తప్పు.	ఒప్పు.
3	5	నేత్రము	నేత్రము
14	26	మధ్యనిక	మధ్యనిక
15	9	కుంతో	కుంతో
18	21	మహాశుభర్క	మహాశుభర్క
21	21	తననుప్ర	తననుప్ర
26	17	నేత్రము	నేత్రము
28	29	వచ్చుచుక	వచ్చుచుక
31	7	మొలుంగు	మొలుంగు
	15	సుధ	సుధ
32	18	నిలంబరు	నిలంబరు
35	8	స్వరూప	స్వరూప
	27	బూనితీ	బూనితీ
	28	క్రియ	క్రియ
36	15	లన్ వాదున	లన్ వాదున
	22	దత్తస్వర	దత్తస్వర
37	20	ద్యుత	ద్యుతి
38	16	మేలివ	మేలివ
39	19	వాత	గావతి
40	4	హంబు	హంబున
	23	సత్యముల	సత్యముల
41	14	బధిరత	బధిరత
42	15	గనిమును	గనిహరిమును
44	11	నీవుపోవ	నీవుపోవ
	25	విలావి	విలాసవి
45	18	కార్య	కార్య
	27	నోదానీ	నోదానీ
47	4	లేవి	లేలి
	17	పలిన్సు	పలిన్సు
	18	సిఖి	శిఖి
48	8	నందప్రీకారుదము	నందప్రీకారుదము
	23	నొక్కట	నొక్కట

పేజి.	సం. క్రి.	తప్పు.	దిప్పు.
	25	కాతుక	కాతుక
49	14	స్వవి	సర్వవి
53	22	శూరి	శూలి
55	19	తలపంగ	తలంబంగ
57	29	స్వాంత	స్వాంత
58	23	సంతో	సంతో
61	28	లోని	లోని
63	7	కాకవి	కాకలి
	9	లింత	వింత
65	10	పుష్పవి	పుష్పలి
	29	నూన	నూన
66	10	లియ్యక్తి	వియ్యక్తి
	16	నటించు	నటించు
	28	లెనగం	లెనగం
67	25	యవి	యవి
	28	వనివత	వనిత
68	2	వనవిహారస్పృ	వనవిహారస్పృ
	17	లామూగి	లానమూగి
	24	వెట్టి	వెట్టు
	35	ద్రచ్చె	ద్రచ్చె
69	34	మండి	మండి
71	22	జన	జన
	31	వెలరు	వెలి
73	25	పరిభాగ	...
75	19-20	మధ్య).....గీ॥ శంబరా రాతిమార్గణచకితచకిత	
	20	శారి.	శారి
78	4	నర్వ	నర్వ
	21	వసులిచ్చి	వినువిచ్చి
81	3	ర్విష్ణు	ర్విష్ణు
82	27	దశ్య	దశ్య
85	20	హీమ	హైమ
87	34	వారిదగ్గ	వారిదాగ్గ
90	31	చిత్రన	చిత్రక
	32	పరిగోహ	పరిగోహ

పేజీ.	పంక్తి.	తప్పు	ఒప్పు.
92	9	నాడు	నాడ
93	11	తెతమ	తేజమ
95	4	కుంతలం	కుంతలక
	6	సంంతిన్	సంతతిన్
	25	త్రియమః	త్రియములు
96	12	మునసు	మునసు
98	33	మహాసుర	మహీసుర
99	25	కలివమిచెలునిచ్చి	కలిమిచెలువనిచ్చి
102	12	పొదిలి	పొదివి
	34	యౌతాగ	యౌగతా
103	33	సరోజి	సరోజి
	23	మహాయా	మహీయా
	27	ముఖి	ముఖు
105	6	కాఘక్య	కాఘక్య

ಮಹಾನಗರ ಪಾಲಿಕೆ ಪುಸ್ತಕಾಲ ಪರಿಶೀಲನಾವರದ್ಧಿ

ಪುಸ್ತಕಂ ಸಂಖ್ಯೆ	TPLA124B200
ಪುಸ್ತಕಂ ವರು	ಪಾಲ್ವಾಜಿ ಪರಿಣಯಮು
ತಾರೀಖು	29/10/24
ಮುಂದು ಅಕ್ಕ	20
ವೆಸುಕ ಅಕ್ಕ	20
ಮುಕ್ತಂ ವೆಜೆಲು	117
ಪಿಡ್ಡ ಸ್ವಾ ವೆಜೆಲು	20
ಖಾಕೆ ವೆಜೆಲು	13, 106, 14
ಲೆಡಿ ವೆಜೆಲು	20
ತಯಾರು ವೆಸೆವದಿ	KASIMBI
ವೆಜೆಲು ವಿದವೆವದಿ	KASIMBI
ಸ್ಕಾನ ವೆಸೆವದಿ	CH. Ramya
ವರಕ್ಷ ವೆಸೆವದಿ	DAVEED
ವೆಜೆಲು ಸರಿಮಾಸಿವದಿ	
ಲೆಂಡಿಂಗು ವೆಸೆವದಿ	
ವು ವೆಸೆವದಿ	

6000